

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-Évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Pályázatunkhoz.

Mai számunkban közöljük a Csendőrségi Lapok nyomozási pályázatának eredményét, amely — örömmel állapítjuk meg — teljesen megfelelt várakozásunknak.

Az a lelkes érdeklődés, amelyet bajtársaink az újonnan életrekelt Csendőrségi Lapok iránt kezdettől fogva tanúsítottak s az a támogatás, amelyben minket részesítenek, lehetővé tette, hogy évente egy bizonyos összeget kiváló bajtársaink megjutalmazására fordítsunk. Az összeg maga szerény, mert anyagi erőink szabnak neki, sajnos, nagyon is szűk korlátokat, de az öröm és a szeretet, amellyel adjuk, annál nagyobb, mert meg vagyunk róla győződve, hogy a nemes verseny, amelyre bajtársainkat buzdítjuk, szolgálatunkat tökéletesíti és testületünknek hasznára van.

Nem véletlenül, hanem szándékosan választottuk első pályázatunk tételét a bűnügyi nyomozás köréből. Mert igaz, hogy jó közbiztonság tulajdonképpen ott van, ahol nincs mit nyomozni, ez a mindenesetre kívánatos, de mégis csak ideális állapot azonban, természetesen, nem mindig függ össze az őr szorgalmával és tevékenységével. Ott tehát, ahol az összes bűncselekmények megelőzésével ideális állapotot teremteni lehetetlen, legalább a mégis előfordult bűncselekmények kinyomozása által kell azt megközelíteni. A bűnt az ok és okozat kérlelhetetlen törvényszerűségével kell a bűnhődésnek követnie, nagy csorba esik tehát nemcsak a közbiztonságon, de az igazság elvén is, ha a törvény sújtó kezét csak egy büntettes is kikerüli, aminek a mi szempontunkból sokkal súlyosabb elbírálás alá kell esnie, ha ez a nyomozó csendőr hibájából történne meg.

Törvényeink tiltják az önbíráskodást, mert az államhatalom biztosítja polgárainak személy- és vagyonbiztonságát, akit tehát sérelem ér, az joggal követeli az államhatalom védelmét és megtorlását és joggal illetheti súlyos kritikával a csendőrt, mint a törvényben megnyilvánuló államhatalom közegét és képviselőjét, ha ezt a védelmet képtelen számára biztosítani.

De nemcsak az egyes állampolgároknak, hanem az államnak, mint a polgárok összességének is fontos érdeke, hogy a legkisebb bűncselekmény se maradjon megtorlatlanul, mert hiszen az állami rend

a törvényeken alapszik, a törvény pedig csak akkor éri el a célját, ha végre is hajtják. Hiába rendel a törvény a tolvaj fejére akármilyen súlyos büntetést, hiába sújtja halállal a gyilkost, ha a csendőr nem tudja őket elfogni és kezére juttatni, a törvény tehetetlen, valósággá nem váló, elvont fogalom marad.

Ezért tartottuk a bűnügyi nyomozást közbiztonsági tevékenységeink legfontosabbikának, egyzersmind azonban legalkalmasabbnak is arra, hogy ezúttal rajta keresztül válogassuk ki megjutalmazásra legérdemesebb bajtársainkat. Akiben a jó nyomozó összes tulajdonságai egyesülnek, azt méltán sorolhatjuk a kiválóak közé, mert nincs olyan erkölcsi, testi vagy szellemi jó tulajdonság, amelyre ne volna szüksége annak, aki — különösen a csendőrségi szolgálatban — igazán jó nyomozóvá akar válni.

Nem szűkölködünk mi jó nyomozókban, csak talán nem dicsekszünk velük s szerények vagyunk, amikor érdemeinknek a nagyközönség előtt való kitergetéséről van szó. És ez nagyon jól van így. Éppen az igazán érdemesek nagy száma volt az, ami a bírálóbizottságnak is igen nehezé tette a választást és ez a tudat munkánk jutalmát is magában foglalja. Hogy a pálmát ezúttal idősebb bajtársaink vitték el, az természetes, mert hiszen a jó nyomozás egyik legfontosabb előfeltételét, a hosszú évek tapasztalatát elsősorban nekik volt módjukban megszerezniök. Ez persze nem jelenti azt, hogy fiatal csendőr nem lehet jó nyomozó, mert a rátermettség, az akarat, a szorgalom, az önképzés és a lelkiismeretesség nem mindig csak a hosszas szolgálat folyamányai, tulajdonai lehetnek mindezek a fiatal csendőrnek is s megadhatják neki a lehetőséget arra, hogy a versenyt még idősebb bajtársai-val is felvegye.

Ez nemcsak kívánatos dolog, hanem a csendőrségnek igen fontos érdeke is, mert a cél az, hogy lehetőleg minden egyes csendőrt olyan nyomozóvá képezzünk ki, aki helyét legalább az esetek nagy átlagában megállja. Ha vállvetett munkára van szükség, vagy ha a feladat különös rátermettséget kíván, ám jöjjön a kiváló képességeket szerzett, vagy azokkal megáldott bajtársak segítsége, de egyedül csak ezekre támaszkodni nem volna helyes és észszerű.

Megjutalmazott bajtársainknak örömmel gratulálunk; azoknak pedig, akik ezúttal nem kaphattak még jutalmat és akiknek még nem állott módjukban pályázni, szolgáljon buzdításul nem a jutalom, hanem az elismerés, amelyben a pályanyertesek részesültek s amelyre méltán büszkék lehetnek. Mi is büszkék vagyunk rájuk.

Az új „Gyalogsági Gyakorlati Szabályzat“-ról.

Irta: HORVÁTH GYÖZŐ vkszt. őrnagy.

(3. közelemény.)

Aki valaha tollforgatással foglalkozott, az nagyon jól tudja, hogy a papírra vetett gondolatok első formájukban a legkifejezőbbek. A későbbi javítások már inkább csak az irályt csiszolják, a gondolatokat tetszetősebb és választékosabb kifejezésekkel, hogy úgy mondjam, felékesítik. Különösen nagyobb munkáknál jut kifejezésre az a hátrány, hogy ha a szerző az alapgondolatot vagy felépítést bármely csekély mértékben is később megváltoztatja, ezzel olyan rést üt munkája tökéletességén, mellyel az egészek a felépítését felboríthatja. A szerző a legtöbbször annyira elfogult a munkájával szemben, hogy az így keletkezett hibák felett elsiklik.

Fokozottabb mértékben áll ez a szabályzat-szerkesztési munkákra. A szabályzat fogalmazója egyéni logikája szerint építi fel a gondolatait. Egyéni véleménye szerint bírálja el az egyes részek fontosságát és ennek megfelelően juttatja is azokat kifejezésre. Nehogy így egyéni nézetek jussanak be a szabályzatokba, amelyek esetleg helytelenek is lehetnek, ezért minden szabályzatot több szakember bírál felül, kik kisebb-nagyobb módosításokat javasolhatnak. Az elfogadott javaslatoknak megfelelően a fogalmazó a Szabályzatát át kell, hogy dolgozza. Itt van azután a szabályzatokban keletkezett hibák forrása. Minden módosítás a már rendezett anyagnak átcsoportosítását teszi többé-

kevésbé szükségessé. Az áldolgozásoknál, a tisztázásoknál azután nagyon könnyen előfordulhat, hogy olyan hibák csúsznak be, melyek értelemzavaróak is lehetnek. A fogalmazó szeme ezeket nem veszi észre.

A Gyalogsági Gyakorlati Szabályzatban is vannak kisebb hibák, melyek keletkezését a fentiek kivül az is magyarázhatja, hogy a Szabályzatnak sürgősségére való tekintettel, aránylag nagyon rövid idő alatt kellett elkészülnie. Mikor itt megállapítom, hogy a Gy. Gy. Sz.-ban kisebb hibák vannak, örömmel szögezem le azt a tényt is, hogy az elsők, akik hibákra rájöttek, csendőrtisztek voltak.

Az észlelt hiányosságokat az alábbiakban adom közre:

Menetközben nincs „Pihenj!“, csak „Lefújni“ jel, vagy „Lefújva!“ figyelmeztető (H. Sz. 11. 48.). Kérdés, ha a menetkönnyítéseket be akarjuk szüntetni, azt a „Vigyázz!“ vagy „Rendes lépést!“ vezényszóval rendeljük-e el. (Még nincs döntés, hogy a kettő közül melyik a helyesebb.)

51. pont. Puskával „Feküdj!“-nél ellentmondást vélnek találni az 50. pont „Térdre“ végrehajtásával szemben. A „Feküdj“ első üteme a „Térdre“, melynél a puskát a földre kell állítani, az 51. pont szerint azonban csak „Súlyba“ kell venni. (Miután a „Térdre“ vezényszónál is a puskát előbb „Súlyba“ veszi a honvéd, a két pont között ellentmondás nincsen.)

Az 56. pontban „Tölts!“ vezényszónál tévedésből kimaradt a tölténytáska becsukása. (Sajtóhiba. Harcrendnél a 186. és a 199. pontok a tölténytáska becsukására intézkednek.)

Csend az Adrián.

Irta: dezséri BACHÓ LÁSZLÓ ny. tüzérszázados.

Mióta hét évvel ezelőtt Trianon és Saint Germain bölesei minden, a tengerpart és közöttünk fennállott kapcsolatot egy tollvonással megsemmisítették, nem jártam az Adrián. Nagyon kíváncsi voltam tehát arra, hogy az új gazdák uralma alatt mi lett a volt magyar és osztrák tengerpartból, a gyönyörű városokból, melyeket valamikor magyar és osztrák pénz, szorgalom és vállalkozási kedv emeltek ki a semmiből? Meg vannak-e elégedve a jelenlegi viszonyokkal a régi monarchia tengerpartján lakó népek, melyeket a „népek örendelkezési joga“ és a „történelmi alap“ hamis prófétái helyeztek a valóságos történelmi, kulturális és gazdasági kapcsolatok félretolásával, más államok uralma alá?

Csend van az Adrián... Ezzel a néhány, de sokat kifejező szóval lehet legjobban jellemezni az állapotokat, melyek Fiumétől Cattaróig és le Montenegróig uralkodnak. Csend van, határozott csend, ami pedig nagy viharok előjele szokott lenni.

Fiume, a széttört magyar koronának legragyogóbb gyöngye... Itt, ha magyar szót nem is gyakran, de legalább őszinte beszédet hall az ember. Sir és panaszok mindenki, a kereskedőktől kezdve az utolsó kikötői munkásig. Van is okuk rá. A magyar milliárdokkal felépített gyönyörű kikötő, melyben a magyar időkben a világ összes tengerész-nemzeteinek a nagy hajói naponta megfordultak, ma kong az ürességtől. A szintén visszafelődött parti hajózás apró gőzöseit leszámítva, alig látunk benne egy-két idegen hajót. Fiume, a magyarok agyondédelgetett és pénzelt kedvence, ma Olaszország egyik negyedrangú kikötője. Nincsen forgalom, nincsen pénz és gazdagság, mint

valamikor régen. Az olaszoknak nem érdekük, hogy Ancona, Velence és Bari rovására Fiumét favorizálják. Hiányzik a Fiumét tápláló megettes ország, meg a magyar szubvenciók. A mólók némelyikét a fű veri fel, pang minden, még a politika is, mert ez sem üzlet ma már Fiumében. Ugyanis az új olasz gazda egyik legelső dolga volt, hogy a híres-nevezetes olasz patriótákat, Zanellát és társait, kik annak idején annyit agtáltak ellenünk és az olaszokhoz való csatlakozás érdekében, szépen kitessekelje Fiuméből. Nincs már fiúmei autonómia, csendesek a politika berkei is. Zanella jugoszláv területen, Portoróban a száműzetés keserű kenyerét eszi, a jó fiúmeiek pedig a hófehér magyar kalács helyett a csalódottság keserű kenyerét.

De ők legalább őszintén bevallják, hogy visszajárják a régi boldog idöket, mikor volt hajózás, volt kereskedelem, volt szubvenció és autonómia. Sok embertől hallottam mondani: „Benedetta sia l'Ungheria“, áldott legyen Magyarország... Kései bánat. Azt hiszem, hogy a kávéházakban szórakozó, feltűnően elegáns katonatisztek kivül Fiumében ma megelégedett emberek alig laknak.

A Fiumara hídjának egyik végén olasz csendőrök, a másik végén az S. H. S.-királyság katonái néznek farkasszemet egymással. Itt van ugyanis az olasz-jugoszláv határ. Természetellenes ez is, mint a többi, melyet a békekötéknél erőszakosan konstruáltak. Ezen az nem sokat segít, hogy Fiuménél a két állam között most újabban kokerítést vonnak. A Fiumara-folyócska másik partján fekvő Susák, azelőtt Fiume elővárosa, melyet ma is ezer kapcsolat fűz Fiuméhez, már nem olasz, hanem jugoszláv terület, az úgynevezett Delta-kikötővel együtt. Ebből a Deltából akarnak a jugoszlávok nagy tengeri kikötőt csinálni, Susákból pedig nagy várost. Nem sok nyoma pedig annak, hogy a birtokbavétel óta itt befektetéseket csináltak volna, mert ehhez sok pénz kellene, ami pedig Jugoszláviának nem nagyon lehet. Azt használják, amit Magyar-

57. pontnál kérdést intéztek, hogy „Súlyba“ vagy „Lábhoz“ helyzetből vezényelt „Töltényt rejts!“ után a puskát „Vállra“ kell-e venni, vagy az előbbi helyzetébe „Súlyba“ vagy „Lábhoz“. A Szabályzat szerint a végrehajtás értelemszerűen az 56. és 57. pont szerint történik. Az 56. pont utolsó mondata pedig azt mondja, hogy a puska „térjen vissza abba a helyzetbe, melyben a vezényszó előtt volt“. Ez esetben nem hajtható végre a 57. pont szerint a tár kiegészítése („két keze segítségével“). (A puskát „Töltényt rejts!“ után minden helyzetből „Vállra“ kell tenni.)

Az is természetes, hogy a „Töltényt rejts“ második üteme „— hajtsa végre a „Tölts“ vezényszó első és második ütemét —“ bár a megjelölése tévesen egy ütem, két ütemben hajtandó végre.

63. pont. „Szuronyt fell!“ fogásnál a szabályzat azt mondja „helyezkedjék szabályos állásba és puskáját vegye abba a helyzetbe, melyben a vezényszó végrehajtása előtt volt“. A „szabályos állás“ értelmezésénél volt kétely, mert a 62. pont értelmében „Vállra“ helyzetből a puskát előbb vezényszó nélkül „Súlyba“ kell venni, így tehát fenti meghatározást úgy fogták fel, hogy a szurony feltűzése után a puskát előbb „Súlyba“ és csak azután kell a vezényszó előtti helyzetbe hozni. (A puskát a legrövidebb úton veszi a honvéd a vezényszó előtti helyzetbe. „Szabályos állásba“ a fejet és tekintetet kell hozni, mert a pont utolsó mondata értelmében „A szurony feltűzésénél a honvéd oda tekinthet“.)

140., „Nyitódj!“ vagy „menetközben vezényelhető Zárkózz!“ (Csak állóhelyben hajtható végre.)

141., „Feküdj!“-nél elkerülte a figyelmet, hogy

„Félrajoszlopnál“ az arcvonalt mögött állók egy negyedik sort képeznek, ezekre a Szabályzat nem intézkedik. (Értelemszerűen ez a negyedik sor két lépést oldalt lépve kifelé fekszik le.)

145., „Jobbra viszakozz!“-nál nem intézkedik a szabályzat, hogy mit csinálnak a második sor emberei, ha „Oszlop kettesével“ alakzatból „Vonal“-at alakítanak. (Ez is pótlásra szorul. A második sor emberei szabályos térközre érve, az elrendelt oldalba fordulnak és távközre visszalépnek.)

156., „Puskát gúlába!“ vezényszónál azt a kívánságot nyilvánították, hogy hasonlóképpen, mint a 62. pont előírja, a puskát vezényszó nélkül mindenki vegye először „Súlyba“. (Miután a puskát akkor rakjuk gúlába, ha pihenni akarunk, amikor is a rejtőzés miatt félrajonként hajtjuk a fogást végre, itt egyöntetűség tehát nem szükséges.)

Ezek után pedig folytatom a Gy. Gy. Sz. 2. füzetének ismertetését.

A raj harcrendje.

A francia gyalogságnál — miután elegendő képzett altiszt áll rendelkezésre — a rajt egy szak-képzett, tehát magasabb szellemi színvonalon álló altiszt vezeti. A félrajoknak is külön altiszt parancsnokuk van. A francia rajban tehát három altiszt szerepel, ami vezetés szempontjából ideális helyzet. Mi ezt a szervezést természetesen soha el nem érhetjük, mert még az altisztek száma tekintetében is megköti a kezünket a békeszerződés. Be kell ér-nünk tehát rajonként egy altiszttel, aki raját lehetőleg egységesen vezeti. Ha a félrajok között a tér-köz megnagyobodik, akkor a rajparancsnok a golyó-

is olyan régen még olyan élénk, ma pusztulásnak, romlásnak indult szép Fiuménkra s a mellette tehetetlenül erőlködő Susákra s magamban szomorúan ismételttem: Bizony, mi magyarok urak voltunk . . .

A régi Magyar-Horvát Tengerhajózási R.-T., azaz a mai nevén a Jadranska-Plovidba pompás kétesaváros postagőzőse, a „Visegrád“, melyet a jugoszlávok egyszerűen átkereszteltek „Karagyorgye“ névre, hetenként kétszer teszi meg a hosszú utat Fiume, illetve Susák és Cattaro között. Ilyen postavonal a régi monarchia idejében mindennap volt, de ma erre már nincsen szükség; a szerb uralom alatt a forgalom Dalmácia felé is csökkent.

A hajón külföldben a régi pedáns tisztaság és rend uralkodik, az ellátás is kifogástalan, de azért valahogyan mégis másképp van minden. A személyzet is a régi, de már nem akar tudni sem németül, sem olaszul, hanem azt várja, hogy kedvéért mindenki szerbül beszéljen. Pedig a hajón csak a lobogó és a név újak, még az étteremnek a budapesti királyi palotát és a visegrádi várat ábrázoló képei is a régié. Az utazóközönség azonban teljesen megváltozott. Hiányzik a régi elegáns, nemzetközi publikum, melyet a régi jó időkben a dalmát tengerpartot járó szalongozóskön mindenkor megtalált az ember. Hiányzik a magyar utazóközönség is; a békekötés óta Dalmáciában alig fordult meg magyar ember. A hajó tömve van utassal, azonban egy angolon, két poroszon és jómagamon kívül nincsen idegen utas. Azaz, dehogyis nincs! Az utasok tekintélyes százalékát csehek teszik ki, de ezek nem tekintik magukat idegeneknek, sőt nagyon is otthonosan érzik magukat, bár jelenlétükből sem a hajótársaságnak, sem azon helyeknek, hol esetleg megállapodnak, semmi hasznuk sincsen. A jugoszláv kormány és a hajóvállalatok nagy kedvezményeket biztosítanak a dalmát tengerparton legalább két hétig tartózkodó idegeneknek, amit a magyar közönség nem igen vesz igénybe, de annál inkább a csehek. Kedvez-

ország itthagytott. Jellemző, hogy a Belgrádból Zágrábon keresztül Susákra vezető útvonal végállomásának, tehát a mai Jugoszlávia legfontosabb vasútvonala végállomásának az épülete ma is a régi kis viskó. Persze azelőtt a végállomás Fiumében volt, Susákon nem emeltek a magyarok csarnokos vasúti épületeket, tehát ilyenek ma sincsenek. A kis állomás körül minden talpalattnyi hely raktárakkal, falerakatokkal van elfoglalva, az állomási épületet alig lehet megtalálni.

A kikötőben a forgalom sokkal jelentékenyebb, mint Fiumében. Új hajókat, mint értesültem, a háború óta nem építettek. A meglevő jugoszláv hajóparkot, legnagyobb részt a régi Magyar-Horvát Tengerhajózási R.-T. (Ungaro-Croata) hajóit készen kapták tőlünk, felrakták az azelőtt tengert sohasem látott jugoszláv lobogót a hajókra és most azzal büszkélkednek Susáktól Görögorszáig, mert messzebbre még nincsenek rendszeresített vonalaik.

A susáki hajógyár, ahol azelőtt a monarchia haditengerészete részére még Dreadnoughtokat is építettek, most teljesen elhagyatva áll. A Balkán poroszai, ahogy a szerbek magukat nevezni szeretik, nem tudják mit kezdjenek vele.

Maga a városka hemzseg a sok katonától és rendőrtől, minden második ember egyenruhás. Sok a középület is, majdnem minden utcában akad egy-két hivatal, lévén ugyanis Fiume azelőtt csendes külvároskája, ma kerületi székhely és Jugoszlávia legfontosabb határállomása és tengeri kikötője.

A tersattói Frangepán-várkastélyt a teljes összeomlás veszélye fenyegeti. Karbantartásáról, mint minden műemlékééről, azelőtt a magyar kormány gondoskodott. A várnagy, aki engem olasznak nézett, panaszkolta, hogy a jugoszláv állam csak a várkastélyra kivetett óriási bérösszeg behajtásáról gondoskodik, más-külömben nem eokat törődik a Frangepánok sásfészkével. „A magyarok legalább urak voltak . . .“, ezzel fejezte be panaszkodását a derék ember. Én pedig lenéztem a tersattói hegyről az alattunk elterülő, nem

szórós (lövész) félrajt, a rajparancsnokhelyettes a rohamfélrajt vezeti. A vezetést megkönnyíti és az összműködést biztosítja, hogy a rohamfélraj, ha parancsot nem kapott volna, minden tevékenységében a golyószórós (lövész) félrajt utánozza.

A raj harcalkazatai: a csatároszlop, a csatárlánc és a csatárcsoport. Az elnevezések a régi rajoszlop, rajvonal és rajcsoport fogalmakat fedik. Az elnevezések megváltoztatását a Szabályzat ama törekvése tette szükségessé, hogy a fogalmakat fedő, egyszerű és logikusan felépített, tehát a magasabb köteléknél is használható elnevezéseket akar rendszerezíteni.

Már a Harcászati Szabályzat elejtette a „vonal” megjelöléseket, hogy a vonalharcászat aggodalmasan kiigazodott harcalkazatainak még a szellemét is kiírta. Harcrendben a vonalszerű alakzatok már egyáltalában nem állhatják meg a helyüket, mert eltekintve attól, hogy az ellenségnek nagyon feltűnnek, minden néven nevezendő terepkinasználást már eleve lehetetlenné tesznek, tehát a veszteségeket fokozzák. Csak egy példát említek a sok közül: 1915 november első napjában a siernikoveci utközetben a 24. II. honvédszászlóalj parancsnoka egy vonalba fejlődött — szigorúan ellenőrizve az igazodást — és így indította meg párhuzamosan az orosz arcvonalt ellentamadásra. Mai harcászati elveinket ismerve, mindenki tudja, mi lehetett ennek a következménye: a szerencsétlen székely zászlóalj 24 óra alatt állományának 90%-át elvesztette.

De nemcsak a vonalakat kell kiküszöbölnünk ez alakzatoknak még a megjelöléséből is, a raj-

mányes jeggyel és harmadik osztályon utazik valamennyi, a hajón a világért sem fogyasztana egy pohár sört sem, még a kenyert is Csaszlauból hozza magával. Kabinban nem alszik, mert ez pénzbe kerül, hanem éjszakára lefoglalja magának a szélmentes jó helyeket és hátizsákjából vankost és takarót pakol ki magának, ami neki a szállodát is pótolja, ha a hajóról kiszáll valaol. Olesőbban él, mint otthon, nem fogyaszt semmit, de annál hangosabb. Jelenlétéről mindenkinek tudomást kell szereznie, mert apraja-nagyja egész nap és fél éjszakán keresztül torkaszakadtából énekli nemzeti dalait, önkényes jelenlétével az I. osztályú utasoknak és a hölgyeknek fenntartott szalonokat is megzavarja, lármázik és folyton azt kiabálja, hogy milyen gyönyörű is ez a „szláv tenger”, az ő tengerük! Természetesen ezt a legkomolyabban mondják. A horvát, dalmát vagy szerb nemzetiségű jugoszlávok, az Adria keleti partjának mai tenyleges urai, csendes, de annál leplezetlenebb ellenszenvvel nézik a „szláv testvérek” prepotens viselkedését, lehetőleg kiternek utukból és nem állanak velük szóba... Egy zágrábi egyetemi tanár, akit láthatólag bosszantott a „mi tengerünk” örökös emlegetése, találóan jegyezte meg, hogy bizony nagyon jó volt a szláv korridort Magyarországon keresztül nem engedélyezni, mert különben ez a cezarmániában szervesedő „szláv testvér” azóta nemcsak a tengerpartot, hanem az egész Jugoszláviát is, akár csak a Felvidéket, bekebelezte volna.

A hajó hangos a cseh kulturnemzet luxusgözösön eléggé szokatlan viselkedésétől, de annál csendesebb maga a tenger. Nem azért, mert az idő gyönyörű és a víznek még fodra sincsen, hanem azért, mert alig találkozzunk hajóval ezen a vidéken, ahol pedig azelőtt mindig tele volt a láthatár füstfelhősékekkel és vitorlákkal. A dalmát tengerpartnak a hajózását a monarkia, különösen pedig Magyarország táplálta. Most megépítették a Zágrábból Spalatóba vezető vasútvonalat, ami több mint elegendő annak a kereskedelemnek a lebonyolítására, amivel Nagyszerbia a dalmát tengerpartot foglalkoztatni képes. A parti hajózás, amely

vonal kifejezés sem fedi tulajdonképpen a fogalmat. Nem a rajok voltak vonalban, hanem a csatárok, tehát akkor is csatárvonal lett volna a helyes elnevezés. A csatárok azonban soha sincsenek egy kiigazodott vonalban. Alakzatuk legjobban hasonlít a földre dobott lánchoz, melynél a lánc a föld idomaihoz alkalmazkodva, de láncszemeivel egymásba kapcsolódva, helyezkedik el. A rajnak ez az alakzata tehát találóan viseli a csatárlánc nevet. A csatárlánc elnevezés különben sem új, mert a szabadságharc idejében már ismeretes volt.

A csatárlánc elnevezésből logikusan következik a csatároszlop és a csatárcsoport, valamint szakaszról a rajlánc elnevezés.

A csatároszlop könnyen vezethető, szemben nehezen megfigyelhető, ezért különösen alkalmas nagy távolságokon a megközelítésre. A csatárlánc a tűz érvényesítésére a legjobb alakzat, ezért támadásnál alkalmazzuk elsősorban. A csatárcsoport az előbbi két alakzat között áll, különösen nehéz átszegdelt terepen könnyíti meg a mozgást. A rajnak félrajokba való beosztása az alakzatoknak vegyes használatát lehetővé teszi. Ez a terep kihasználása szempontjából különösen fontos.

Az alakzatokon belül a csatárok elhelyezkedését a tér- vagy távközök meghatározásával, esetleg az egész rajkiterjedéseknek vezénylésével szabályozzuk. Feltűnő, hogy a Gy. Gy. Sz. a tér- és távközöket lépésekben szabja meg, noha a H. Sz. mindenütt a méterrendszerre tért már át. Ennek oka az, hogy az egyszerű emberrel könnyebben lehet a lépéstávolságot érzékeltetni, — melyet ő is leléphet — mint a métert.

rendszeresen csak két évvel ezelőtt indult meg a tengerben úszó aknák eltakarítása után, ma a réginek a felét sem teszi ki s ebben is csak a nagynehezen kikünyörgött állami szubvenció tartja a lelket.

Kálmán királyunk emlékét és az Árpádok adriai aspirációit hirdető, magyar vonatkozású műemlékekben oly gazdag ősi város, Zára, nem tartozik a jugoszláv imperium alá. Ezt a várost az olaszok szakitották ki Dalmácia testéből és annak megszállásával megvetették lábukat az Adria keleti partján is. A dalmát szigetecsoportból pedig Lagosta szigetét is annektálták az olaszok, ott létesítettek bázist a jövő tengeri háborúja részére. Mert aki ismeri azokat az aspirációkat, melyeket a történelmi idők során Olaszország támasztott az Adria keleti partja ellen, aki ismeri azt a szívós propagandát, melyet a háború előtt a félhivatalos Olaszország és az olasz társadalom (nem utolsó sorban Gabriele d'Annunzio) folytattak a „mare nostro” megvalósításának álmaért, annak tisztában kell lennie azzal, hogy Zárárt és Lagostát az olaszok a délszlávok heves tiltakozása ellenére nemcsak azért foglalták el, hogy ezt az olasz megszállás következtében minden életlehetőségétől megfosztott két helyet nagy ráfizetéssel eltartsák. Mert ma el kell tartaniok, hiszen Zára néhány kilométernyi, sivatár Karsztból álló hinterlandjával még salátából sem tud eleget termelni, a jugoszláv területtől pedig úgyszólván légmentesen elzárják az olaszok.

Zára lakossága 99%-ban olasz ugyan, de gazdaságilag és földrajzilag annyira szerves része Dalmáciának, hogy erőszakos kiszakítása és mesterséges elszigetelése is csak azt bizonyítja, miszerint a különböző békeszerződések által teremtett helyzetből nemcsak nálunk, de itt is hiányzik az állandóság minden valószínűsége. Jugoszlávia nem is szűnik meg soha Zárárt és Lagostát a maga részére követelni és ez irányban Dalmáciában szívós propaganda folyik.

(Folytatjuk.)

Amit vissza kell szereznünk. Gyimesi kép.

A harcalakzat alakítása és változtatása.

A harcalakzatot vezényszóval, rövid parancssal egybekötött jellel vagy csak jellel rendelhetjük el.

A megalakítás célja: megközelítés, támadás vagy védelem lehet. A megalakítás módjára bővebb támpontokat ad a szabályzat, különösen a golyószórós félrajnál, ahol az egyes számok helyét is megszabja. A harcalakzatok elrendelésére felsorolt példák különösen tömörségükkel tűnnek ki.

Harcalakzatban való mozgás.

A mozgás a rendesnél élénkebb lépésben, külön parancsra futásban történik! A zártrendtől eltérőleg a „ne tarts lépést“ a szabály. Nehéz hareviszonyok között, hatásos ellenséges tűzben a rajparancsnok a gyülekezést rendelheti el.

„Fedezés!“ vagy „Rejtőzés!“ figyelmeztetőre a csatár a közelében levő erre alkalmas helyet kihasználva vonja ki magát az ellenség figyelése alól. Csak „Tüzelőállás!“ figyelmeztetőre fészkelődik be a terepen és készül a tüzelésre. Részletesen szabja meg a Szabályzat a golyószórós félraj tüzelőállásának elfoglalását. Tüzelőállásból tüzelőállásba a raj „Szökellés“-t hajt végre.

Tüzelés.

Már említettem, hogy az új Szabályzat zártrendben való tüzelést nem ismer. Ezért a tüzelésre

vonatkozó alaki határozványok csak a harcrendben fordulnak elő. Ez lényeges egyszerűsítés a régi Gy. Gy. Sz.-al szemben, ahol külön-külön határozványok voltak a zártrendben és a harcrendben való tüzelésre. (Zártrendben „Tüzelni!“, „Kész!“ vezényszóra tett előkészületek után „Egyestűz!“ vezényszóra nyitották meg a tüzet. Harcalakzatban az egyes tüzet már a „Tüzelni!“ vezényszóra kezdték meg.)

„Tüzelőállás!“ vezényszóra a csatárok megteszik előkészületeiket a tüzelésre, a tüzet azonban csak külön vezényszóra nyitják meg. A régi szabályzat ezt nem ismerte s így a rajparancsnoknak nem volt módjában csak az előkészületeket a tüzelésre megtétetni, amire pedig meglepő tüzmegnyitáskor gyakran volt szükség.

A csatár csak az „egyes tüzet“ ismeri, melyet mint „csatártüzet“, vagy mint „vezetett tüzet“ alkalmazhatunk. Csatártüznél a csatár maga választja meg a célját, az irányzékot; vezetett tüznél ezt a rajparancsnok rendeli el. Megemlítésre méltó, hogy a vezetett tüzet a francia gyalogság csak mint kivételes tüzelési módot ismeri, mert elegendő géppuskával és golyószóróval rendelkezik. „Tüzel való rajtaütésnél“, „Rajta!“ kiáltással, vagy előre megbeszélte jellel rendeli el a rajparancsnok a tüzmegnyitását.

A „Tűzet szüntess!“-t a raj megjelölése nélkül vezényelni vagy kiáltani nem szabad. A tűz végleges beszüntetésére, — amikor az irányzékot alapállásba kellett helyezni a régi Szabályzat szerint — az új Szabályzat nem tartalmaz határozványokat. A tűz ilyen beszüntetése felesleges is, mert a csatárok alapirányzékkel tüzelnek.

A golyószóró tüzelésmódjai az *egyeslövés* és a *sorozattűz*. A sorozatokat rövid vagy teljes sorozatban lövi.

A tűzvezetésre vonatkozó részletes határozványokat a „Lőutasítás“ veszi fel.

A roham.

A roham a legritkább esetben történik parancsra, mert nem a vezetők, hanem a csatárok fogják a helyzetnek rohamérett voltát felismerhetni. Egyetlen külföldi szabályzat sem tartalmaz a roham végrehajtására alaki határozványokat. Miután azonban a roham végrehajtását ép úgy kell súlykolni, mint a szökellést, — mert hiszen főleg a roham pillanatában van a csatár olyan lelkiállapotban, amikor csak vérévé vált fogásokat képes ösztönszerűen végrehajtani — ezért a Gy. Gy. Sz. a régi szabályzatból megtartotta a raj tervszerű rohama számára az alaki határozványokat. A rohamra vonatkozó harcászati határozványokat a harcéljárás fejezete tárgyalja. A roham végső foka a test-test elleni harc, melynek részleteit a „Katonai sportutasítás“ 2. füzeté, a „Közelharc“ tárgyalja.

A szabályzat a nem magyaros „Rajtá“-t, a régi magyar „Hajrá!“-val helyettesíti.

A puskásraj harcéljárása.

A harcra vonatkozó határozványokat a Harcászati Szabályzat tartalmazza. De csak alapelvekben; részleteket csak ott vesz fel, ahol a különböző fegyvernemek közötti összműködést, vagy az egyes fegyverek közötti összhangot akarja megteremteni. A vezetők kiképzésére a H. Sz. adta szabályok teljesen elegendők, de nem felelnek meg, helyesebben nem elég részletesek az alsóbb egységek és a csatárok kiképzésére. A harcra vonatkozó részleteket a harcéljárás szabályozza.

A rajnál a szabályzat a régitől lényegesen eltér abban, hogy a raj szervezetszerű összetételének megfelelően megkülönbözteti a puskás- és a golyószórós-raj harcéljárását. Mivel a puskásraj harcéljárása az alapvető, ez került az élre.

A harcéljárás fejezete a H. Sz. tagozásának megfelelő sorrendben ad támpontokat a vezetésre, a támadásnak a mozgás megindításától a siker kiaknázásáig való végrehajtására, a védelemre, a visszavonulásra, a raj különleges alkalmazási lehetőségeire és anyagi szükségleteinek fedezésére.

Különösen kiemeli a raj önállóságát, mely még kötetlenségben alkalmazott rajnál is a legkisebb távolságokon kifejezésre jut. Hangsúlyozza a rajparancsnok, mint vezető iránt támasztott fokozottabb követelményeket.

A rajnak két félrajba való tagozódása lehetővé teszi, hogy a gyalogsági harc sarkalatos követelménye — a tűz és mozgás összhangja — már az önálló raj keretén belül határozottan kifejezésre jut. Még a H. Sz.-nál is határozottabban kiemeli

a Gy. Gy. Sz., hogy a tűzoltalmat — akár a tüzérség, a nehézfegyverek, vagy a szomszéd rajok nyújtják, akár a rajon belül szervezi meg a rajparancsnok — térnyerésre azonnal ki kell használni.

Az egyes csatárok különleges harcélját, mint pl. a terepkeresők tevékenységét részletesen szabályozza. A fedezés és rejtőzés módjára, a terep kihasználásának és a terepnyújtotta előnyök kihasználásának fontosságára rámutat a Szabályzat.

A tűznek harcászati alkalmazására részletes határozványokat ad.

A roham végrehajtásának részletezése után a siker kiaknázására és a már kivívott eredmények biztosítására tér ki.

A védelem fejezetben a raj befészkelődésén kezdve, a műszaki munkálatok végrehajtására, a védelem részletes keresztülvitelére és ebben a rajra hárulható különböző feladatok megoldására, páncéljárművek, repülőátadások ellen való védekezésre ad támpontokat.

A raj különleges alkalmazásait: mint járőrben, szárnybiztosításra, kapocstartalékként, harcélőrsékként való felhasználásait külön fejezet tárgyalja. Ez öleli fel a lovasság elleni védekezést, lovasság és tüzérséggel szemben való fellépését.

Az „anyagigondoskodások“ fejezet a lőszerpótlás részleteit szabályozza.

A golyószórósraj harcéljárása.

Míg a puskásraj főképp a lököerőt képviseli, addig a golyószórósrajról főképpen mint tüzérről intézkedik a szabályzat. A golyószórósraj feladataira és általában az alkalmazására elég bő támpontokat ad a H. Sz., melyeket a harcéljárás fejezete a gyakorlati életbe ültet át.

Ennek a bekezdésnek a felépítése párhuzamosan halad a puskásraj harcéljárásával, különösen kiemelve azokat az eltéréseket, amelyeket a golyószóró, mint tüzérről megkíván.

Támpontok a harcélképzésre.

Ebben a fejezetben a kiképzési tervezetek anyaga van tömören összeállítva, melyhez, mint a cím is mondja, részletes utasításokat is ad, különösen a harcélképzésnek mozzanatonkénti végrehajtására.

V. fejezet. A szakasz.

A szakasz szervezete.

A szakasz a legkisebb tisztvezette egység.

A szakasz a szakaszparancsnok vezetésével a parancsnoki félrajra, egy golyószóró és két puskásrajra tagozódik. A parancsnoki félraj a szakaszparancsnokhelyettesből, a szakaszkeresztből, a jelentő futóból és a tisztüldöncből alakul.

A szakaszparancsnokhelyettes az arcvonal mögötti altisztből lett átkeresztelve, mert hivatását ez a név jobban kifejezi és — mert nem áll az arcvonal mögött, hanem a balszárnyon. A parancsnoki félraj, ha nem is a mostani formájában, már háború előtt megvolt, amikor a szakaszparancsnok távbecslőt és esetleg küldöncöt rendelt magához a rajok állományából, de a tisztüldöncét sem hagyta a mozgókonyhához meglépni. A H. Sz. az összeköttetés és személyi híradó eszközök fontosságát több helyen is kiemeli. Ilyen közegekre a szakaszparancs-

Blaha Lujza és unokája Blaha Gitta.

Utolsó felvétel, amely Blaha Lujzáról készült múlt év szeptemberében 75. születési évfordulóján.

noknak tényleg szüksége is van. Nehogy a szakaszparancsnoknak már a tagozódás pillanatában rajait meg kelljen bontania, mikor a raj minden emberének különleges hivatása van, ezért a Szabályzat már kezdettől fogva rendelkezésére bocsátja és külön állítja azokat a közegeket, akikre a harcvezetésnél szüksége van.

A szakaszon belül a rajokat ugyanúgy jelöljük meg, mint régen. Csak egy a megszorítás, hogy a golyószórós raj mindig az első rajt képezi.

A szakasz zártrendje.

A szakasz alakzatai egyeznek a raj alakzataival, elnevezésük is ugyanaz.

Kérdést intéztek, hogy egysoros vonalnál a tisztiküldőnc hol áll? (A szakaszparancsnokhelyettől balra áll.)

Ugyancsak magyarázatra szorulónak tartották a „szakasz-közép“ meghatározásánál, hogy két rajnál a balraj egyes száma a lövész- vagy a rohamfélraja vonatkozik-e? Középről lévén szó, csak a lövészfélraja vonatkozhatik.

A zárt rendnél nincs is már más megemlítésre méltó, mint az, hogy a kürtös a „Puskával tisztelgő!” fogást nem hajtja végre, csak fővetést teljesít. Ennek magyarázata az, hogy esetleg fújnia kell, a kezei tehát nem szabadok.

A szakasz harcrendje.

A raj harcrendjénél a rajvonal elejtésének szükséges voltát már megvilágítottam. Most a raj-

zási és a hullámalakzat megváltoztatását fogom megindokolni.

A „hullámalakzatnál“ zavarokra adott okot az a felfogás, hogy a századnak ugyanabban a magasságban levő részei, ha más-más szakaszhoz tartoztak is, valamilyen külön kötelékfélét — azaz egyes hullámokat alkotnak. Ezt a téves felfogást még megerősítette a régi Gy. Gy. Sz. ama határozványa, (408. pont, nyolcadik bek.), hogy a mélyen egymás mellett tagozott szakaszoknál a szakaszok azon részei, melyek nem rendeltettek a küzdőkhöz, a századtartalékhoz tartoznak. Ez a rendszabály vagy arra vezetett, hogy a szakaszokat csak a kezdettől fogva megszabott irányokban alkalmazhatta a századparancsnok, nehogy a kötelékek összekeveredjenek, vagy pedig, ha a helyzet kényszerítő hatása alatt a tartalékokat nem egyenesen előre rendelte, a szakaszkötelékeket megbontotta és összekeverte.

Miután a Gy. Gy. Sz. célja különösen a kötelékek megóvása, amit a régi Gy. Gy. Sz. is elérni szándékol, de éppen az ellenkezőjét érte el, ezért mindent el kell követni, hogy a szakaszok mind támadásban, mind védelemben, mindig együtt maradjanak. A lépcsőkbe tehát egész szakaszok kerülnek, melyek önmagukban, tehát a lépcsőn belül tagozódnak a mélységbe.

A lépcső fogalom mindig csak a közvetlenül alárendelt kötelékekre vonatkozik. A zászlóalj a századokat 2—3 lépcsőbe tagozhatja. A század a szakaszokat 2—4 lépcsőbe, a szakasz a rajokat tagozza 2—3 lépcsőbe. Ezek szerint ugyan elképzelhető,

hogy a zászlóaljban 36 raj van egymás mögött, de ez nem jelenti azt, hogy a zászlóalj 36 lépcsőbe tagozódott.

A szakasz megközelítésnél tagozódik, támadáshoz (védelemben) felfejlődik.

Harcalakzatai:

a rajlánc (rajok egymás mellett egy lépcsőben);

a háromszög és az ék (rajok két lépcsőben);

a lépcső jobbra vagy balra (három lépcsős alakzat).

A szakasz harcalakzatain belül a rajok harcalakzatát a rajparancsnok szabja meg.

A régi szabályzatunk a megközelítő alakzatokban betartandó tér- és távközökre számokat nem szab meg. Csak a parancsadási példákból és a vázlatokból vehető ki, hogy a szakasz szélessége 150—200 lépés, a mélysége 150—400 lépés lehet.

Az új Gy. Gy. Sz. a szakasz kiterjedését határozottan megszabja (100—150 méter széles, 150—200 méter mély), mert ezzel a század harcalakzatainak elrendezését megkönnyíti. A két kiterjedés-határ azért volt szükséges, mert a szakasz kiterjedése különböző lesz aszerint, hogy már biztosított területen mozog-e (amikor a kiterjedése és mélysége kisebb lehet), vagy pedig maga biztosít, amikor a fokozottabb harc készség miatt a szélessége, a tisztázatlan viszonyok miatt a mélysége kell, hogy nagyobb legyen.

A harcalakzatok megalakítását lényegesen megkönnyíti, hogy azokon belül a rajok helye pontosan meg van határozva; az elrendelésüket pedig az, hogy minden alakzatot jellel is el lehet rendelni. Itt jegyzem meg, hogy a Gy. Gy. Sz.-ban ismételt előfordul a „*végrehajtási jel*“, mely sem a H. Sz. II. rész, 11. mellékletében, sem a Gy. Gy. Sz. 1. füzetében nincs felvéve. Ez a jel az intézkedések kiadásának egyszerűsítésére szükséges és közelebről „Pótlék“-kal lesz a H. Sz. II. rész 11. mellékletében rendszeresítve.

Felfejlődésnél a szakasz küzdőkre és szakasz-tartalékra lesz bontva. Ez már a szakaszparancsnoknak módot nyújt arra, hogy a változott helyzetnek megfelelően átcsoportosíthassa az erőit. Tartalékát bevetheti ott, ahol helyi döntést akar elérni, vagy jobban tért nyer, a küzdők lépcsőjéből kivett rajok vagy félrajokból új tartalékot képezhet (Erőjáték — manoeuvre).

A szakasz tüzelése és rohama a rajra vonatkozó határozványok szerint történik.

Harcban a szakasz sorakozik vagy gyülekezik. Gyülekezésnél a rajparancsnokok rajukat gyülekeztetik és úgy vonulnak be a szakaszparancsnokhoz.

(Folytatjuk.)

Ha nagy fájdalmak érnek, csak az élet gondjaiban s hivatásunk visszautasíthatlan kötelességeiben találhatjuk vigasztalásunkat. A szenvedésnek ellentéte s azért legjobb óvszere a tevés s az anya, kinek gyermeke sírhantja felett eszébe jut, hogy többi gyermekei számára még főznie kell, jobban kiragadatik fájdalmából, mintha a világ minden philosophjainak vigasztalásait hallaná.

Eötvös.

Az egyén és a nemzet

— Néhány szó a nacionalizmusról. —

Irta: TAKÁTS GUIDO hadbírószázados.

Az ember, mint gondolkodó és társas lény nem éri be egyszerűen az élet jelenségeinek, a történéseinek, a tényeknek, egyszerű tudomásulvételével, hanem igyekszik megismerni azok okát és firkészni azok következményeit. Amidőn az ember a jelent összehasonlítja a múlttal és az egybevetés eredményéből következtetést von a jövőre nézve, mindig bizonyos szempontból indul ki és elmélkedésében nem kevéssé befolyásolja őt a természete, vérmérséklete, gondolkodásmódja, érzésvilága és sok más, a szellemi tevékenységgel kapcsolatos sajátosság. Van ember, aki különösebb töprengés nélkül tudomásul veszi a jósorát és nem töri a fejét azon, hogy később, ha a viszonyok megváltoznak, miképp fog a sorsa alakulni, egy másik viszont nem tud a mának örülni, mert egyre nyugtalanítja az aggodalom, hogy vajjon mit hoz a holnap. Ismét egy másik elcsügged, máhelyt egy szándéka, terve meghiusul, míg van olyan is, aki türelemmel és megadással viseli a sors csapásait, mert bízva Istenben és bizakodva saját erejében, bizton reméli, hogy egyszer majd csak eléri munkája gyümölcseit ő is.

Láthatjuk, hogy különböző a gondolkodásmódja és életfelfogása az optimistának és a pesszimistának. Az egyik optimizmusa már-már a fatalizmussal határos, a másik pesszimizmusa pedig fatalizár a melankóliához. Azonban az ember nem mindig a saját személyéből, a saját életviszonyaiból indul ki, amikor a maga sorsát és ezáltal az őt környező világot megismerni, és megérteni törekszik. Ha júniusi éjszakán, az illatos sarjún végigfeküdve, belebámulunk a csillagos égbé, legtöbbször eszébe sem jut arra gondolni, hogy milyen messze lehet egy-egy — innen paránvinak látszó — csillag a földtől, amelyiknek a fénye ily messzire világít, arra is csak igen kevesen gondolnak, mily csodálatos elme és mesteri kéz gondoskodott arról, hogy egyik csillag örökké egy helyben áll, a másik pedig szüntelenül mozog az űrben. Bizonyára csak keveseket ejtett csodálatba a meggondolás, hogy földünk évezredek óta meghatározott pályán forog a nap körül, soha sem érve hozzá oly közel, hogy a nap heve elhamvassza a földön levő életet, de nem is távolodva el annyira, hogy viszont a nap melegének a hiánya vessen véget a szerves életnek. De nemcsak a csillagos ég, hanem egy évezredek óta csobogó forrás, egy parányi rovar, egy harmateseppel táplálkozó fűszál is sokat beszél annak, aki megérti a szavát . . .

Amde az ember nemcsak elvontan gondolkodó, hanem társas lény is. Az embernek meg kell találnia helyét embertársai közt és számot kell vetnie azzal, hogy mennyire lehet embertársai hasznára és viszont: mennyiben számíthat embertársai támogatására a létért való küzdelemben. Természetesen: nem minden ember egyforma. Az egyik őszinte, a másik alamuszi, a harmadik rosszindulatú, a negyedik önfeláldozó, van akinek mindig a más baja fáj és van, aki a magáét se érzi. Már most mindenki a maga természete, életviszonyai és szempontjai szerint fogja föl és értékeli az egyes jelenségeket. A májusi eső — példának okáért — a gazdának kincset ér, de a nyári vendéglőnek talán csapás, a portyázó csendőrnök pedig csak kellemetlen. A gazda nyilván nem is gondol rá, hogy a régvárt eső a zöldvendéglőnek kárt okoz és az utóbbit sem vigasztalja meg a tudat, hogy bár ő tekintélyes keresettől esett el, de legalább a gazda hasznát látta az esőnek. A házaló esetleg magában kifakad az egyenlőtlen vagyoneeloszlás ellen, mely lehetővé teszi, hogy míg ő a sarat tapossa, addig mások vonaton vagy kényelmes hintón utazhatnak egyik helységről a másikba; talán egy-két elfojtott káromkodással napirendre tér a dolog felett. Bizonyára a portyázó csendőr az egyetlen, aki a saját hasznán-kárán felül tud emelkedni és arra gondol, hogy ez a felhőszakadás nem használ ugyan a ruhájának, de kitünő szolgálatot tesz a vetésnek, s ha az ország minden részén ilyen tartós eső esik, akkor az idej termés sokkal jobb lesz, a tavalyinál, az árak esni fognak, sőt na-

Blaža Lujza ravatala a Nemzeti Színház előcsarnokában.

gyobb arányú kivétel az ország gazdasági helyzetét nemzetközi viszonylatban is megjavítja . . . Lám, egy egyszerű májusi eső, mennyi betekintést enged az emberek gondolkodásmódjába.

Hatalmas, nagyobb emberesoportokat, egész országokat érintő események még alkalmasabbak arra, hogy az emberek különböző életfelfogását tanulmányozzuk. Az elmúlt világháborúban azok közül, akik derekasan kivették részüket a harcból, igen sokan elestek, megrokkantak vagy anyagilag tönkrementek, ezzel szemben voltak szépszámmal olyanok is, akik ki tudták eszközölni felmentésüket és valami alkalmas módon vagyonukat megsokszorozták vagy egész új vagyonokat teremtetek, mert megérezték, hogy a nagy világégés kitünő és talán soha vissza nem térő alkalom a könnyű pénzszerzésre. Most már egyesek előtt szembeszökik az igazságtalanság, hogy míg azok, akik hazafiasan érezték és gondolkodtak s kötelességeiket híven teljesítették, fiaikat, mátkáikat vesztették el vagy a maguk személyében mentek tönkre, addig azok, akik csak a maguk érdekével törődtek és semmi másra tekintettel nem voltak, dúskálnak a jólétben. Aki azonban így gondolkodik, az igen téves úton jár. A hazát nem szabad részvénytársaságnak tekintenuünk, mely a befizetett részvénytőke ellenében mindenkinek arányos osztalékot juttat. A hazának mindnyáján lekötelezettjei vagyunk s abban, hogy hazánk iránti kötelességünket miként teljesítjük, nem lehet befolyással az, hogy mások e kötelességüket hiányosan vagy éppen nem teljesítik. Az előbb említett ellentét és igazságtalanság e meggondolás mellett veszt élességéből, mert úgy érezzük, hogy a nyugodt lelkiismeret és a magunk megembertársaink megbecsülése olyan kincs, mely mindenért kárpótol. Sőt e látszólagos ellentét is elenyészik, ha nem tévesztjük szem elől, hogy azok, kik a háború és forradalmak zürzavarát kihasználva s pénzünk vásárló értékének zuhanásával visszaélve, vagyonokat szereztek, most egymásután jutnak esődbe, vagy a börtönbe, mert pénzünk szilárdsága s gazdasági életünk konszolidálódása elvette azok érvényesülése alól a talajt s hovatovább kizárólag a tisztas munkának biztosít

jövőt. A lenézett, mellőzött erkölcs ma vagy holnap végleges diadalt arat az üzletieskedés ördögén.

Amint látjuk, az ember, mint gondolkodó és társas lény, mihelyt magát és életviszonyait az emberi közösségbe elhelyezte, igyekszik környezetét, boldogulásának lehetőségét, a világ egész folyását megismerni, megérteni és hasznára fordítani. Azt a tant, mely tudományos magaslatra helyezkedve, a múlt tanulságaiból és a jövőre való következtetés alapján — az egyes ember sorsát a nagy közösségbe átvetítve — egységes világméretet alkotni igyekszik: *bölcséletnek* hívjuk. Azt a szempontot pedig, melynek alapján az egyes ember, a maga szemszögéből, az egyes eseményeket felfogja, az eseményeknek egymásután következő rendjét és összefüggését megmagyarázni s az így leszűrt tanulságok alapján a maga boldogságát biztosítani törekszik: *világnézetnek* nevezzük.

Fentebb két világnézetet állítottunk egymással szembe: az utilitarizmust és az idealizmust. Magyarul az előbbit talán a haszon, az utóbbit az önzetlenség elnevezhetnők. Az utilitarizmus tulajdonképpen egy hajtása a materializmusnak, melynek első, tudatos hirdetője Marx, oly sok csapást zúdított a világra. Az összes világnézetek végeredményképpen két eredőre vezethetők vissza: a *materializmusra* és az *idealizmusra*. Az előbbi azt hirdeti, hogy a világ folyását nem az emberi akarat irányítja, hanem kizárólag a megélhetési lehetőségek. Ezért egyedül az fontos, hogy az ember fizikai jóléte biztosítva legyen, míg családi érzés, becsület, hazaszeretet, mind nem egyebek nyárspolgári elképzeléseknél. (Hogy ez a szívós gonoszsággal terjesztett tan mennyire ámitó, mennyire hazug, azt egy másik alkalommal fogom esendőrbajtársainak megmagyarázni; jelenleg kívül esik cikkem keretén.) Az utóbbi, az idealizmus viszont azt tanítja, hogy megélhetésünk biztosítása elsősorú fontosságú ugyan, azonban ezzel beérnünk nem szabad. Amint-hogy nemesak testünk volna, mint az állatnak, hanem lelkünk is, mint a teremtés koronájának, azonképpen nem elégedhetünk meg azzal, ha élelmünk, lakásunk és ruházatunk van, hanem törekednünk kell arra is,

hogy az életben örömet találjunk és másnak is örömet szerezzünk. Legnagyobb örömet pedig az életben akkor találunk, ha nem bizzuk boldogulásunkat kizárólag a jó Istenre, hanem azon magunk is munkálkodunk. A gözgépet, a villamosságot, a számtalan — azelőtt gyógyíthatatlannak tartott — betegség szerumát nem a materialisták találták fel, hanem ideálisan gondolkodó emberek, akik nem a maguk hasznáért, hanem az emberiség javára munkálkodtak!

Az idealisztikus világszemléletnek számos hajléka, virága van. Ezek egyike a *nacionalizmus* is.

Ez a szó: nacionalizmus, magyarul és röviden annyit jelent, hogy: a haza minden előtt. A materialisták azt hirdetik, hogy a haza elavult fogalom s mindenkinek ott van a hazája, ahol jól megy a sora. Amde lássuk, nekik van-e igazuk, vagy a költőnek, aki azt mondja: Hazádnak rendületlenül légy hűve, oh magyar!

Hogy azonban a feltett kérdésre határozott, minden kétséget elenyészeltető feleletet adhassunk, vissza kell pillantanunk a múltba, hogy vizsgálhassuk, miként alakult ki évszázadok fejlődésén át a jelenlegi társadalom.

A régi Rómában a rabszolga — legalább eleinte — nem is ment emberszámba. De, aki nem volt rabszolga, hanem például valamely meghódított tartomány lakója, szintén nem gyakorolhatott polgári jogokat, mert ezek csak a római polgárt illették meg. Aki szabad is volt, római polgár is volt, még mindig nem gyakorolhatta a jogok teljét, ha nem volt családja. A római jog tehát három feltételhez kötötte a teljesjogságot: szabadság, polgárság és család (libertas, civitas, familia). Természetesen sok függött attól is, hogy valaki milyen társadalmi osztályhoz tartozott, mert a patriciusok (nemesek) — különösen eleinte — sokkal befolyásosabbak voltak, mint a plebeiusok (nép). A középkorban — eltekintve a rabszolgáktól, kik egyes országokban a múlt századig rendes kereskedés tárgyát képezték — két nagy osztály alkotta a népeiséget; nyugaton a hűbérurak és hűbéreseik, nálunk a nemesség és jobbágyok. E kettő közé emelkedett lassankint mint harmadik réteg, a papság.

A jobbágy eleinte röghöz kötött volt, vagyis nem hagyhatta el földesurát, akár mint is bánt ez vele. Később ugyan szabadon költözökhözött, de érvényesítési lehetősége igen csekély volt: a jobbágy fiú, ha nem akart jobbágy maradni, csak a papi pályára léphetett. Később a vallásháborúk során az osztálykülönbségek mellé még a valláskülönbség is sorakozott.

Ez az állapot — mely az újkor elején engedett ugyan merevségéből, de azért lényegében fennmaradt a XIX. század közepéig — nem volt természetellenes. A haza védelme a nemesnek volt kizárólagos joga és kötelessége; ő szolgáltatta a véradót, illeté tehát, hogy a pénzügyi terheket viszont a jobbágy viselje. És minthogy a honvédelmi kötelesség teljesítése következtében csak a nemes volt a szent korona tagja, ezen az állapoton hosszú ideig nem is történt változás. Annál is kevésbé, mert a nemes és jobbágy egymáshoz való viszonya a jobbágy gazdasági és társadalmi helyzete nem volt mindenütt egyforma. Talán furesán hangzik, de való, hogy sok jobbágy a magyar középkorban sokszor nagyobb és emberhez méltóbb jólétnek örvendett, mint ma akárhány, a létért való küzdelemnek védtelenül kitett kisember. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a török hódoltság alatt egész ország-részek néptelenedtek el, ami úgy következett be, hogy a jobbágyok a török hódoltság elől az erdélyi fejedelem vagy a magyar király fenhatósága alá menekültek uraik után szöktek.

Mint már fentebb említettem, a középkori, hűbéri jellegű társadalom szervezetében és tagozatában az első változás az újkor elején állott be. Amerika és az Indiába vezető út felfedezése nagy, gazdag és teljesen kiaknázatlan területeket csatolt az ismert világhoz. Az első felfedezőket újabb vállalkozók követték, megindul a hajózás, majd ennek folyományaképpen a kereskedelem. A könyvnyomtatás és a gözgép feltalálása a megindult fejlődésnek újabb lendületet ad. Hovatovább a hajózás, kereskedelem és ipar új foglalkozási ágat és új boldogulási lehetőséget teremt. Az ember, kinek joga, akarata, egész személyisége a földesúr egyénisé-

gében olvadt fel, lassankint önállóságra tesz szert. Az ember, mint egyén lassankint hatalmi tényezővé válik. Azelőtt, mint láttuk, különböző közületek gátolták az egyént érvényesülésében, korlátozták boldogulását az egyént érvényesítésében, az család, az osztály, a és határozták meg életsorát. A család, az osztály, a vallás. E közületek, mint válaszfalak lassankint részint önmaguktól omlottak le, részint pedig a feltörekvő egyén akarása döntötte le azokat.

Egy bizonyos családból való származás, valamely társadalmi osztályhoz való tartozás immár nem határozza meg előre az ember életútját, nem befolyásolja az egyént érvényesítését. A napszámok fiából lehet főpap, hadvezér, az állam első hivatalnokja; lehet művész, költő, világra szóló lángelme, viszont a szegény embert, éppúgy sújtja a törvény keze, mint a szegény embert. Az emberegyén kiszabadította magát a ránehezedő közületek nyüge alól, lerázta magáról a béklyókat, melyek érvényesítésében gátolták, anélkül, hogy az érdekét szolgálták volna. Az emberi gondolat, az emberi akarat szabad és egyedüli célja az egyéni boldogság.

A vallás, mely hosszú időn keresztül a történelem vezérlő eszméje volt, ma millió és millió ember lelki kincsévé lett. Istenfélő, buzgó, vallásos embert látunk ma is sokat, de vértanúhalált vagy gályarabságot vallásáért ma már senkisé nem szenved. Nem azért, mintha a hit megrendült volna, hanem, mert a hit már nem erőszakolt, hanem az egyén lelkiismeretére bízott érzés.

És mégis, úgy érezzük, kell lennie valami titokzatos, esodálatos erőnek, mely, mintha testvére volna a vallásnak; szigorú, mint a törvény, de talán még annál is hatalmasabb: mely akaratunkat irányítja és cselekedeteinket — sokszor észre nem is vehetően — vezérli egy hatalmas, közös cél felé. Kell lennie valami hatalmas erőnek, mely ugyanúgy acélozza a ma magyarját, mint ahogy eltöltötte szívét őseinknek, akik fehér lovat áldoztak Hadúrnak, lelkesítette Nándorfehérvár hős védőit és vértanúkká magasztosította a világháború névtelen vitézeit.

Mi ez a hatalmas erő?

A társadalom mai tagozottsága, az emberegyén más hatalmi állása mellett csakis oly eszme bír varázsszal és hatalommal a nagy tömegekre, mely útát talál az egyes lelkekbe; melynek magasságát és mélységét, egész nagyszerűségét átérzi, melynek hajlandó magát alávetni, melynek érdekében eltűri a maga csaknem teljes egyéni szuverénitását a megsonkítását és főként: amely képes az ember indulatait, érzéseit a lelkesedés magaslatára fokozni, a rajongás és önmegtartóztatás abba az emberfeletti magasságába, ahol már elenyészik az élet és halál közti különbség.

Ez a mindenekefelett álló hatalom, melyet bár szerveinkkel nem érzékelhetünk, de amelynek létezése, mint megnyugtató, erőt adó, biztos tudat bennremeg agyunk minden sejtjében és mint esodálatos, szent érzés benne lüktet testünk minden hajszálfinom idegében... ez a varázslatos hatalom, melyet, mint szent ereklyét, mint lelkünk drága kincsét apáinktól örököltünk: *a haza szeretete*.

Hazája van a lángésznek éppúgy, mint a lelki szegénynek. Hazát szeret a hős csakúgy, mint a jámboran élő, a gazdag éppúgy, mint a verejtékezve dolgozó. Minden harc, amit emberek egymással vívtak, minden győzelem, minden vereség, minden ujjongás, diadal és gyász... népek véres tusája és egyesek néma tragédiája, minden, amit ember valaha gondolt, akart vagy tett: a hazaszereteten fogant. Abban a nagyszerű érzésben, amelyben felolvad és elvész minden harag, vetélkedés, félelem és szerelem... mely kiválasztja, kiegészíti az ember lelkéből, ami rossz, nemtelen és gyöngye...

... Amint elsuhanak lelki szemeink előtt szent István, szent László, Hunyadi János, Dobó István, a Zrínyiék, Rákóczi és Széchenyi szívet-lelket dagasztó, glóriás alakjai, kik rendíthetetlen hittel szenvedték el magyar voltuk minden mártíromságát... amint nedvesítő szemünk ködfátyolán át megjelennek az aradi tizenhármak, kik közül sokan magyarul sem tudtak, de éjnek éjadán titkon, lopva szöktek haza, hogy hitet tegyenek magyarságuk mellett... ha eszünkbe jutnak a székely diákok, kiknek nem szabad édesanyjukkal

magyarul beszélni, ha keservesen összeszoruló lelkünk fáradt akarásával a messze fölénk kimagasló nagyok és sok-sok névtelen felé közeledünk: lelkünk találkozik az övékével egy esodálatos, nagyszerű, szent érzésben, mely apró esermely korában talán a hit kösziklájából fakadt és a szeretet virágai közt esergedezett, de viszontagságok, megpróbáltatások, csapások és csalódások rengetegén keresztül viaskodva, és sok-sok kiömlött vértől megdagadva, hatalmas folyammá áradt, mely mélyebb, mint minden hit, erősebb, mint minden szeretet és hatalmasabb, mint az egész világ gyűlölete...

Portyázás.

Eltemettük a nemzet örökre elnémult csalogányát: Blaha Lujzát. A nemzet halottja volt; lehet-e gyönyörűbb befejezése egy olyan pályának, amelynek könnyekkel öntözött, veszélyes útjain hamar hervadó virágok is csak kevesek számára teremnek, örökzöld babér pedig ezek közül egynek jut osztályrészül. A dicsőség mulandóbb az emberi életnél; az emberek hamar beleunnak a tapsolásba s a pillanatot élvezetével együtt felejtik el a nevet is, amelynek azt köszönhetik. A szívük legmélyére kell belefészkelnie magát annak, aki bennük akar lakozni és nem akarja, hogy elfelejtsék: ezt tette Blaha Lujza, az ő felejthetetlen magyar nótáival. A magyar dal szárnyain emelkedett magasra s a magyar nemzet hallgatta, szerette és imádta, mint a szántóvető a maga pacsirtáját. Nem is volt ő egyszerű színésznő, több, sokkal több volt annál, napsugara a lelkek telelényének, amelyből szeretetet fakasztott a magyar dal iránt, amelynek szépségeit senkisémm tudta olyan művészettel megcsillogtatni, mint ő. Szívvel-lélekkel szolgálta nemzetét, magyar, csak magyar volt minden szava, minden dala és érzése; megérdemelte, hogy az apák ragyogó szemmel lelkesedjenek érte, a fiak pedig könnyes szemmel eltemessék. De vajjon csak őt temettük-e el és nem a dalait is, amelyeket, úgylát-szik, végleg száműzni akarnak az árván maradt deszkákról? Színésznők hamar készek arra, hogy egymás nyomdokaiba lépjenek, nos, hát ki tartja magát méltónak a Nagyasszony örökére? Ki mer kilépni a léha francia operettek légköréből, hogy a magyar dalnak, de csak a magyar dalnak szentelje minden művészetét? Senki? És miért? Talán csak nem azért, mert ehhez nem „kiállítás”, hanem magyar lélek és igazi művészet kell? Mert, ha így van, nem szóltunk semmit.

Bunci, Loa, Lala, Lulu, Ria, Lia, Doró, Böbe, Mocó, Mola, Bruna, Motyó, Dodó, Iky, Imy, Pipy, Puszy, Pöszy, Jipy, Csöry, Mipy, Pify és Csiby. Nem tetszik érteni? Ejnye-ejnye, pedig mi azt hittük, hogy csak mi nem értjük ezeket a rejtelmes szavakat, amelyeket talán könnyebb lesz megfejtetni, ha eláruljuk, hogy a pesti bálokon „jelen volt” magyar lányok neveiből kötöttük őket bokrétába. A mi felejthetetlenül szép, keringős, forró báli éjszakáink fehér batisztruhás drága emlékeivel, az Annuskákkal, Erzsikékkal, Klárikákkal, Ilonkákkal és Boriskákkal ma már csak elrétve találkozunk a pesti bálak parkettjein; elsodorta őket a jazzband és a már „ósdívá” is vált shimmy exotikus örülete. Pedig keressük, nagyon keressük őket, nem a maradi emberek csökönységével, hanem magyarsá-

gunk és nemzeti hagyományaink pusztulása felett érzett mélységes fájdalommal. Mert tessék elhinni, hogy ezek a néger jazzband ústdobjának pápua útemeire ingruhában Charleston-t táncoló rúzsos Böbék és Pifyk nemcsak egy szeszélyes divat tiszavirág életű szülöttei, hanem a nemzeti eszmét veszedelmes céltudatossággal támadó nemzetközi agyafúrtság öntudatlan eszközei, amely egy hamis „elegancia” legelső feltételeként követeli minden nemzeti hagyomány megtagadását, zenében, ruhában, táncban, sőt még a névben is. Mert ezek a külsőségek mind olyanok, amelyek aztán elvégzik a maguk munkáját a gondolkodásban és felfogásban is. A szegény Erzsikék és Klárikák azt hiszik, hogy csak akkor tekinthetik őket „modern” leányoknak, ha még gyönyörű, kedves magyar nevüket is nemzetközi orfeumhölgyek fantasztikus neveivel cserélik fel — azt is ipszilonnal írva természetesen, nehogy véletlenül mégis magyarul hangozzék. Nem jól van ez így, kis magyar virágszálak (és mamák!) higgyétek el nekünk, akik a mi szempontunkból talán valamicskével mégis csak jobban értünk a dologhoz. Nemcsak a nemzetet féltjük Töletek, hanem saját magatokat is. Mert a Ti hamis ideálokat, egy közénk tolakodott, szívünknek-lelkünknek idegen faj etonfrizurás, dohányszagú „modern” leánytipusát legfeljebb csak a hozománya viheti tovább a shimmynél, a házasság nem szentségébe, hanem üzletébe; aki nem a pénzének, hanem magának keres férjét, az csak maradjon meg a mamája és nagymamája módszerénél, az biztos, mert ki van próbálva. Huncut a férfi: ultramodern minden nővel szemben, de javíthatatlanul konzervatív, ha a saját feleségéről van szó.

A pénzügyminiszter úr hivatalosan rákoppintott Fortuna istenasszony körmére, aki már egy kissé túlságba is vitte a maga szerencséjének kínálását. Egyesületek és többé-kevésbé magánvállalkozások milliósámra zudították nyakunkba a legkülönbözőbb sorsjegyeket, csábító, de nem éppen nagyszámú nyereménnyel kecsegtetve. No igen, mert ha szerencse, hát legyen szerencse. Ha sok a nyeremény, nem vice nyerni, de hogy ötszázezer ember irigy pillantásaitól kísérve pontosan én töfögjek el a motorkerékpáron, ahhoz már nem megvetendő fokára van szükségem annak a tulajdonságnak, amelyet egy rossz májú német közmondás illetően szerencsém feltétele gyanánt megjelöl. Most már hivatalos rendelet írja elő, hogy hány sorsjegyet szabad kiadni és hogy abból ennyinek meg annyinak okvetlenül nyernie kell. Ez már igen, így most már érdemes lutrizni. Így már sokkal nagyobb eséllyel indulok az Elkeseredett Sorsjegytulajdonosokat Vigasztaló Egyesület legközelebbi húzására, amelynek főnyereménye száz darab sorsjegy az igazi húzásra. A pénzügyminiszteri rendeletek rendszerint nem szoktak jövedelmezők lenni (reám nézve tudniillik), annál nagyobb büszkeség fogja tehát keblemet és tárcámat dagasztani, ha ezúttal kivételesen és egyenesen pénzügyminiszteri rendelet alapján vágom zsebre a sorsjáték főnyereményét. Ha pedig nem nyerek és nem jutok hozzá a már holtbizonyosra vett summához, akkor sem esem kétségbe, mert hivatalos vigaszt nyerek azzal, hogy a rendelet rám nem vonatkozott.

Figyelő.

A MI VÉRTANUINK.

Trupulai János tiszthelyettes és Domonkos Imre őrmester.

1919. évi május hó 1-én, amidőn híre járt, hogy az oláhok a vörös hadsereget Szolnoknál szétverték és üldözik őket, Tápióbicske községben a polgári társadalom Trupulai János őrsparancsnok vezetésével szervezkedni kezdett, azért, hogy a községet a visszavonuló vörös bandák fosztogatásai ellen megvédelmezzék s abban az esetben, ha a vörös uralom megbukik, a rend fenntartásáról gondoskodhassanak.

E célból Trupulai titokban polgárőrséget szervezett s a vörösök által elkobzott és a község házában összegyűjtött fegyvereket megbízható polgári egyének között osztotta szét. Az őrs létszáma 6 fő volt, a polgárőrség pedig 10–12 főből állott.

Május 3-án a tápiószelei különítményről telefon-értesítés érkezett a tápióbicskei csendőrségre, hogy onnan egy vörös katonából álló osztag a község házában összegyűjtött fegyvereket magához vette, az ellátatlank részére összegyűjtött gabonát, zsírt és más szükségleti tárgyakat elrabolta és Tápióbicske felé vette az irányt.

Trupulai János tiszthelyettes. Domonkos Imre őrmester.

A vett értesítés után Trupulai őrsparancsnok azonnal intézkedett. A csendőrségtől és a polgárőrségtől járőröket alakított, s azokat a község különböző bejáratai előtt állította fel. A járőröknek az volt a parancsuk, hogy a község alatt megjelenő vöröskatonákat be kell engedni a községbe és a község háza elé kell kísélni, ahol ő a tartalékkal tartózkodott. A község háza a község közepén fekszik.

Ugy délután négy óra körül Pánd község irányából négy vöröskatona érkezett kocsin Tápióbicske alá. A kocsit a vörösök Balogh Mihály tápiószelei evangélikus lelkészről rabolták. A járőr a vett parancs értelmében a vörösöket beengedte a községbe, de nyomon követte őket.

A község háza előtt Trupulai őrsparancsnok — egy járőrrel — ismétlőpisztollyal a kezében megállásra szólította fel őket és követelte a fegyverek azonnali átadását. A vörösök erre szó nélkül a közvetlen közelükben álló Trupulaira lóttek. Trupulainak négy golyó járta át a köpenyét, de nem sebesült meg. Közben a vörösök leugrottak a kocsiról s az ellenkező oldalról — a kocsit védelme alatt — tüzeltek Trupulaira és a járőrre... Rövid harc után mind a négy vörös katona holtan maradt a helyszínen. A járőr tagjai közül csak Jung János polgárőr sebesült meg a karján.

A fent vázolt események lezajlása után Pánd községből értesítés érkezett, hogy a vörös katonák ott is garázdálkodnak. Erre Domonkos Imre őrmester azonnal lóra ült és néhány polgárőr kíséretében Pánd köz-

ségbe lovagolt. Ott a garázdálkodó vörös katonákat elrogtta, lefegyverezte s a kocsiszám rabolt holmikkal egyetemben még aznap Tápióbicskere szállította.

Időközben még több vörös osztag menetelt Tápióbicske felé, de idejében értesülvén az ott történekről messze elkerülték a falut és Nagykáta irányában meneteltek.

Ezektől értesült aztán a Nagykátán tartózkodó vörös ezredparancsnokság arról, hogy mi történt Tápióbicskén. Az ezred azonnal egy 20–30 emberből álló különítményt küldött oda, hogy az elfogott vörös katonákat további intézkedés és a szabályszerű eljárás lefolytatása végett átvegye. Trupulai tiszthelyettes jóhiszeműen ki is szolgáltatta nekik nemcsak a vörös katonákat, hanem a bűnjeleket is. Ezt aggály nélkül tehette, mert az osztagparancsnok az ezredparancsnokság nevében elismerését fejezte ki Trupulai erélyes fellépéséért és szigorú megtorlást ígért.

Sajnos, nem így történt. Másnap, azaz május hó 4-én a délelőtti órákban Höfner Károly „vörös ezredparancsnok” áttelefonált Tápióbicskere, hogy a vörösök ebéd után az események kivizsgálása végett a helyszínre érkeznek s gondoskodják a rend fenntartásáról. Egyben közölte azt is, hogy két géppuskát fog odaküldeni s azokat ott is hagyja, hogy Trupulainak az esetleges később jelentkező szetszort vörös osztagok megtekezésére segítségére lehessenek. Trupulai személyere pedig úgy intézkedett, hogy fegyveresen várja őket a község bejáratánál.

Trupulai őrsparancsnok ezen meghagyáshoz híven s abban a reményben, hogy a vörös ezredparancsnok tényleg a rend érdekében száll ki Tápióbicskere, délután a nagykáta út torkolatánál várta a vörösöket. Ő állott az út baloldalán, míg Domonkos őrmester az út jobboldalán foglalt helyet, mögöttük pedig több polgárőr helyezkedett el.

Úgy négy óra tájban a vörösök dalolva közeledtek a község felé s aztán mintegy 100 lépés távoiságról puskával és géppuskával tüzelni kezdtek. Domonkos Imre szíven találva összeesett. Trupulai a nyakán sebesült meg. Zsebkezdőjét a sebhez szoritotta, de abban a pillanatban vörös katonák ragadták meg és puskatussal iszonyúan összeverték. Majd az út árkába dobva, szuronyaikkal összeszurkálták és több ízben beelölték.

Ez alkalommal hasonló körülmények között végezték ki Hosszú István és Pozsgai Sándor polgárőröket is.

A négy mártírt egyházi szertartás nélkül temették el, mert a vörösök a község papjait több polgári egyénnel egyetemben elhurcolták.

1920 február 16-án a holttesteket exhumálták és Trupulai tiszthelyettest Domonkos Imre őrmesterrel közös sírba helyezték.

Sírjukat még nem díszíti emlékmű, de azt a helyet, ahol vértanúi halált szenvedtek, márványtáblával jelölte meg a kegyelet, amelyen a következő felírás olvasható:

„E helyen szenvedett hősiesszen vértanúi halált a nemzeti ügy szolgálatában 1919 év május hó negyedikén Trupulai János tiszthelyettes és Domonkos Imre őrmester.”

Tápióbicske község képviselő testülete határozattal örökítette meg emléküket, amely a következőképp hangzik:

„A közgyűlés tisztelettel és hálással emlékszik meg a Tápióbicskén 1919 május hó 4-én vértanúi halált szenvedett Trupulai János volt tápióbicskei őrsparancsnokról és Domonkos Imre volt őrmesterről, akik a kommunizmus alatt a nemzeti ügy és a törvényes jogrend védelméért vívott harcokban rettenetlen bátorsággal harcolva hősi halált haltak.”

Nevezettek, mint a bátorság, a vitézség mintaképei lebegnek ma is a lakosság szemei előtt, kikről a község mindenkor mint dicsőségesen elesett hősekről emlékezik meg.

A holtakat úgy gyászoljuk meg, ha kivánságuk szerint élünk.

Young.

SZOLGÁLATI-EB ÜGYEK

A m. kir. csendőr kutyatelep közleményei.

Amint a cím mutatja, kedves lapunk szerkesztősége lehetővé tette, hogy hasábjai között hűséges négy lábú társunk és a vele kapcsolatos általános érdekű ügyek, valamint tudnivalók e lapok hasábjain helyet találjanak, amiért valamennyiünk nevében, kik az ügy iránt érdeklődünk, hálás köszönetet mondok. Ismertessük a lapot azok előtt is, akik nem járatták. Hiszen sokan vannak, akik ebet, értékes ebet tartanak, arra sokat áldoznak és áldozni tudnak, így tehát szívesen előfizetik majd e lapot, ha belőle hivatásukban támogatót vagy esportjukat érintő értékes ismereteket szerezhettek. Természetes, hogy a rovat tartalmának minden tekintetben olyan fokon kell álnia, hogy az olvasó megtalálhassa benne azt, amire szüksége van, komoly ismereteket szerezhessen, saját érdekét támogatva lássa — valamennyien közreműködve pedig az ügyet a gyakorlati érték szem előtt tartásával fejlesszük. Ezért a csendőr kutyatelep vállalta a felelősséget, mint az ezen ügyet szolgáló egyedüli állami intézmény.

Fentiekből kifolyólag szükségesnek tartom, hogy legelőször is a rovat ezidén tervezett programját ismeressem. A rovat a következő részekre fog oszlan:

I. A csendőrkutyatelep közleményei.

Ebben folytatólagosan közlésre kerül:

1. Szolgálati-eb tartás.

1. Szolgálati-eb tartás címen, az ügy jelenlegi szervezethez. Ennek keretén belül ismertetjük a telepet, célját, működését, belső szervezettségét, utána a tenyésztést, a pótlást, felszerelést, kiképzést, minősítést, a gyakorlati alkalmazást, kiselezteztést és értékesítést. Minden egyes rész kiterjed úgy a saját, mint kincstári ebekre. Nemkülönböztetve az eltartó csendőr-, honvéd-, vámőr- és magánegyenek viszonyát a kincstárral szemben. Foglalkozni fogunk az ebtartásra vonatkozó hatóságai szabályokkal és a szolgálati-ebnek ezekbe való beillesztésével, tekintetbe véve gyakorlati alkalmazását.

2. Vizsgák és versenyek

címen vizsgáink és versenyek kiírását eszközöljük. Szabályainkat és eredményüket hozzuk, felemlítve a vezetőt, az ebet, az elért pontszámot és minősítést, valamint a nyert díjat és oklevelet.

Az idei tervezett versenyekre vonatkozó tudnivalókat alább részletesen ismertetjük. Résztvenni óhajtok szándékukat a közleményben foglaltak szerint legkésőbb március végéig tudassák a teleppel.

3. Gyakorlati eredmények.

Fölösleges rovatunk ezen részének fontosságát külön felemlíteni. Minden vezető, legyen az csendőr, honvéd vagy polgári egyén, írja le ebének minden eredményes alkalmazását, küldje be azt a telepnek, a rovatba felvesszük. A telep az eddigi eredmények közlését a működési naplók alapján a jövő számban már megkezdi. Tartunk szem előtt, hogy annál értékesebb ebünk és ivadéka, minél jobban vált be a gyakorlatban és annál keresettebbek lesznek, minél többen tudnak róluk. Legyünk azonban tárgyilagosak, maradjunk a száraz tényeknél és ne mondjunk többet, mint amennyit az eb tényleg teljesített. Iparkodjunk kiváló használhatóságát, mint segítőeszközt kidomborítani. Ezt legjobban úgy tehetjük, ha a mi működésünk és az eb működése közti összefüggést feltárjuk, vagyis elmondjuk, hogy az adott esetben az eb milyen viselkedése ennek mely mozzanatait segítette bennünket, melyek bizonyították esetleges feltevéseink helyességét, vagy mire következtettünk belőlük és helyes volt-e következtetésünk. Az állami szolgálatban álló ebek gyakorlati eredményének hitelességeért a telep szavatol, mert ezek működését a vezető közvetlen parancsnoka minden egyes esetben igazolja.

II. Egészségügy.

Ebben a részben az ebek tartását, táplálását, a táplálék összeállítását, úgy szolgálati pótebek, illetve növendékebek, valamint minősített vagy kifejlesztett ebek részére ismertetjük. Az ebek ápolását, betegségeiket és kezelésüket, a gyógymódokat, közhasználatban lévő gyógyszerek beadását és hatásukat szintén tárgyaljuk. Az állategészségügyi szabályokat is hozzuk, amennyiben ebeinkre is vonatkoznak. Ezen rész vezetésére a telep főállatorvosát kértük fel, aki ezek ismertetésére, tekintettel a telepen hosszú időn át szerzett tapasztalataira, a leghivatottabb.

III. Tájékoztató.

1. Törzskönyvezés.

Ezen cím alatt a kincstári és magántulajdonban lévő, a hivatalos törzskönyvbe felvett ebeket közöljük. *Kincstári ebeknél* felemlítjük, hogy hol és mikor vehetők át esetleges jelentkezők által. Az átvételre az engedélyt az átvevő — közvetlen parancsnoksága útján — a teleptől kéri. Az átadást az átadó — az átvevő és átadott eb adatainak felemlítése mellett — ugyanezen úton jelenti be a telepnek.

Az átvételre vonatkozó kérelemben felveendő, hogy az illető kötelezvény ellenében óhajtja-e az ebet átvenni, vagy, mint kincstári ebet akarja tartani. (Előző esetben tartásdíj nem jár, de két év után — esetleg előbb is — korlátlan tulajdonba megy át az eb. Lásd Az eb című könyv II. mellékletét. Utóbbi esetben az eb a kincstár tulajdonában marad, a vezető azonban attól a naptól kezdve, amikor az eb vizsgát tett és szolgálatra minősített, tartásdíj címén az illetékes élelmezési váltáság 20%-át kapja illetékeivel az illetékes gazdasági hivataltól).

Saját ebek, ha kincstáriaktól származnak, hivatalból törzskönyveztetnek. Különböztetnek csak akkor, ha tulajdonosuk:

a) csendőr, honvéd, vámőr vagy rendőr és az ebet szolgálatra közben alkalmazza, vagy legalább a fegyelmi gyakorlatokra betanította. A közvetlen előjáró parancsnok kérendő, hogy ezt az eb törzskönyvezését célzó kérvényen igazolja;

b) magános és az ebet valamely szolgálatra alkalmazza, vagy legalább a fegyelmi gyakorlatokra kiképezte. Az a) alatt említett igazolásra az illetékes csendőrsparancsnok kérendő fel, aki azt bizonyára szívesen megteszi. Magánosok kérvényein az igazolást minden, legalább megfelelő eredménnyel, a telepen eb-vezető-tanfolyamot végzett egyén eszközölheti, ha az igazoláskor még tényleges szolgálatban áll.

Az igazolásnak az eb fajtáját és nemét is tartalmaznia kell. Segédlet úgy a kiképzésbeni, mint fajtabeli megítéléshez „Az eb nevelése és kiképzése” című könyv.

Törzskönyvvezhető minden szolgálati-eb, amely a következő fajtákhoz tartozik, vagy ezeknek hibonyított keresztezése: komondor, kuvaszpuji és válfajai, német juhász (köznyelven farkaskutya), dobermann és airdalleterrier (olvasd: erdelterrier). Keresztezések a kísérleti ebek törzskönyvébe iktatottak.

Legújabb törzskönyvezések:

1. Kincstári ebek.

Elfgund nj. 193—925. VI. 9. (Sebaj nj. 137. Citó nj. 88.). Erla nj. 213—925. X. 24. (Axl nj. 178. — Babi nj. 32.) szukák, mindkettő azonnal átvehető a telepen.

Emma nj. 214., Erma nj. 215., Ermelyn nj. 216., szukák, Eppo nj. 217., Epurulf nj. 218., Erhard nj. 219. kanok, 925. XII. 21. (Bob nj. 26. — Cica nj. 12) ebből a 214—217-ig, február végén a szőregi őrsön, Gulyás Balázs csendőrtől átvehető.

Edina d. 14., Eta d. 15., szukák, 925. XII. 3. (Flóris d. 11. Togo d. s.). Azonnal átvehető Aszódon, Toperczer Róbert postamester úrnál.

2. Saját ebek.

Enriko d. 16., Egyed d. 17., Emőd d. 18. kanok, (925. XII. 3. (Flóris d. 11., Togo d. s.) Toperczer Róbert postamester úr tulajdonában Aszód.

Ebben a formában közöljük a törzskönyvezéseket. A bejelentéshez szükséges — a fenti sorrend szerint — az eb neve, fajtája, születési adatai és apja, valamint anyja adatai.

A rövidítések magyarázataképpen közöljük, hogy: nj. = német juhász, ko. = komondor, ku. = kuvasz, p. = puli és punni, a. = airdalletterrier, d. = dobermann és ki. = kísérleti, vagyis keresztezés. Az utána lévő szám a törzskönyvi szám. Amennyiben számot nem írunk, hanem csak egy s.-et, az azt jelenti, hogy az eb a telepen nincsen törzskönyvezve és saját. Pl. Togo d. s. = Togo, dobermann, saját.*

Különbö a törzskönyvezés a telep szabályai szerint történik. A rend és egyöntetűség kedvéért kérjük, hogy az ebek elnevezésénél mindenki azt a módszert használja, amit a telep. Idegen fajtájú ebet, fajtájának megfelelően nevezünk el. Minden évben más kezdőbetűt használunk. A telep az idén lökött kölyköket „F” kezdőbetűs névvel jelzi.

A törzskönyvezés az eb értékét emeli és díjtalan. A telep törzskönyve mindenütt elismert.

3. Kiutalt szolgálati ebek.

Felsoroljuk a kiutalt ebeket, továbbá, hogy kinek és milyen feltételek mellett utaltattak ki.

a) Mint kincstári ebek:

Boris nj. 37. szombathelyi esend. ker. parancsnokságnak, mint őrzőeb.

Cinka nj. 48. 10/III. zászlóaljnak mint őrzőeb.

Doffo nj. 147. híradótanf. gh.-nak, mint őrzőeb.

b) Kötelezvény ellenében:

Daru nj. 143. Orzehovszky Félix századosnak, Pécs.

Emmi p. 36. Turba főállatorvosnak, Budapest.

Erda nj. 211. Kulifai Tibor vámőrfőhadnagynak, Biharugra.

Erka nj. 212. Bernát Tódor őrmesternek, Sopron.

Ellen nj. 199. Buczkó Antal esendőrnek, Szabadhidvég.

Elly nj. 201. Orbán Vendel esendőrnek, Szabadhidvég.

4. Tulajdonba átadott ebek.

Ezen cím alatt közöljük, ha a kincstár egy ebet vezetőjének adott át vagy értékesített. Az eb nevét és új tulajdonosát is feltüntetjük. Értékesítésnél az árat is közöljük, hogy tájékozódva legyen mindenki az árak felől.

Saját ebek változásait szintén felvesszük, ha azokról tudomást szerzünk és az eb törzskönyvünkbe iktatva van. Tartsuk szem előtt, hogy törzskönyvünk csak akkor pontos és értékes, ha a bejegyzett adatok helyesek és segítségével egy adott ebet azonnal megtalálunk. Ha tehát valaki ebét másnak adta át, azt tudassa a teleppel. Az illető ezen kötelezettséget különben már akkor vállalta, amikor ebét törzskönyvezette.

5. Hirdetések.

Aki ebét és annak szaporulatát értékesíteni óhajtja, vagy szolgálati-ebet akar beszerezni, az jelentse ezt be a telepnek. A telep ezen cím alatt közli. Fontos, hogy értékesítésnél az eb törzskönyvi adatai kitűnjenek.

a) Megvételre ajánlott ebek.

b) Megvételre keresnek ebet:

Báró Kuhn Béla folyamőrkapitány, egy kiképezett német juhász-ebet, Budapest, I., Balogh Tihamér-út 5.

Huber József földbirtokos, egy kiképezett német juhász-ebet, amely leginkább lakásörzésre alkalmas, Vác, Damjanich-út 14.

Sagovits Olga úrhölgy, egy kiképezett német juhász-ebet, Budapest, József-körút 49. H. 13.

6. Értesítések, kérdések és feleletek.

Ezen cím alatt a telep szakkérdésekre válaszol, esetleg ebekre vonatkozólag egyesekhez kérdést intéz.

Adott esetben közérdekű folyó ügyeket hoz az olvasók tudomására.

Végül felemlítjük még, hogy a rovat az említett közlésekre mindenkinek rendelkezésére áll, minden közlés díjmentes, polgári egyének részére is.

Zajcsék Alfons, százados.

* A zárójel között lévő nevek az apát és anyát jelzik.

Az 1926. évi szolgálati-eb vizsgák és versenyek.

Az elmúlt évek bensőséges munkája végre lehetővé teszi, hogy a csendőr kutyatelep a honvédség, esendőrség, vámőrség és rendőrség, valamint szolgálati ebet tartó polgári egyének részére is, nyilvános versenyekkel egybekötött vizsgákat és bemutatót írjon ki. Céljük a már megindított és helyes mederben folyó szolgálati eb-kiképzést a minél nagyobb gyakorlati érték elérése érdekében egyöntetűvé tenni és fokozni.

Ezen cél elérése végett legelőször is az egész ügy megszervezése vált szükségessé, főleg a tenyésztés, pótlás, kiképzés, minősítés, gyakorlati alkalmazás és végül a sportszerű verseny rendszerbe foglalása. Ez a versenyek kivételével sikerült is. Jóllehet, sokan azt mondják, miért kellett nekünk egy külön rendszert felépíteni, amikor ezt más államoktól is átvehettük volna. Ez azonban téves. Más föld, más éghajlat, más emberek és más emberi tulajdonságok, úgyszintén más állatok — más rendszert kívántak. Ennek egészséges volta abban rejlik, hogy a tapasztalatokon épült fel s ha ma e téren még nem tartunk ott, ahol Németország, ez nem a rendszer hiányosságában, hanem abban keresendő, hogy az egész ügy nálunk csak most hagyta el gyermekcipőit. A fontos, hogy az alap, amelyen tovább építünk, erős és jó.

Minden szakma, mely a köz érdekét szolgálja, akár közvetlenül, akár közvetve, szakmabeli sport útján — sportszerű versengés által — is fejleszthető. Természetes, hogy ez csak akkor áll, ha sportja egészséges, erkölcsös. Ez alatt azt értjük, hogy sportolásunkat csak akkor látjuk eredményesnek, ha fejlődésileg hat a szakra, vagyis végeredményében a köznek, a hazának használ. Mihelyt a sport oda fajul, hogy az anyagi meggazdagodás célját szolgálja, pénzforrássá süllyesztjük s ez esetben emberi gyarlóságunknál fogva könnyen tévútra kerülünk. Az ilyen sporttal ártunk, mert ez nem épít, hanem rombol. Elvitathatatlan, hogy ma csupán lelkesedésből, pénz nélkül semmit sem tehetünk. Azonban a vezetőségnek a dolga a szükséges anyagiakat előteremteni, a sportban résztvevőknek pedig kötelessége a vezetőséget ebben támogatni és a szabályokat betartani.

Ezeknek előrebocsátása után a tervbe vett vizsgákról és versenyekről a következő tájékoztatást adjuk:

1. Tervbe vannak véve április végén — május elején vidéki vizsgák és versenyek, valamint bemutatók a kerületek székhelyein. A pontos időt, illetve a vizsga és verseny napját később közöljük.

2. A vizsgák és versenyek csak akkor tartatnak meg, ha kellő számú versenyző (testületre való tekintet nélkül legalább 5) jelentkezik.

3. Részt vehetnek esendőrségi, honvédségi, vámőrségi, rendőrségi és polgári egyének rang és rendfokozatra való tekintet nélkül. Mindenki, akinek megfelelő obje van, készüljön és ha ismerőse szolgálati ebet tart, szólítsa azt is fel a részvételre.

4. Részt venni óhajtók legkésőbb március 31-ig jelentsek be a csendőr kutyatelepnek Gödöllőre az alábbi adatokat: a) név, b) rendfokozat, állás, c) cím, d) mely kerület székhelyén vesz részt, e) eb neve, f) fajtája, g) neme, h) kora, i) esetleges törzskönyvi száma, kincstári ebtől származik-e, j) milyen vizsgán és k) milyen versenyben akar résztvenni. Utóbbi két pont a lentebb felsorolt versenyek szerint említendő meg (9. pont A, B vagy C verseny). Mérvadó, hogy az eb mit tud szabatosan, mire képezhető még ki a fent jelzett időpontig s így mire lesz minősíthető.

5. A nevezés díjtalan. A költségeket a közönség beléptidijaiból fedezzük. Legénységi állományú résztvevőknek utiköltségei megtérítetnek, ha a bevételek összegéből térítendő rendezési kiadások és adók, valamint az összbevétel 10%-ának az országos szolgálati eb-alap javára való befizetése után pénz még fennmaradna. Napidíjat nem fizethetünk. Fennmaradó összegek az említett alap javára iratnak.

6. Nevezhet bárki, bármilyen szolgálati eb-fajtájú ebet, de 10 hónapnál fiatalabbat csak az A vizsgára, illetve versenyre (9. pont). Vezetheti az ebet a tulajdonos, vagy az, aki az ebet kiképezte.

Hollandiában is pusztított az árvíz.

7. A juryben minden testületből, melyhez a résztvevők tartoznak, egy tiszt, illetve tisztviselő vagy legalább 8 középiskolát végzett egyén vesz részt. A versenyrendszer egyöntetű kiépítése és a leendő bírói gárda egyöntetű nevelése végett a jury elnöke ez idén minden versenynél és vizsgánál a csendőr kutyatelep parancsnoka lesz.

8. A vizsgák eredményéről minden résztvevő egy vizsgalapot kap. A versenyekben minden verseny csoportban a három első helyezett tiszteletdíjat kap és ezenkívül minden eb részére, mely legalább jó eredményt mutat fel, oklevelet adunk.

9. A vizsga, illetve verseny anyaga „Az eb nevelése és kiképzése” című könyv tartalma. Még pedig a vezetők részére elméletiből és az ebek bemutatásából áll. A vidéki vizsgákon és versenyeken az elméleti tárgyat képezi az idézett könyv I., II., III., IV. része, a függelék és az összes mellékletek ismerete. Az ebek II. rész (bátorság, éberség, idegenek, háziállatok és vad iránti közömbösség, engedelmesség és testi tulajdonságok), a III. rész 1–14-ig és 16-ik gyakorlatok, végül a IV. rész I–V-ig gyakorlatok bemutatására készítenődök elő. Az egyes gyakorlatok a könyvben foglaltak szerint állítatnak össze a jury által.

10. Az ebek tehát a következő versenyekre és vizsgákra nevezhetők:

- A) Neveltségi vizsgára és versenyre II. rész.
- B) Fegyelmességi vizsgára és versenyre III. r.
- C) Előzetes kiképzési vizsgára és versenyre IV. r.

A kiképzési rendszer folytatóságánál fogva nem nevezhető az eb egy magasabb vizsgára vagy versenyre, ha az alacsonyabbakban nincsen nevezve vagy előzetesen vizsgáztatva. Pl. nem nevezhető a C-ben, ha az A és B-re nincsen nevezve.

A jurynek jogában áll azokat az ebeket, amelyek a vizsgán egy alacsonyabb csoportban nem feleltek meg, a magasabb vizsgából és természetesen verseny-

ből is kizárni. Pl. egy eb A, B és C-re lett benevezve, B-ben azonban nem felelt meg, akkor a C-ben nem indulhat.

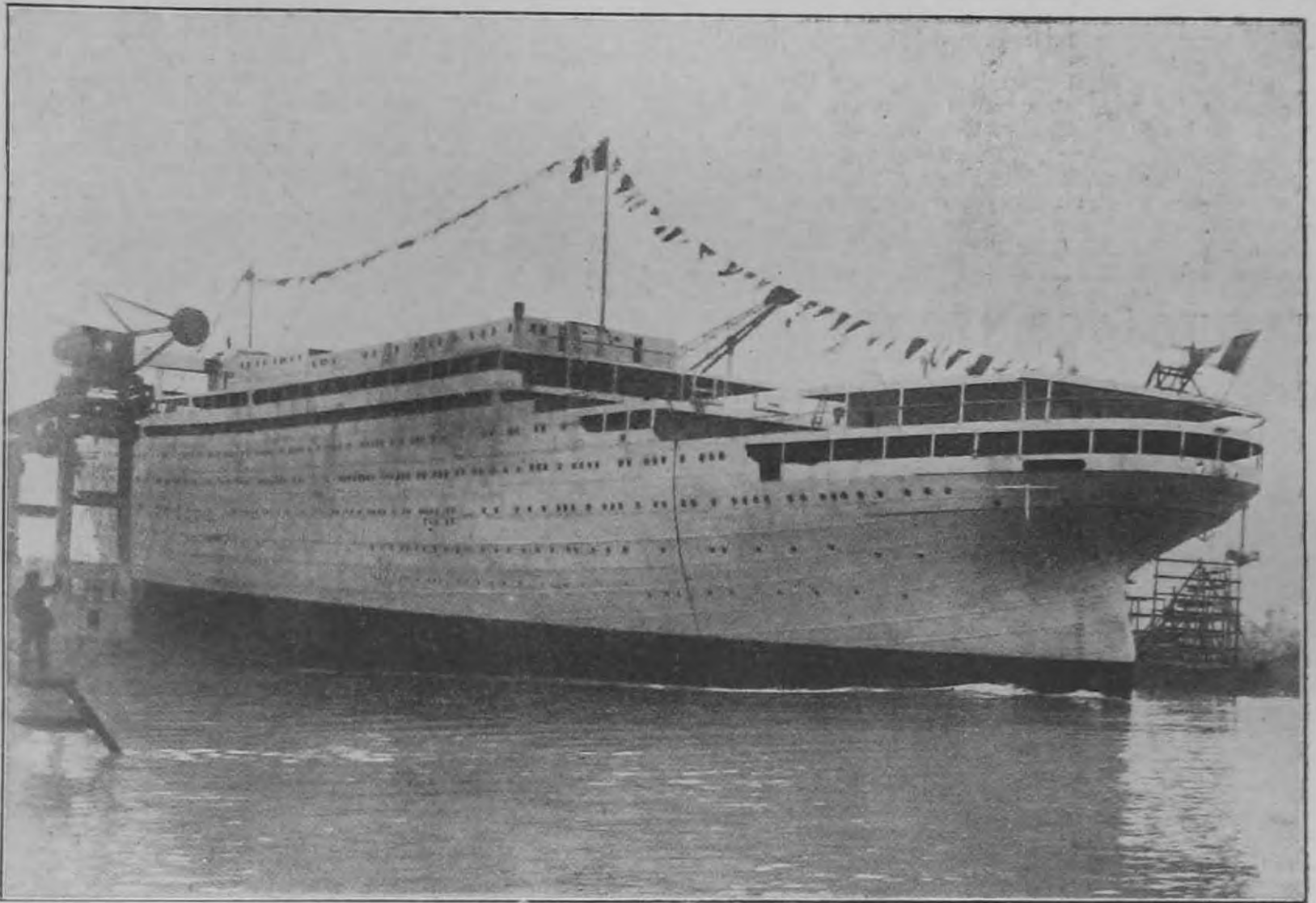
Ez igen nagy szigorításnak látszik, azonban szükséges, ha alapos és bensőséges munkát akarunk végezni, mert ne felejtjük el, hogy minden átöröklődik, így a nem eléggé átdolgozottság is. Mi pedig a jövőbe nézünk, annak dolgozunk, haladni és fejlődni akarunk szilárd alapokon. Hiszen mindenképpen megfelelt ebbel a legértékesebb anyagot fogjuk tenyészteni.

11. A verseny végén egy szolgálati ebbemutató lesz, melynek keretén belül a közönség előtt a gyakorlati életből kapott feladatok kereteiben mutatjuk be az erre már alkalmas ebeket és, amennyiben lehetséges, a közönség figyelmét nagyon lebilincselő összgyakorlatokat tervezünk. Ezek a III. rész gyakorlatait ölelik fel. A bemutató összeállítása a vizsga előtti napon, a telepről kiküldött tiszt által történik.

12. A vidéki versenyeken és vizsgákon elővezetett legalább jó eredménnyel végzett ebek, összel az országos vizsgára és versenyre nevezhetők. Ezen a szakvizsgák és versenyek (a könyv V. része) és a gyakorlati verseny és vizsga, valamint a végminősítés tartanak. Az országos versenyt legtöbb pontszámmal végző eb az ideai bajnoki címet kapja.

Valamint egy ki nem mondható édes érzés azon lényt, kit szeretünk, nemcsak szolgáltni, hanem érette szenvedni is: úgy felette nagy s tiszta öröm nemcsak fáradni a honért, hanem annak előmenetelére végett érzékeny áldozatokat is tenni.

Széchenyi.

A világ legnagyobb motorerőre berendezett hajója. Az olaszok Európa—Amerika közötti személyforgalom szolgálatába állítják.

A második időszakban a kiképzés már főleg gyakorlati jelleggel bír s az oktatás minden szolgálati ágazatban külön-külön történik.

A belügyminiszter által évente megállapított szükséglet alapján és a hallgatók kívánságainak szem előtt tartása mellett, nemkülönben a kiképzés első időszaka alatt megnyilvánult hajlamok figyelembevételével a tanulmányvezető határozza meg minden egyes hallgatónál, hogy a második kiképzési időszakban, melyik szolgálati ágban történjék a továbbképzés. Saját kérelemre megengedheti a tanulmányvezető más — az iskolában tartott — előadásoknak a hallgatását is.

59. §. Elvül szolgáljon, hogy az egyes osztályokban a hallgatók létszáma az 50 főt nem haladhatja felül.

Az előadások alatt tisztek vagy altisztek vannak jelen a hallgatóknak fegyelmi ellenőrzése céljából.

Egy előadás nem tarthat tovább egy óránál; az óra első felében módszeresen kell oktatni, a második felében kérdezni, gyakorlatozni s a tanultakat gyakorlatilag alkalmazni kell.

61. §. A rendőrségi műszaki iskola első kiképzési időszakának tananyagát az összes hallgatók részére az A) táblázat, a második időszak tananyagát az „ügyelők” és „nyomozók” számára, a B) és C) táblázat tartalmazza. Ezek a táblázatok ennek az utasításnak mellékleteit képezik.

A műszakiak által a kiképzési időszak második felében elsajátítandó elméleti és gyakorlati tananyagot a tanulmányvezető állítja össze és a belügyminiszter hagyja jóvá.

63. §. A belügyminiszternek jogában áll — ha a szükség úgy kívánja — a rendőrségi műszaki iskola oktatási és vizsga tananyagán változtatásokat eszközölni.

Vizsgák.

63. §. A rendőrségi műszaki iskola parancsnokának kötelessége minden egyes hallgatót vérmérséklet,

jellem, tehetség, érték és fogyatékoság tekintetében megfigyelni, megismerni s az észleltek alapján egy bizalmas jellegű tájékoztató-lapot felfektetni, amely lap aztán a minősítvényi táblázathoz lesz csatolva azoknál, akik az altiszti rendfokozatot elérték.

A tanfolyam végén, a vizsgák előtt egy bizottság, amely az iskolaparancsnokból, a tanulmányvezetőből, az osztáparancsnok tisztből és egy előadó tanárból áll, a fent említett tájékoztató-lap figyelembevételével minden egyes hallgatót osztályoz és aki nem ért el legalább 10—20 eredményt, nem bocsájtja vizsgára.

64. §. A tanulmányvezető állapítja meg és pedig a tanári kar előzetes meghallgatása és az iskolaparancsnok hozzájárulása után a felvételi és záróvizsgák anyagát; ő fogalmazza meg az írásbeli feladatokat, meghatározza a szóbeli vizsgák témáit és a gyakorlati vizsgák módozatait és megállapítja azoknak időtartamát.

Pótvizsgák. A belügyminiszter megengedheti azon egyéneknek a pótvizsgát, akik az előadások kétharmadát lehallgatták, de a vizsgákon rajtuk kívül álló okok miatt nem jelenhettek meg.

Az előbb említett bizottságnak feladata megállapítani azt, hogy melyik hallgató érdemes erre a kedvezményre.

A rendőrségi műszaki iskolába törekvőket csak két ízben szabad felvételi vizsgára bocsátani.

65. §. Minden egyes vizsgánál a főfelügyeleti jogot a tanulmányvezető gyakorolja.

A vizsgabizottság a következő tagokból áll:

a) a belügyminiszter által kiküldött közeg vagy a csendőrfőparancsnokságtól kiküldött magasabbrangú törzstiszt mint *elnök*;

b) a vonatkozó tantárgy előadója mint *vizsgabizottsági tag*;

c) egy, az iskolába beosztott alantas tiszt mint *vizsgabizottsági tag*.

A vizsgabizottságok minden egyes vizsga után titkosan szavaznak a jelölt alkalmasságáról; azután

ennek a szavazásnak eredménye alapján megállapítják az érdemjegyet.

68. §. A nemkötelező tantárgyakból, amelyeket a hallgatók saját szorgalmukból hallgattak, nem kell vizsgát tenni. (58. §. utolsó sora.)

Ha valaki azonban mégis saját elhatározásából vizsgázik és jó eredményt ér el, ez a végosztályozásba be lesz számítva és az anyakönyvi lapjában is nyilván lesz tartva.

(Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

A Csendőrségi Lapok pályázatának eredménye.

A Csendőrségi Lapok szerkesztősége a csendőrség tagjai számára lapunk 1924. évi 10. számában a következő pályázatot tűzte ki:

„A Csendőrségi Lapok pályázata.

A Csendőrségi Lapok szerkesztősége pályázatot hirdet a legjobb nyomozásra, amelyet a csendőrség tagjai 1919 augusztus hó 1-e utáni időben teljesítettek és amelynek alapján a bíróság a gyanúsítottat elítélte.

Pályázhatik minden tényleges vagy volt csendőrtiszt-helyettes, altiszt és csendőr, aki a leírt nyomozást maga vezette vagy azt közvetlenül és cselekvőleg irányította.

A nyomozás leírásának oly részletesnek kell lennie, hogy abból a nyomozás kiindulási helyzetét, az abból levont következtetéseket, a gyanúsított ellen felmerült gyanu alapjait, a gyanúsított védekezését, a tanúk előadását, a nyomozás lényeges fordulatait, a nyomozó egyes intézkedéseinek okát, célját és eredményét, a bizonyítékok beszerzésének módját és azok értékesítését, szóval az elbírálás szempontjából fontossággal bíró összes körülményeket meg lehessen állapítani. Helységek és személyek neveit teljesen ki kell írni.

Legjobb nyomozásnak az a nyomozás fog tekintetni, amelyben a nyomozó — a szabályok pontos betartása mellett — a bizonyítékok beszerzésénél a legnagyobb szakértelmet és leleményességet tanúsította, tekintet nélkül arra, hogy a gyanúsított a büncselekmény elkövetését beismerte-e vagy sem.

Az, hogy a büncselekmény mikor követtetett el, mellékes, a nyomozásnak azonban feltétlenül az 1919 augusztus hó 1-e utáni időben kellett lefolytania.

A pályamunkákat félhasábosan, jól olvasható írással — lehetőleg írógéppel — kell leírni. A pályázathoz csatolandó:

1. két olyan bajtárs írásbeli nyilatkozata, akik a nyomozásban maguk is résztvettek, vagy annak lefolyását tökéletesen ismerik. (Lehetőleg a járőrtársak, vagy ha csak egy járőrtárs volt, lehetőleg az őrsparancsnok vagy helyettese.) A nyilatkozatokat aláíróknak igazolniok kell, hogy a nyomozás szó szerinti úgy folyt le, ahogy az a pályázatban leírva van;

2. a vonatkozó bűnügyi feljelentés (tényvázlat) fogalmazványa és

3. az ügyben hozott jogerős bírói ítélet teljes másolata (indokolásával együtt).

Ha a nyomozó a nyomozásért jutalomban vagy okirati, illetve nyilvános megdicsézésben részesült, úgy azt a pályázatban meg kell említeni.

A Csendőrségi Lapokban már megjelent vagy ezután közlendő nyomozásokkal a pályázatban szintén részt lehet venni. Ebben az esetben azokat újra leírni nem kell, csak a mellékleteket kell pótlólag beküldeni.

Pályadíjak:

- I. díj 100 aranykorona;
- II. díj 50 aranykorona;
- III. díj 30 aranykorona;
- IV. díj 20 aranykorona.

Pályázati határidő 1925 március 1. A pályamunkák a Csendőrségi Lapok szerkesztőségének küldendők be.

A pályázatok fölött egy, a Csendőrségi Lapok szerkesztősége által fekérendő bizottság fog dönteni, a döntés eredményét, valamint a nyertes pályázatokat a Csendőrségi Lapokban közölni fogjuk.

A díjat nyert pályamunkák a Csendőrségi Lapok tulajdonába mennek át. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy esetleg a díjat nem nyert pályamunkákat is — a szokásos írói tiszteletdíj mellett — a Csendőrségi Lapokban közölhesse.

A beérkezett pályamunkák megbirálására a szerkesztőség a csendőrség állandó tanulmányi bizottságát és dr. Eördögh Árpád budapesti kir. főügyész-helyettes urat kérte fel. A bírálóbizottság a beérkezett és a felteteleknek megfelelő pályázati iratok alapos áttanulmányozása után döntését a következő jegyzőkönyvben közölte a szerkesztőséggel:

Jegyzőkönyv.

Felvette a Csendőrségi Lapok nyomozási pályázataira beérkezett pályamunkák bíráló bizottsága Budapestben, 1926. évi január hó 14-én, a pályamunkák elbírálása tárgyában.

Jelen vannak az alulirottak.

A beérkezett pályázatokat a bizottság tagjai külön-külön alapos tanulmány tárgyává tették, aminek eredményeképpen a bizottság egyhangulag a következőképpen döntött:

Az I. díjat a bizottság *Mihály Elek* 1. osztályú tiszt-helyettes munkájának ítéli oda, mint amelyik nemcsak mintaképe az alaposan megejtett helyszíni szemlének, a nyomozás pontos és céltudatos vezetésének, hanem amely a feljelentés logikus, pontos és világos megszerkesztése által is kiválik a pályamunkák közül.

A II. díjat *Kalapos Pál* 1. osztályú tiszt-helyettes munkája érdemelte ki, amelynél a nyomozás okos és ötletes keresztülvitele szembeszökő.

A III. díjra a bizottság *Albucz Péter* 2. osztályú tiszt-helyettes munkáját tartja méltónak, amely mintája a fáradságot nem ismerő, becsületos kitartással végzett, lelkiismeretes nyomozásnak.

A IV. díjjal a *Barasics Kálmán* 1. osztályú tiszt-helyettes által leírt és *Horváth Lajos* III. főtörzsőrmester által megejtett nyomozást jutalmazza a bizottság, amely alapos, tervszerű munka; *Horváth* III. főtörzsőrmester az agyafurt tettes félrevezetési kísérleteit nagy leleményességgel védte ki s minden tekintetben kész munkát adott a bíróság kezébe.

A felsorolt, pályadíjakkal jutalmazott nyomozásokon kívül a bizottság dícséretreméltóknak és a Csendőrségi Lapokban közlésre érdemeseknek találta:

Barasics Kálmán 1. oszt. tiszt-helyettes pályamunkáját (Egy gyilkosság kiderítése), amely igen nehéz viszonyok között teljesített, nagy kötelességtudásra valló és lankadatlan szorgalomról tanuskodó munka,

továbbá vitéz *Szakálházi Lajos* tiszt-helyettes munkáját (közölte a Csendőrségi Lapok 1924. évi 3. száma), melyet kiváló szakszerűség jellemez s a nyomozó nagy emberismeretéről tanuskodik.

Kmft.

Tihanyi Ferenc szds s. k.

Szabó Jenő szds s. k.

Soltész Imre ezredes s. k.

Dr. *Eördögh Árpád* s. k.,
kir. főügyész-helyettes.

A bíráló-bizottság döntése alapján:

- az I. díjat (100 aranykoronát) nyerte *Mihály Elek* 1. oszt. tiszt-helyettes, egri szakaszparancsnok;
- a II. díjat (50 aranykoronát) nyerte *Kalapos Pál* 1. oszt. tiszt-helyettes paksi szakaszparancsnok;
- a III. díjat (30 aranykoronát) nyerte *Albucz Péter* 2. oszt. tiszt-helyettes békési őrsparancsnok;
- a IV. díjat (20 aranykoronát) nyerte *Horváth Lajos* III. kszthelyi őrsbeli főtörzsőrmester.

A szerkesztőség a kitűzött pályadíjakon felül kivételesen

200.000 korona jutalomban részesíti még *Barasics Kálmán* 1. oszt. tiszt-helyettes, kszthelyi szakaszparancsnokot és

100.000 koronával jutalmazza vitéz *Szakálházi Lajos* 1. oszt. tiszt-helyettes mindszenti szakaszparancsnokot is.

A pályadíjakat (17.000-es szorzószámmal átszámítva) a nyertesek címére egyidejűleg postára adtuk.

A bírálóbizottság tagjainak ezúton is hálás köszönetet mondunk szives fáradozásukért.

A pályamunkákat a díjak sorrendjében lapunkban közölni fogjuk.

Egy rablógyilkosság nyomozása.

Írta: MIHÁLY ELEK I. oszt. tiszthelyettes (Eger).

A Csendőrségi Lapok nyomozási pályázatán első díjat nyert nyomozás.

A hevesmegyei Poroszló község határában, a községtől 8 km. távolságra fekszik az úgynevezett kétütöközi tanya, néhai Graeffl Andor birtoka. A dűsgazdag földesúr a gazdasági épületektől és a major egyéb épületeitől külön kerített nagy park közepén álló egyemeletes szép kastélyban lakott. A kastély földszintjén ebédlő, konyha, a belső eselédék lakásai, vendégszobák, az emeleten pedig a család, az inas és a nevelőnő lakószobái voltak. A család a családfőn és nejein kívül egy felnőtt leányból, egy 14 éves fiúból, egy 12 és egy 8 éves leányból állott. A kastély ura hatalmas termetű, erős ember volt, aki eseléségével és munkásaival szemben szigorú, de igazságos, minden bajukban támogatásukra siető jótévőjük volt, akit minden alkalmazottja respektált, de rajongásig szeretett is. Óriási birtokait végzett gazdatiszt nélkül maga kezelte, csupán egy béresgazdát tartott a nagyszámú eseléség felett.

1920. évi július hó 25-éről 26-ára menő éjjelen a Graeffl-kastély szomorú és véres tragédia színhelye lett. A ház urát egyetlen fejszeapással szétvágott fejjel, vértócsában fekve halva találták reggel az ágyában, amiről az illetékes örsöt azonnal értesítették.

A nyomozás megejtése végett Csiszár Elek I. oszt. tiszthelyettes, tiszafüredi járásparancsnokhelyettes vezetésével az illetékes poroszlói örs legénysége csakhamar a helyszínre érkezett s ott a következő helyszínt találta: Graeffl Andor hálószobájának — melyben egyedül lakott — ajtaja a folyosóról nyílt, 2 ablaka pedig a parkra nézett és nyitva volt. Az egyik ablak alá egy 7 m. hosszú létra volt támasztva. A bezáratlan szobaajtóban belül volt a kulcs.

A szobában egy ágy, két ruhaszekrény, dívány, toaletasztal, öt szék, mosdó és egy éjjeliszekrény volt. A sértett az ágyban hanyatt feküdt, kissé jobbra, az ablakok felé fordított fejjel s fejének bal oldalán a fejtetőtől a bal fülig fejszeapástól származó 10½ cm. hosszú, 2 cm. széles, egész az agyvelőig hatoló vágás húzódt. Az ütés álmában érte és azonnali halálát okozta. Vékony flaneltakarója érintetlen volt, de a székrol a hullára dobott paplanon véres ujjnyom volt látható. A szobában dulakodásnak és betörésnek nyoma sem volt, csupán az áldozat pénztárcája és aranvöröje hiányzott, amit a tettes magával vitt. Az ágy alatt és előtt nagy vértócsa borította a padlót s az ajtó felé meztelbás vagy harisnyás, esetleg vászoncipős véres lábnyomok vezettek. Különös volt, hogy ezek a véres lábnyomok nem a nyitott ablak felé haladtak és hogy sem az ablakon, sem pedig a létrán véryom nem volt felfedezhető, habár az ablakhoz támasztott létráról és a nyitott ablakról arra lehetett következtetni, hogy a tettes az ablakon át hatolt be és ugyanott távozott.

A bíróságnak tett jelentés után a bizottság kiszállott és a boncolást megejtette. A hullán a már említett sérüléssel kívül mást nem talált a boncolás. A boncolás után a bizottság távozott és a további nyomozás a csendőrszolgák feladata lett.

Akkoriban más járásban teljesítettem szolgálatot s a vármegyei parancsnokság telefonparanasa folytán a nyomozás vezetésére a helyszínre elindultam, azonban a rossz vonatközlekedés miatt csak a boncolás után érkezhettem oda, mikor csak a már megejtett helyszíni szemle adataira voltam utalva.

A tettesre vonatkozólag addig még a legkisebb adat sem merült fel; bosszúból elkövetett gyilkosságra senki sem gondolt, mert a sértettnek olyan haragos, akiről azt feltételezhetjük volna, nem volt. Előre megfontolt rablógyilkosság sem volt valószínű, mert a tettes ez esetben nem elégedett volna meg csupán az óra és a pénztárca elrablásával, hanem összeszedte volna a többi értékeket is. E két fajta közé eső olyan gyilkosságnak

látszott az eset, melyben a bosszú is működött és a tettes a kínálkozó alkalmat felhasználva rabolt is.

További nyomozásom támpontjait a következő helyszíni megállapítások szolgáltatták:

A gyilkosság éjjelen Graeffl közelében az inason kívül senki más nem tartózkodott, aki a gyilkosságot észrevehette volna, mivel sértett neje és a kastélyban lakó Ujvári Dezső joghallgató, — ki igen éber és bátor lakója volt a kastélynak — nem voltak otthon s ugyancsak távol volt a család felnőtt leánya is. Ezt a körülményt a tettesnek tudnia kellett, már pedig a házbelleken kívül ezt senki sem tudhatta, mert az elutazás váratlanul és rövid időre történt.

Az ablakhoz támasztott létra nem ért fel teljesen az ablak párkányáig. Ha tehát a tettes az ablakon hatolt be, akkor az ablak párkányába kapaszkodva kellett volna felhúzódnia. Az ablak párkányára bádoggal volt fedve s az a bemászás kipróbálásakor erősen ropogott és olyan nagy zajt okozott, amire néhai Graeffl okvetlenül felébredt volna. Ezt az, aki ismerte Graeffl erős, hatalmas testalkatát, bátor természetét és azt, hogy ágya körül állandóan töltött fegyver van, alig merete volna megkockáztatni. Mindezek azt bizonyították, hogy csakis az ajtón hatolhatott be a tettes és ott is távozott. Ezt bizonyították a padlón az ajtó felé vezető véryomok is, amelyek sem az ablakon, sem a létrán nem voltak találhatóak. Mivel pedig a kastélyba vezető összes ajtók, mint mindig, a gyilkosság éjjelen is zárva voltak és a kulcsok a zárban belülről benne voltak, úgy, hogy azokat más kulccsal kinyitni nem lehetett, viszont betörésnek nyoma sehol sem volt, gondolni sem lehetett egyébre, mint a tettest a kastélyon belül keresni.

A kastélynak egyetlen férfi lakója a végzetes éjjelen Sz. J. 20 éves inas volt. A leírt körülmények és az, hogy Sz. J. szobája közvetlenül gazdája szobája mellett volt, melynek vékony falán attól a legkisebb nesz is áthalatszott, azt a gyanút ébresztették, hogy a gyilkosságot vagy ő, vagy pedig az ő tudtával és közreműködésével követte el valaki. Megerősítette a gyanút az a körülmény is, hogy csakis ő tudta azt, hogy Ujvári, továbbá Graeffl neje és felnőtt leánya elutazott, úgyszintén azt is, hogy Graeffl másnap reggel Budapestre akart utazni különböző bevásárlások eszközzése és régebbi bevásárlások kifizetése végett s így nagy összegű pénzt fog magával vinni, amit máskor nem szokott magánál tartani, hanem a bankba utaltatta be.

Megerősítette gyanúmat a nyomozás alatt történt következő megállapítás is: A gyilkosságot követő reggelen ¼6 órakor Bitomszky Vilma német nevelőnő a kastély egyik emeleti ablakához támasztott létrát látva, megütközött ezen a szokatlan látványon és ezért valamint azért is, mert tudta, hogy Graeffl Andor el akar utazni, annak szobája ajtaján kopogtatott, de mert választ nem kapott, az inas szobája ajtaján kopogott. Az inas azonnal felkelt és mert ő sem kapott zörgetésre gazdájától választ, lement a parkba a béresgazda jelenlétében a létrán felmászott az ablakig és a létra legfelső fokán állva, elkijáltotta magát, hogy az úr véresen fekszik. Ezt több, Sz. J.-hez hasonló termetű csendőrral kipróbálva, megállapítottam, hogy a létra legfelső fokáról az ágyba nem is lehetett belátni, csak az ágynál jóval magasabban fekvő tárgyak voltak láthatók a szobában, tehát az inas látatlanul is tudta, hogy mi van az ágyban.

A felmerült gyanus körülmények miatt Sz. J. inasi őrizetbe vettem, kikérdezése azonban semmi eredményt nem járt. A szobájában tartott kutatás alkalmával szalmazsákja alól két ing került elő, amelyek egyikének ujjja véres és közelje frissen mosott, míg a másik ing ujjja frissen vérfoltos volt. Az előbbi ingre vonatkozólag azzal védekezett, hogy gazdája boncolásánál segédkezett és ott véresedett be, mikor pedig a második inget tartották a szemé elé, akkor azt mondta, hogy a boncolásnál ez lett véres, míg az előbbi egy 25-én meglőtt nyúlra a vértől foltos. Amikor pedig megállapítást nyert, hogy a kérdéses nyulat nem ő nyúzta meg, az ing közelje pedig csak nyúzás közben véresedett el, azzal védekezett, hogy ő többször lőtt nyulat és nem tudja, mikor lett véres az inge. Egyik szürke kabátján is voltak apró vérespecnek melyekről ugyancsak azt állította, hogy vadászat közben kerültek a ruhájára,

egy véres zsebkendőjéről pedig azt állította, hogy orra véréből véres. E ruhadarabokat Budapesten vegyvizsgálat alá vették s az egyik ingen és a zsebkendőn emberi véryomot állapítottak meg. Sz. J. továbbra is fenntartotta azt a védekezését, hogy az a boncolástól és orrvérzésétől származik.

Az elrabolt pénztárcát és órát — habár a kutatás az egész kastélyra és környékére a legalaposabb részletekig kiterjedt — nem találták meg. A további nyomozás folyamán megállapítottam, hogy Sz. J. este 10 óra után tért haza a kastélyba és a kastély terraszának ajtaját a magával hordott kulccsal kinyitotta és belülről be is zárta. Csakis ezen az ajtón juthatott be, miután a többi ajtó csak belülről nyitható ki. A tanya udvarán a cselédség a holdvilágos éjjelen harmonika mellett mulatott, honnan 12—1 óra között oszlott szét. A mulatságon a kastélyban lakó nőcselédek közül is többen jelen voltak, akik közül egyik Graeffl ablaka alatt ment haza és a létrát még nem látta a falhoz támasztva, ami különben addig a jövő-menő cselédségtől lehetetlen is lett volna.

A Sz. J. ellen szóló gyanuokat a következőképpen összegeztem:

1. Az ablakon át a tettes semmiesetre sem hatolt be, mert nem tehette ki magát a rá nézve előrelátható következményeknek, amelyeket az okozott zajra Graeffl felébredése okvetlenül maga után vont volna. Ugyanezt bizonyította az is, hogy a vágás az ágyának nem az ablak, hanem az ajtó felőli oldaláról történt, ahová az ablakon át behatolt tettesnek a szobában szétrakott székek és holmi között kerülő utat kellett volna tennie. A gyilkosság után a tettes ugyancsak az ajtón távozott. Ezt bizonyították a padlón talált és az ajtó felé vezető vérvonatok.

2. Sz. J.-en kívül más nem juthatott be az ajtón át, mivel a kastély ajtói zárva voltak és csak neki volt egy ajtóhoz kulcsa. Graeffl szobájától csak egy vékony fal választotta el, ahonnan a megejtett próba szerint az inas szobájába minden kis ütés, puffanás, kopogás, sőt a rendes járás-kelés vagy beszéd is jól áthallatszik.

3. Csakis Sz. J. tudta, hogy Graeffl neje, felnőtt leánya és Ujvári elutaztak és azt is, hogy Graeffl Budapestre készül és pedig nagyobb pénzüsszeggel. Viszont azt is tudta, hogy Graeffl neje távollétében szobája ajtaját nem zárta be lefekvéskor, ezt csak mindig neje unszolására szokta megtenni. Ő ismerte a földesúr ama természetét, hogy első álmában mélyen szokott aludni és hogy ilyenkor az ajtón át minden kockázat nélkül be lehet jutni. Neki állott módjában megfigyelni, mikor tértek a gazdája és a tanyabeliek nyugalomra és a terrasz ajtaján át észrevétlenül mehetett ki a gyilkosság után a rabolt tárgyak elrejtése és a létra elhozása végett.

4. A véres ruhadarabok és az azok bevéresedésére vonatkozó ingadozó előadásai.

5. Megállapítottam, hogy Sz. J. inas nagyravágyó, urizálni szerető, lusta, dologtalan ember volt; gazdája ezért és kihívó magaviseletéért többször megdorgálta és tanuk bizonyították, hogy egy ilyen alkalommal öklét gazdája háta mögött összeszorítva, fenyegette azt meg. Gazdája el szándékozott őt bocsájtani és más inast kerestetett is. Katonának besorozták Sz. J.-t, de több ízben is kérte gazdáját, hogy járjon közbe bevonulási kötelezettsége alóli felmentése érdekében, de ezt gazdája megtagadta. Mindezekért gazdájával szemben ellenséges indulattal viseltetett és ez az idő kínálkozott leginkább alkalmasnak a bosszúra és gondtalan jövője biztosítására mivel állása amúgy is veszendőben volt.

6. A gyilkosság végrehajtásánál használt eszköz után nyomozva, a kastély pincéjébe bedobva egy favágó fejszét találtam. A fejsze nyele véres volt. A minden-fü — bmondása szerint — a gyilkosságot megelőző délután vágott azzal fát a pincében és a tönkbe belevágva hagyta, azonban akkor még a nyelén vérfolt nem volt. Miután a pince lejárata a bezárt kastély ajtaján belül volt, ahhoz nem juthatott más, csak az inas. Igen alkalmasnak mutatkozott a gyilkosság végrehajtására a konyhában használt husvágó bárd is, mely a gyilkosság alkalmával a konyhából ismeretlen módon eltűnt és csak hosszas keresés után került újra elő. Tekintettel arra, hogy a szakácsnő az inas anyja volt, az a gyanu merült fel, hogy utóbbi is tudott a

gyilkosságról és a bárdot az ő tudtával vitte el a fia. Ezért az asszonyt is őrizetbe vettem.

Az elrabolt pénz és értéktárgyak után az egész kastélyban és majorban megejtett legalaposabb kutatás sem vezetett eredményre.

Mindeme gyanuok alapján Sz. J.-t, — aki a cselékmény elkövetését állhatatosan tagadta és a nyomozás egész folyamata alatt ártatlanságát hangoztatta — tényvázlattal az egri kir. ügyészségnek átadtam.

Az összegyűjtött adatok a kir. ügyészség és a vizsgálóbíró által lefolytatott vizsgálat során is alaposnak bizonyulván, Sz. J. vizsgálati fogságban maradt és kitűzték a főtárgyalást. A főtárgyaláson a közvádoló az alapos gyanuokat úgy csoportosította, az inas bűnösségéről. A védő természetesen hivatkozott arra, hogy tárgyi bizonyíték nincs, a vádlott nem ismert be semmit s bár elismeri, hogy nagy igyekezettel igen sok adatot gyűjtöttek össze a nyomozó csendőrök, azok a bűnvádi perrendtartás szerint a bűnösség bizonyítására mégsem elegendők és olyanok, mint a kártyavár, hogy csak rájuk kell fújni, hogy összeomljanak. A kétségtelenül ügyes és talpraesett védőbeszédnek meg is volt az eredménye: a bíróság a vádlottat felmentette, a vizsgálati fogságot azonban újabb bizonyítékok beszerzéséig fenntartotta, míg a vádlott anyját nyomban szabadlábra helyezte.

A vádlott felmentése nagyon bántott, mert bűnösségéről meg voltam győződve, de el kellett ismernem, hogy az általam bejelentett gyanuok — bár igen súlyosak voltak — nem voltak elegendők ahhoz, hogy a bíróság a vádlottra nyugodt lelkiismerettel kimondja a bűnösséget. Ezért a főtárgyalás után kettőzött erővel fogtam hozzá a bűnjelek előkerítéséhez, mert arról határozottan meg voltam győződve, hogy azok csak a kastélyban, vagy a környékén lehetnek elrejtve, mivel tettesnek nem volt sem módja, sem ideje azokkal onnan feltűnés nélkül eltávozni; az óriási kiterjedésű gazdaságban minden követ megmozgattam, míg végre nyolc hónap múlva, 1921 április 1-én ezek előkerítésére egy érdekes véletlen is közreműködött.

Attól a terraszajtótól ugyanis, amelyhez az inasnak kulcsa volt, 7 m. távolságra egy jégverem van. A jégverem fala mellett egy ládaszerű tyúktojóláda állott, amelyet a verem födelének javítása miatt 2 héttel előbb eltávolítottak helyéről. Egyik nap az eltávolított ketrec helyén a meggyilkolt Graeffl Andor vadász-kutyája lázasan kaparni kezdett s pár pernyi kaparás után kihúzta a meggyilkolt földbirtokos pénztárcáját és zseboráját, amely ott a földbe volt elásva. A pénzből egy ezerkoronást a szájába vett és a meggyilkolt Graeffl Andor 14 éves fiacskájához vitte, majd őt a kaparás helyére vezette, ahol a tárca és az óra előkerültek. Sz. J.-t az újabb nyomozás megejtése végett a helyszínére kísértem a fogházból s az egri kir. ügyész is kiszállott a helyszínére.

A bűnjelek előkerülése világosan bizonyította, hogy azt idegen, nem kastélybeli oda el nem rejthette. Ha a gyilkosságot más követte volna el és a létrán jött volna le a szobából, — mely a kastély ellenkező oldalán van — onnan a parkon át egyenesen kijuthatott volna a szabad mezőre és nem kellett volna megkerülnie a kastélyt, hogy elrejtse a bűnjeleket, mert a mezőn ezer és ezer alkalma lett volna azokat sokkal biztosabban és kevesebb feltűnéssel elrejtteni. Idegenről fel sem tetelezhető, hogy a rabolt holmit a számára legnehezebben hozzáférhető helyen rejtse el. Ha pedig más kastélybeli alkalmazott s nem Sz. J. rejtette volna el, annak módjában állott volna a gyilkosság óta eltelt 8 hónap alatt legalább a pénzt magához venni. De miután ez több, mint 8 hónapig nem történt meg, kétségtelen volt, hogy elrejtőjét ebben elháríthatatlan akadály gátolta, a tettes tehát más nem lehetett, csak Sz. J., ki azóta fogságban volt.

Mellékesen megjegyzem, hogy ezen második nyomozás alkalmával a terhelt — kit egy tanyai iskolában őriztünk — egy sötét éjjel természeti szükségének végeztése végett kikérezkedett és az őrizetere kiküldött járőr elől a sötétben megszökött. Csak harmadnap birtam egy lakatlan mezei kunyhóban elfogni, igen nehéz körülmények között. Elfogatása alkalmával beismerte, hogy éppen az nap akart cseh megszállott területre átszökni.

A budapesti kir. ítélőtábla — többek között az én kihallgatásom után is — Sz. J.-t merev tagadása ellenére is a kétségtelen bizonyítékok alapján életfogytig tartó fegyházra ítélte. A Curia gyilkossággá minősítve át a bűncselekményt, a Tábla ítéletét helybenhagyta.

E sikeres nyomozásért jutalomban részesültem, míg a nyomozásban szintén tevékeny részt vett és engem kiválóan támogatott derék járőrtársaim és pedig: Csi-szár Elek I. o. főtiszthelyettes, Krajcsóvics János, Miklós István 2. oszt. tiszthelyettesek, Balázs Mihály, Tótok Pál 3. oszt. tiszthelyettesek kerületi dicsérő okiratot kaptak, Zahoránszki Gyula és Horti József csendőrök pedig kerületi nyilvános dicséretben részesültek.

A szerkesztőség megjegyzése: Annak bizonyosságára, hogy a királyi ítélőtábla a Mihály I. oszt. tñts által összegyűjtött és bejelentett gyanúokokat és bizonyítékokat mennyire magáévá tette, de azért is, hogy bajtársaink lássák, hogy egy ilyen nyomozásnál mi mindenre és milyen részletesen kell kiterjeszkedni, az alábbiakban közöljük a kir. ítélőtábla 16. B. 3152/1921. számú ítéletét, amely egyébként bizonyítja azt is, hogy a terhelt elítéléséhez nincsen feltétlen szükség a beismerésre, sőt tárgyi bizonyítékra sem, ha a nyomozó elegendő alapos gyanúokat tud szerezni és azokat logikus sorrendbe tudja csoportosítani.

16. B. 3152/1921—36. sz.

A MAGYAR ÁLLAM NEVÉBEN!

A budapesti kir. ítélőtábla, mint büntető bíróság gyilkosság büntette miatt vádolt Sz. J. és társa ellen folyamatba tett bűnügyet, melyben az egri kir. törvényszék 1921. évi február hó 17-én B. 2646/23—1920. szám alatt ítéletet hozott, a kir. ügyészek a vádlottak felmentése miatt használt fellebbezése folytán az 1921. évi október hó 18-án tartott nyilvános fellebbviteli főtárgyaláson, melyben dr. Degré Miklós t. elnök, Balpataky József és dr. Törekgy Géza ítélőbírák vettek részt, a vád képviselőjében dr. Vargha József kir. főügyész-helyettes járt el, viszont a vádlottakat dr. Mády László ügyvéd védő képviselte, a jegyzőkönyvet pedig dr. Lukács Zoltán tanácsjegyző vezette, a vád és védelem meghallgatása után vizsgálat alá vevén, a következőleg ítélt: A kir. ítélőtábla a kir. törvényszék ítéletének Sz. J. vádlottra vonatkozó rendelkezését megváltoztatja és Sz. J. vádlottat bűnösnek mondja ki a Btk. 349. §. utolsó bekezdése alá eső rablás és szándékos emberölés büntetében azért, mert Kétútközön 1920. évi július hó 2. napjára virradó éjjelen Graefl Andort a fejére valamely éles, kemény tárggyal mért ütéssel szándékosan, de előre megfontolt szándék nélkül megölte és az ekként alkalmazott erőszak útján Graefl Andor aranyóráját, láncát, ezüst ceruzatartóját és 23.000 kor. készpénzét jogtalan eltulajdonítás céljából elvette. Ezért Sz. J.-t a Btk. 349. §. utolsó bekezdése alapján *életfogytig tartó fegyházra és a Btk. 354. §. alapján tíz (10) évi hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlásának ugyanilyen tartamú felfüggesztésére* ítéli. Köteles Sz. J. a Bp. 480. §-a értelmében a bűnügyi költségeket a m. kir. államkincstárnak megtéríteni e költségeket azonban a kir. ítélőtábla az 1890:XLIII. t.-c. 4. §-a alapján egyelőre behajthatatlanoknak nyilvánítja. A kir. törvényszék ítéletének többi rendelkezését a kir. ítélőtábla helybenhagyja. *Indokok:* 1920. évi július hó 26. napján reggel 1/6 óra tájban Graefl Andor Kétútköz-pusztai kastélyának egyik emeleti ablaka előtt egy nagy létrát látott a falnak támasztva az elsőnek felkelt Bitomsky Vilma német nevelőnő. Az ablak, amely alatt a létra állott, Graefl Andor hálószobájának egyik ablaka volt. (N. 10.) Megütözve ezen a látványon, Bitomsky Vilma először Graefl Andor szobája ajtaján kopogtatott, már csak azért is, mert Graefl Andor ezen a reggelen Budapestre készült utazni és emiatt ekkor már fel kellett volna kelnie. Kopogására azonban választ nem kapott. Ezután Graefl Andor inasának, Sz. J.-nek, az előbbivel szomszédos szobája ajtaján zörgetett. Sz. J. rögtön felkelt és hamarosan kijött szobájából. Ő is zörgetett Graefl Andor szobája ajtaján, de szintén hiába. Most Sz. J., Antók László bérengazda segítségével felmászott a Graefl Andor ablaka alá támasztott létrán és ennek legfelső fokáról benézve a szobába, elkiáltotta magát, hogy az úr vérében fekszik az úgyon. Majd bemászott a szobába és ennek belülről bezárt ajtaját kinyitotta. A szobába ekként bejutott házbeliek Graefl Andort az úgyán fekvő találták, a fején egy nagy tátongó sebbel. A boncolásra alapított orvosi lelet és vélemény szerint az éles szélű kemény eszközzel ejtett ütés

a bal koponyacsonton 15 $\frac{1}{2}$ cm. hosszú, 2 $\frac{1}{2}$ cm. széles anyaghiányt okozott, a bal homlokot és a bal agylebenyt teljes vastagságában szétroncsolta és agytroncsolás, elvérzés által a sértett halálát idézte elő. (N. 11.) Az orvosszakértőknek a főtárgyaláson nyilvánított véleménye szerint a feltétlenül halálos és rögtön halált okozott sértés Graefl Andort álmában, éjféli után 1—2 óra tájban érte. (N. 39.) Az igazságügyi orvosi tanács véleménye szerint ez a sérülés egyetlen egy csapástól származott. (N. 54.) A szobában teljes rend volt, dulakodásnak sem az úgyon, sem egyebütt a szobában semmi nyoma sem látszott. Az elhaltak aranyórája, láncja és a nagy bőr pénzes tárcája, melyet az éjjeli szekrényen szokott éjjel tartani, nem volt feltalálható. A széles körben lefolytatott nyomozás sem a kastélybeliek, sem a tanyán lakók között nem talált senkit, akit az eset miatt gyanuba lehetett volna togni, saegen ellen sem merült fel valamely gyanús jelenség. Közvetlenül az eset előtt dolgoztak ugyan istálló-tapasztó cigányok a tanyán, de ezek megtelepedett, állandó foglalkozásu, rendszeren dolgozó emberek, akiket éppen ezert gyanuba sem vettek. A gyanu kezdettől fogva, egyértelműleg csupán Graefl Andor inasa, Sz. J. ellen fordult, aki saját előadása és a bizonyítás többi adatai szerint is július 26-én este kevéssel 10 óra után ment haza, mintán a kastély terraszának ajtaját annak ahandoán nála volt kulcsával lezárta. Következtesen azt állította, hogy a Graefl Andoréval szomszédos szobájában szokása szerint egész éjjel olyan mélyen aludt, hogy a szomszéd szobában történekből nem hallott semmit sem. A kir. ítélőtábla azonban Sz. J. védekezésének nem adott hitelt. 1. A kir. ítélőtábla kizártnak találta azt, hogy a tettes a sértett szobájának az ablaka alá támasztott létrán mászott fel az íteletbeli cselekmény elkövetése végett ennek szobájába. Ugyanis józanul senki sem tehetette ki magát annak a fenyegető veszedelemnek, hogy a célját nyilván eláruló ezzel a cselekménnyel esetleg ébren találja, vagy felébressze a nagy testi erejű Graefl Andort, ami a merénylőre előreláthatólag végzetes következményekkel járhatott volna, tervének meghátsítását azonban okvetlenül maga után vonta volna. Szó J.-en kívül más azért sem vállalkozhatott az ablakon át való bemászására, mert Sz.-nak is nyitott volt éjjel a szomszédos szobája ablaka, onnan tehát minden pillanatban kinézhetett, valami neszre felébredhetett és így könnyen mindent megakadályozhatott volna. Sz. J.-nek magának pedig nem volt oka ezt a veszedelmes útját választania Graefl Andor megközelítésének. A tettesnek tehát az ajtón kellett behatolnia Graefl Andor szobájába. Ezt akadálytalanul és nagyobb zaj nélkül megtehetette, mert Graefl Andor ha tőle függött, zártnak hagyta éjjelre a szobája ajtaját. Bitomsky Vilma ugyanazt vallotta, hogy Graefl Andor a kommunizmus alatt reá szokott, hogy az ajtaját éjszakára bezárja; de az elhalt felesége és fia azt adták elő, hogy Graefl Andor nem szívesen zárta magára a kommunizmus után sem a szobája ajtaját, ezt csak felesége unszolására tette meg; amikor tehát a felesége nem volt otthon, mint az eset idején is, nem zárta be kulccsal az ajtaját, amit a maga részéről ismételt kijelentései szerint egészen fölösleges dolognak tartott. De D. I. tanú vallotta, hogy Sz. J. említette előtte, hogy látta a gazdája ajtajának a folyosóra nyíló, külső zárjában a kulcsot, amikor az esetet megelőző estén hazatérve, a maga szobájába ment. Hogy a tettes első ízben nem az ablakon át hatolt be és a tett elkövetése után sem az ablakon, hanem az ajtón járt ki-be a sértett szobájába, az abból is kitűnik, hogy a szobában a sértett ágyától az ablak felé, az ablakon, a létrán, a létra alatt vérnyomot nem sikerült felfedezni. Találtak ellenben vérnyomokat az ágytól az ajtó felé vivő részén a szobának. A nyomozás során készült első csendőri jelentés szerint az ágynál volt vértücséből az ajtó felé vezeték apró vérnyomok, melyek meztlenül, harisnyában, vagy vászoncipőben volt lábnak feleltek meg. Ugyan-e jelentés szerint a tettes lába kévehetőleg véres volt és a lába ujjának véres nyomai is megmaradtak; ezek azonban mind az ajtó és nem az ablak felé vezettek. A tisztafüredi kir. járásbíróság által a helyszínen talált állapotról készített rajz a vérnyomokat szintén így tünteti fel. (N. 10.) Ennek megfelelő vallomást tettek Turkovics Emil járáshíró, Császár Elek csendőrtiszthelyettes, dr. Korom Lajos, dr. Kuthy Elek és dr. Márkus Menyhért orvosok, akik mindnyájan az ágy és az ajtó között láttak vérnyomokat, ellenben az ágytól az ablakig, az ablakon, vagy a létrán egyikük sem észlelt ilyent. Mind-ezekből okszerűen következik, hogy a tettes Graefl Andor szobájába a folyosóra nyíló ajtón át jutott. A létrát pedig csak a nyomozás fölravezetése céljából állította a tett elkövetése után az elhalt ablaka alá. 2. Az ajtón, mely a kastély folyosójára nyílik, csak Sz. J. járhatott hátsorságon be, A

kastély emeletén Graefl Andor szobájához közel csak ő lakott. (N. 77.) Neki állott módjában megfigyelnie, mikor tért nyugalomra, mikor aludt el az övével szomszédos szobában a gazdája, akiről tudta, amit özv. Hegedüs Ferenéné és Graefl Ella tanak bizonyítanak, hogy első álmában igen mélyen szokott aludni és akiről azt a környezetében közismert tény is tudnia kellett, hogy némileg nagyot hallott. Számíthatott tehát arra, hogy az este 11 óra tájban nyugalomra tért Graefl Andor óvatos ajtónyitásra nem fog felébredni éjjel után 1—2 órakor, amikor szokása szerint legmélyebb álmát aludta, Ellenben másvalaki, különösen idegen ember, aki Graefl Andor most említett tulajdonságait alig ismerhette, éppen Sz. J. szobájának a Graefl Andoréval tölszomszédos és ugyanegy folyosóra nyíló volta miatt nem vállalkozhatott arra, hogy Sz. J. otthonlétében a sértettet onnan közelítse meg. Nem is merült fel adat arra, hogy ezt valaki meg merte volna tenni. A nyomozó csendőrök megállapítása szerint az esetet követő reggelen a kastély kijáratí ajtajaiban a kulcsok belülről benne voltak, jelölül annak, hogy idegen nem járt azokon éjjel be a kastélyba. A kastély terraszejtajának a kulcsa azonban állandóan Sz. J.-nél volt. Ő tehát éjjel a tett elkövetése után akadálytalanul kimehetett a hűnjelek eltüntetésére, vagy más dolga, pl. a létra elhozása és felállítása végett a házból. Az sem ütközött nehézségbe, hogy a létrát Sz. J. odaállíthassa a megölt ablaka alá. A létra ugyanis néhány nap óta a gépészház oldalánál feküdt (N. 72.), amerre ő naponta a vasúti állomáshoz járt. Onnan ezt egymagában elvihette, a kastély falának nekiállíthatta és bár az majdnem egy méternyire az ablak alatt ért a falhoz, az ablakon kimászva, le is jöhetett azon a kertbe (N. 76.) A létra elszállítása céljából módjában állott Sz. J.-nek megfigyelnie, mikor ér véget a tanyabeli tánemulatság, mikor tér haza az ott mulató fiatalság. Mikor ez éjjelkor bekövetkezett és valamivel éjjel előtt Tót Teréz szobaleány is visszatért onnan a kastélyba, észrevétlenül elvihette a létrát a helyéről a kastély elé. Ennek megfelel az, hogy Tót Teréz még nem látta a létrát a kastély falánál, mikor az említett időben, holdvilágos tiszta éjjelen hazatérve, elhaladt Graefl Andor ablaka előtt. 3. Sz. J. szobáját csak egy téglavastagságú fal választotta el Graefl Andor hálószobájától. Innen a helyszíni szemle, illetve próba eredménye szerint a kis ütés, puffanás, a kopogás, a rendes járás-keles vagy beszéd zaja jól áthallatszik nappal nyitott ablakok mellett is. Egészen bizonyos tehát, hogy annak a hatalmas csapásnak a zaja, melyet a tettes Graefl Andor koponyájára mért és amellyel ezt valósággal szétroncsolta, az éjjeli teljes esendben tisztán, erősen áthallatszott Sz. J. szobájába. Annál jobban át kellett annak hallatsznia, mert Graefl Andor fejjel feküdt a közös vékony falnak, tehát a nagy hangot adott csapás közvetlenül a fal mellett történt. Ezzel szemben áll Sz. J. állítása, mely szerint ő annyira mély alvó, hogy a legnagyobb égi háborúra sem ébred fel; ezért nem hallott semmit akkor éjjel sem a szomszédos szobában törtétekből. Ez az állítólagos mélyálmúsága azonban nincs bizonyítva. Bizonyítva csak az van és pedig a házbéliek egyező előadásából, hogy Sz. J. későn kelő, lusta, dologtalan és kötelességét nem teljesítő cseléd volt, akit reggel gyakran a gazdájának vagy másnak kellett a szobájából előhívni. De arra már nincs adat, hogy akár ez a művelet, akár az inasnak valamely más felköltése csak nehezen sikerült. Bitomsky Vilmának ez az eset reggelén könnyen ment. Özv. Graefl Andorné és Tót Teréz szobaleány mondták, hogy a különben későn kelő Sz. J. magától is felébredt és felkelt már hajnalban is, ha a saját dolgáról volt szó, ha pl. vadászni akart menni. De Sz. J. maga is említette, hogy megese, ha valaki gazdájához a kertből felszólt, ezt ő hallotta meg előbb és ő figyelmeztette erre gazdáját. Már pedig az ilyen esetek éjjel, vagy kora hajnalban fordultak csak elő, amikor Sz.-nak saját állítása szerint olyan mély álomban kellett volna lennie, hogy ekkora lármát nem hallhatott volna meg. Sz. J.-nek tehát, ha nem ő a tettes, szobájában okvetlenül meg kellett volna hallania a Graefl Andor megölésével szükségképp okozott nagy zajt. Az kétségtelen, hogy azok az emeleti szobák, melyekben a nevelőnő aludt a három gyermekkel, olyan messze vannak Graefl Andor szobájától, hogy azokba sem ilyen zaj, sem ennek, vagy az inasnak a szobájából való óvatos ki-bejárás nem hallatszik át. (N. 76., 77.) Az említettekén kívül más nem volt akkor éjjel az emeleten. A földszinten sem tartózkodott Graefl Andor, vagy Sz. J. szobája alatt, vagy ahhoz közel senki. A cselédszoba, melyben Szabó Ágostonné és Tót Teréz háltak, a ház más részén fekszik. (N. 47.) 4. Graefl Andor a revolverét az ágya

végére akasztva szokta tartani. Ott találta ezt az eset után reggel a helyszínen megjelent csendőrség, valamint negyedreggel a sértett fia is. Az utóbbi megvizsgálván a revolvert, tapasztalta, hogy abban három golyó (töltény) úgy volt elhelyezve, hogy csak a negyedik csattintásra, illetve forgásra került volna a csőbe. Vagyis a három első elsülés üresen találta volna a fegyver dobját és így a három első lövés kísérlet sikertelen lett volna. Mondta még az ifjú Graefl Andor, hogy az inas, aki szenvedélyes vadász volt, jól értett a fegyverkezeléshez. Sz. J. elismerte, hogy még a sértett életében ő rakta a revolverbe a megmaradt három töltényt, hogy miként rakta be, arra nem emlékszik; de tagadja, hogy szándékosan tette úgy be, ahogyan azokat sértett fia helyezte találta. A kir. ítélőtábla azonban egybevetve a vádlottnak ezt a ténykedését az eset többi körülményével, valónak vette azt, hogy a revolvernek a leirt állapotba helyezése az ő részéről szándékosan azért történt, hogy Graefl Andor azt szükség esetén hirtelen ne használhassa. 5. A Sz. J. szobájában tartott kutatás alkalmával előkerült egy kabát meg egy ing, melyen vérfoltok voltak, egy ing, melynek kezelője frissen volt vértől kimosva, végül egy zsebkendő, melyen szintén friss vérnyomok voltak. A budapesti tud. egyetemi bakteriológiai intézetből származó szakértői vélemény szerint csak a zsebkendő vérfoltjaiból készült sósvizes csapadékban adott az emberi fehérjét kicsapó nyúlsavó csapadékot; ezt a reakciót azonban az orrváladék fehérjei is adhatják. (N. 8.) Sz. J. azt állítja, hogy ez a zsebkendő az orra vértől véresedhetett el. Ilyen körülmények között is van azonban jelentősége annak, hogy Sz. J. holmija közt olyan véres tárgyat találtak, amelynek vérfoltjai emberi vértől származtak. 6. A vádbeli cselekmény elkövetése olyan időpontban történt, mely egyfelől a büncselekmény végrehajtására a legalkalmasabb, másfelől pedig az elérhető anyagi haszon nagysága szempontjából is a legelőnyösebb volt. Távol volt akkor ugyanis Graefl Andorné, aki az emeleten szokott aludni és aki számon tartotta, vajjon bezárja-e férje éjjelre a szobája ajtaját. Graefl Ella az elhalt felnőtt leánya szintén nem volt Kétütközés. Az ő szobája az emeleten egysoron volt atyjáéval, ablakaik is egy irányba néztek. (N. 77.) Az ő otthonlétük mindenestire befolyásolta, kevésbé veszélytelenné tette volna a tettesnek a közös folyosón való éjjeli járás-kelesét, illetve a létra felállítását. A büncselekmény biztonságos végrehajtását előmozdító ezek a körülmények már csak azon az éjjelen állottak fenn, Graefl Ella a mulatságról, mely miatt távol volt, másnap reggel már visszatért. Graefl Andorné pedig szintén hazaérkezett volna érte utazó férjével néhány nap múlva. Mindezekről a cselekmény elkövetése szempontjából fontos körülményekről csak az tudhatott, aki ismerte a sértett családjának különböző viszonyait. Ilyen ember elsősorban az inas: Sz. J. volt. Azonban az eset idején nemesak a sértett családjának a büncselekmény elkövetésének megakadályozása, vagy legalább megnehezítése szempontjából számbajövő tagjai voltak távol. Nem volt ekkor a háznál Ujhelyi Dezső joghallgató sem, aki a nyomozás adatai szerint igen éber ember volt és éjjel minden neszre fegyveresen ment ki, hogy a törtétekről meggyőződést szerezzen. Nem volt már meg a ház harapós kutyája sem, mert azon maga Graefl Andor adott túl egy-két nap előtt. Az ugyanakkor a házhoz került új kutya még szokatlan lévén helyén, nem ugatott meg senkit. A többi pedig kölyökkutya volt, amely mind jól ismerte Sz. J.-t. Olyan kutya tehát nem volt ekkor a házban, vagy akörül, mely a tettest zavarta volna bizonyos feltűnő cselekmények véghezvitelében, aminő a létra felállítás, vagy a rablott holminak a ház mögött álló tyúktojólada alá rejtése volt. Ezekről a kedvező körülményekről, illetve azoknak a büncselekmény végrehajtása körül való kihasználhatóságáról Sz. J. volt legjobban tájékozva. 7. Arról is biztos tudomása volt Sz. J.-nek, hogy Graefl Andor a halálát közvetlenül megelőző időben sok pénzt tartott magánál. Az utóbbi hozzátartozói: Izsák Gyuláné és Graefl Jenő, valamint a béresgazdája: Antók László vallották, hogy a sértett éppen abban az időtájban lovakat, ökröket akart vásárolni, akkor pedig egy megfelelő lónak 80—85.000 korona, egy pár ökröknek meg 100.000 koronánál nagyobb volt az ára. Egy héttel halála előtt járt is evégből az egri vásáron, mondta is Izsák Gyulánénak, hogy a vásárlásokra fél millió koronát hozott magával, de a kívánt jószágot nem tudta megszerezni. Innen hazament és haláláig otthon volt, anélkül, hogy készpénzével valamiképpen rendelkezett volna. Budapesten, ahová ezen a megölését megelőző napon készült utazni, szintén nagyobb fizetései és vásárlásai lettek volna. Így ez alkalommal akarta kiegyenlíteni

egyik leánya kelengyéjének ki nem fizetett részét is, amely összeg a felesége és leánya szerint 200.000 koronára rugott. Graefl Andor, a családja előadása szerint, közlékeny volt a pénzügyei és a pénzügyi tervei tekintetében. A pénzt a hálószobájában volt íróasztala fiókjában tartotta, ahova mások előtt is ki-benyúlt. Kornhauser Anna tanítónő vallotta, hogy neki az eset előtt egy héttel a folyosón, utolsó nap pedig a feketekávéznál említette Graefl Andor, hogy sok pénzt kell magával vinnie Budapestre, amikor is mindkét alkalommal körülöttük forgolódott Sz. J. Ez a vádlott kétségkívül tájékozódva volt afelől, hogy Graefl Andornál éppen akkor rendkívül sok készpénz volt; valamint tudta azt is, hogy azt közeli kiadások fedezésére szánta, az tehát nem marad meg nála. D. I. vallomása szerint Sz. J. mondotta is neki, hogy ő pontosabban tudta, mint a családja tagjai, mikor mennyi pénze volt Graefl Andornak és tudta azt is, hogy megölésekor sok pénzt tartott magánál. Bizonyos tehát a felsoroltakból, hogy Graefl Andornál a legutolsó időben többszáz ezer koronának kellett lenni, amiről Sz. J. is tudott. Ebből a pénzből pedig csak az a 34.000 korona került meg, amit a sértett halála után a fiókjában találtak; továbbá az Antók Lászlónak bevásárlásra adott 32.000 korona és végül az a 23.000 korona, amit egyik kutya kapart ki utóbb a jegesverem oldala mellől. — 8. Sz. J.-nek meg volt az oka arra, hogy a Graefl Andor kifosztására ekként kínálkozó alkalmat el ne szalassza. Tisztában kellett lennie azzal, amit az egész ház — a családtagok, a eselédék, a tanyabeliek és így köztük például Antók László béresgazda is — tudott, hogy Graeflék meg sokallották már az ő lusta, dologkerülő, munkátalan és szolgálatadója irányában figyelmetlen magaviseletét. Graefl Andor sokat dorgálta és tetteleg is megfenyítette illetően magatartásáért Sz. J.-t. Borhy Györgyné, a sértett huga vallotta, hogy a sértett, aki ismételt panaszkodott Sz. J. szemtelensége miatt, 1920. év február havában Sz. J.-et valami hanyagság miatt vállon ragadta és megrázta. Mikor ez Graefl Andor háta mögé került, kezét ökölbe szorítva, gonoszlevőre valló indulatos tekintettel nézett rá és azt mondta, ezt még megbosszulja. Özv. Hegedüs Ferenéné, a sértett anyósa tudja, hogy ez a vádlottat többször megpofozta, megrázta; 1920. év június havában is nagyon lehorzta, ismételt rongynak nevezte őt és büntetésből puskáját beadatta vele, hogy ne vadászhasson; ugyane hó legvégén említette Graefl Andor, hogy rajtaérte az inasát, hogy a szivarját és cigarettáját lopkodja és ezért megfenyítette őt; július elején pedig előhozta, mennyire örül, hogy Sz. J.-t elviszik katonának és így megszabadul tőle; kevéssel halála előtt írt is a feleségének, hogy keressen új inast. Süveges Máriának, aki szintén dologtalan, szavahihetetlen, hazug embernek ismerte Sz. J.-t, ez 1919 őszén maga beszélt el, hogy Graefl Andorral egy ízben „összeboxolódott”. Graefl Andorné már régóta sürgette férjénél Sz. J. elbocsátását; de férje mindig megbocsátott neki főképp azért, mert a vadászatoknál jó hasznát látta. Legutóbb azonban már nem tett semmi lépést Sz.-nak katonai szolgálat alól való felmentése érdekében. Július 18-án pedig azt írta feleségének, hogy Sz. 21-én sorozásra megy, új inasról kell gondoskodni. (N. 62.) Sz. J. tehát az előtt állott, hogy elveszti helyét, ahol gondtalan jólétben élt. Mivel pedig dologkerülő, ürhatnám ember volt, nyilván nem gondolt arra, hogy Graeflétől való kényszerű megváltása után rendes munkával keresse kenyerét, hanem hogy kínálkozó alkalmat bűnös úton biztosítson magának munka nélkül való megélhetést. — 9. Több mint fél évvel az eset után: 1921. év április hó első napján történt, hogy a kastély közvetlen közelében, a jegesverem oldalánál állott tyúktojóládát helyéről eltávolították. (N. 47.) Egyik házbeli kutya kikapart onnan egy ezres bankjegyet. Keresgélni kezdtek tehát ott és a tyúktól helyétől pár lépésnyire a földön megtalálták Graefl Andor aranyóráját, láncát, a bőr pénzestárcáját, valamint 22 darab egybehajtott ezerkoronás bankjegyet. A kutya, melynek szájában az ezres bankjegyet észrevették, eközben vissza-visszaszaladt a jegesverem oldala mellé, melynek a tyúktojó régi helyének megfelelő oldalánál egy kis gödör volt kikaparva. Graefl Andor elrablott holmijának, illetve e holmi egy részének illetően elrejtése azt bizonyítja, hogy a tettes a házhoz tartozók közül került ki, aki ismerte a tyúktojóláda aljának a rablott holmi elrejtésére alkalmas voltát. Itt ugyanis nem érte nedvesség a tárgyakat a láda fenekétől és a jegesveremnek a láda fölé hajló eresztől. Csak az egerek rágták meg kissé a bankjegyek egy részét. Ezeket a tárgyakat ide csak olyasvalaki rejthette, aki a közelben maradt és aki számított arra, hogy módjában lesz azokat onnan észrevétlenül elvinni, aki azonban a tett elkövetése után már nem tudott többé oda fénni. Ez nyilván Sz. J. volt. A kastély terraszaajtájának kulcsa

állandóan nála volt. Ezen az ajtón át könnyen, észrevétlenül eljuthatott éjjel a jegesveremhez, ahol látatlanul, gyorsan elrejtette a rablott tárgyakat. Ő volt az, aki a tett elkövetése után is a kastélyban maradván, remélhette, hogy bizonyos idő múlva sikerül azokat ismét magához vennie. A bűncselekmény elkövetése után azonban mindjárt gyanúba fogták, kezdetül fogva megfigyelték, őrizték, végre le is tartóztatták, úgyhogy már nem volt képes többé hozzáférközni a maga számára ekként elrejtett tárgyakhoz. — 10. D. I. aki folyó év május-június havában körülbelül két hónapig ugyanegy zárkában volt fogva Sz. J.-fel, azt a vallomást tette, hogy Sz. J. előtte beismerte Graefl Andor megölését. D. I. szerint a vádlott, mikor egymás bűnügyéről beszélgettek, eleinte azt erősítette, hogy nem ő ölte meg Graefl Andort. Azt mondta, nagyon meiyen aludt, azért nem hallott át semmit a szobájába. Csakhamar sikerült azonban D. I.-nek megnyernie Sz. J. bizalmát azzal, hogy az urakat szidta előtte. Így Sz. fokozatosan felmelegedvén vele szemben, végre a következő kijelentést tette: legyen úgy, ahogy van, hát én vagyok a gyilkos; de ezt csak a jó Isten látta, vagy talán ő sem; ki merné így reám mondani, hogy én voltam a gyilkos. A cselekmény elkövetésének részleteit nem mondta el D. I.-nek a vádlott, ő pedig nem faggatta a vádlottat afelől, mer félt, hogy így eljátszaná a vádlott bizalmát. Mégis tett előtte az esetre vonatkozó kijelentéseket. Ismételt erős, durva szavakkal szidta volt gazdáját. Említette, hogy a család tagjainál is jobban tudta, mikor mennyi pénze volt Graefl Andornak, tudta, hogy pesti útjára sok pénzt vitt volna magával. A bűncselekményt megelőző estén a szomszéd faluba készült egy mulatságra, de útközben ismerősökkel találkozva, visszafordult és hazament. Hazamenve, otthon látta Graefl Andor szobája ajtajának a folyosói külső zárjában a kulcsot. Éjjel elhatározta, hogy reggel a gépessel nyitattja majd ki az ajtót. Mikor a boncoláshoz hívták, észrevette, hogy az ingujja véres; nagyon félt, hogy a boncoló orvos meglátja és alig várta, hogy kimehessen azt eltakarítani. Örömeinek adott kifejezést, hogy szabadulása után gazdag ember lesz. Említette Sz. J. azt is, hogy Graefl Andor tárcájában egymásba voltak hajtván a bankjegyek; nem érti tehát, hogyan rántathatott ki a kutya abból egyet. A kir. ítélőtábla nem talált okot arra, hogy ne adjon hitelt D. I. e vallomásának. Igaz ugyan, hogy ez a tanú nagyon ellen elkövetett bűncselekményekért már többször volt büntetve, arra azonban semmi oka sem lehetett, hogy a valóságnak meg nem felelő terhelő vallomást tegyen az ellen a Sz. J. ellen, akit csak a fogházban ismert meg és aki ott vele saját előadása szerint sok jót tett. De nincs ok kételkedni D. I. vallomása abbéli részének a valóságában sem, hogy Graefl Andor megölésének és kirablásának vallomásában érintett részleteiről csak Sz. J.-től szerzett és mástól nem is szerezhetett értesülést. Ezek a részletek pedig mind egyeznek az esetnek tényként megállapított mozzanataival. II. Jelentősége van az eset elbírálásánál azoknak az adatoknak is, melyek arra nézve állnak rendelkezésre, miként viselkedett Sz. J., illetve viselkedése milyen benyomást tett a vele érintetteknek röviddel a terhére rótt cselekmények elkövetése előtt és a következő napon. Azok, akikkel 25-ikén este 9–10 óra tájban Mezőtárkányba menet találkozott és akikkel útjáról visszafordulva, ekkor beszélgetett, jelesül Gál Sándor és Fodor Ignác vasúti alkalmazottak, valamint Szabadós Györgyné és Geresényi Teréz semmi különöset sem észleltek rajta. A megölt fia előadta, hogy az apja utolsó este szölt Sz. J.-nek, hogy menjen a fiával vadászni; de Sz. erre semmiképpen sem volt hajlandó, bár szenvedélyes vadász volt és máskor minden kínálkozó alkalmat megragadott, hogy vadászni mehessen. Ez arra mutat, hogy Sz. J.-t ekkor már a kedvenc szórakozását is háttérbe szorító gondolatok foglalkoztatták és hogy ezekkel kapcsolatosan figyelmét megosztani, vagy testi ruganyosságát veszélyeztetni már nem engedte. Antók László béresgazda vallotta, hogy amikor Sz. J.-t reggel kihívták a szobájából és mikor a létrán felmászott a sértett ablakához, izgatott, zavarodott és feltűnően sápadt volt. Mikor pedig Graefl Andor szobájából az ajtón át kijött, azt mondta: ezért biztosan engem fognak felelősségre vonni! Csiszár Elek esendőrtiszt helyettes vallotta, hogy ő állandóan megfigyelte a vádlottat; a nyomozás kezdetén nyugodtságot színelte; az araszíne és a szeme időnként egészen elváltozott, holott akkor még nem is szerepelt kifejezetten gyanúsítottként. Graefl Károly a sértett unokaöccse azt tapasztalta első reggel, hogy Sz. J. nagyon sápadt volt és liparkodott közönyösséget erőszakolni magára. Turkovics Emil járásbírónak szintén feltűnt, hogy Sz. J., aki a boncolásnál segédkezett, nagyon izgatottan, zavarodottan viselkedett, a szeme is ilyen lelkiállapotot árult el. Dr. Kuthy Elek boncoló-orvos meg-

eldöntendő kérdés, hogy a ház lakója tehet-e érvényes magánindítványt? A törvény szerint sértett az, akinek bármely jogát sértette vagy veszélyeztette az elkövetett vagy megkísérelt bűncselekmény. Kétségtelen, hogy a lakó is sértett, hiszen a lopás nemcsak a háziúr tulajdonjogát, hanem a lakó használati jogát is sértette. A fürdőkád az ő birtokában volt, már pedig a törvény a lopás fogalmának meghatározásánál a birtokból való elvételt jelöli meg a lopás egyik lényeges tényeleméül. A bírói gyakorlat azonban általában azt az elvet mondotta ki, hogy ily esetben a dolog tulajdonosát kell sértettnek tekinteni. A nyomozó csendőr azonban helyesen eszelelszik, ha a bűncselekmény tényállását kideríti és szabályszerű jelentést készítve, azt az illetékes kir. ügyészséghez beterjeszti.

SPORT

Testnevelésünk 1925. évi zárójelentése. A m. kir. csendőrség felügyelője múlt évi sportunkról a következő zárójelentést adta ki:

Gyakorlati rész. A) *Országos versenyek:* 1. márc. 25-én *tiszti vívóverseny* Miskolcon — 39 résztvevő; 2. ápr. 5-én mezei futóverseny Debrecenben — 59 csnd., 119 honv., 22 levante, összesen 100 versenyző; 3. máj. 23. és 24-én *lovasmérkőzés* a Vérmezőn — 98 csnd. és 10 államrendőr, összesen 108 résztvevő; 4. júl. 19-én *úszóverseny* Tatabányán — 71 csnd., 7 honv., 15 polg. egyén, összesen 93 benevező; 5. aug. hó közepén osztályok székhelyein tartott *10-es* (atl., lövő stb.) *versenyek*, — kb. 400 csnd., 20 honv., 30 levante, összesen 450 résztvevő; 6. szept. 7. és 8-án *atl. tiszti 5-ös csapat és atl. egyéni bajnoki és egyéni lövő stb. versenyek* — 197 csnd., 27 honv., 20 államrendőr, 28 levante, összesen 272 induló; 7. okt. 6-án a Masz által a székesfővárosban rendezett *hősök kegyeleti staféta* — 2 csapat 40 futóval; 8. nov. 3-án *Hubertusz vadászlovaglás* 27 csnd., 5 honv., összesen 32 lovas. A f. évi országos versenyeken összesen kb. 930 csnd. és 204 vendég-résztvevő volt. B) *Kerületi versenyek:* 1. az *I. ker.-nél* márc. 29-én mezei futóverseny; 2. a *III. ker. székhelyén* ápr. 9-én mezei futóverseny, — VII/8. és 9-én ugyancsak Szombathelyen úszóverseny; 3. a *IV. ker.-nél* mezei futóverseny Kaposvárott; 4. az *V. ker. székhelyén* márc. 29-én mezei futóverseny; 5. a *VI. ker.-nél:* a) március 25-én mezei futóverseny, b) április 28-án lovasmérkőzés, c) máj. 21., 27. és 30-án footballmérkőzés, d) július 7-én úszóverseny; 6. a *VII. ker.-nél:* a) márc. 28-án mezei futóverseny, b) június 12-én úszó- és atl.-verseny; 7. az *Ecsi-nél* tiszti football- és füleslabda-mérkőzés a tiszti tanf. hallgatóival. C) *Osztályversenyek:* 1. A legénységi bajnoki labdarugó mérkőzések csak az osztályok között döntettek el s így a kerületek közötti meccsek nem voltak már lejátszhatók. A kerületek legjobb osztálycsapatai: a szolnoki, székesfehérvári, soproni, kaposvári, szentesi, berettyóújfalui, sátoraljaújhelyi osztály, illetve híradó tanfolyam. 2. A kora tavasszal tartott birkózó-tréningek alkalmával az *I. ker.* kiválogatta a 18 legjobb, a *II. ker.* a 15, a *III. ker.* a 15, a *IV. ker.* a 19, az *V. ker.* a 25, a *VI. ker.* a 20, a *VII. ker.* a 15 legjobb birkózóját. A kerületek 3 vagy 5 legjobb birkózójának megállapítása egvelőre függőben marad, miután a sorrend eldöntése több napot venne igénybe s költséges is volna; 3. a bpesti I. oszt. Gödöllőn; 4. a bpesti II. oszt. Monoron rendezett katonai és polgári egyének közreműködésével atl. versenyt; 5. A kaposvári oszt. jun. 13-án 10.000 m. terepgyorsasági versenyt rendezett. A 47 versenyző mind megtette a távot; 6. A paksi szárnypar. ság által rendezett sporttüneményen a székszárdi oszt. legénysége atl.-ban jobb, labdarugásban gyengébb volt az ottani „legényegylet”-nél; 7. Jún. hó 11-én atl. verseny a sátoraljaújhelyi oszt. és 13/III. zlj. legénysége között. Olympiai stafétában II., súlydobásban I. a csndiség. 8. A szentgotthárdi szárnypar. ság június 17-én egy keréknárversenyt rendezett 28 csnd. részvételével. A ker. és oszt. a jövő évi versenyre vándordíjat alapít. 9. A zalaezerszegi oszt. 4×100 m. staféta vándordíjat a szombathelyi oszt. nyerte (X/21.) D) *Egyéb versenyek:* 1. A salgótarjáni oszt.-iskola a 10-es atl. versenyekre

a vámórség, valamint az ott állomásozó gp.-század 10-es csapatait is meghívta. 10×100 m. síkfutásban a vámórség, 10×400 m., 10-es magas-, távolugrás, súly- és gerelydobásban a gp. század 10-es csapata volt a jobb. Az egyéni versenyben Jakus Gyula csend. csak gerelyvetésben tudta Szemző szkv.-t — Felsőmagyarország többszörös bajnokát — legyőzni. 2. Az esztergomi helyőrség V/10-iki mezei futóverseny hét résztvevő 10-es csapata közül az ottani csnd. oszt. lett az első. 3. A székesfehérvári helyőrségi mezei futóversenyen a csendőrsapat I., míg a polg. egyetlek részvételével rendezett kegyeleti stafétafutásban II. 4. Május 10-én Sopronban tartott helyőrségi mezei versenyen a csendőr 20-as csapat volt I. 5. A kaposvári helyőrségi mezei versenyen II csapat közül a csendőr futók 3-ik lettek. 6. A pécsi helyőrség csapatai között vívott labdarugásban a pécsi oszt. csapata eredményt nem ért el. 7. Kontra Kálmán főhadnagy a pécsi helyőrség kard- és vívótör versenyében I., a honv. orsz. vívóverseny kard senior döntőjéből kiesett, tör juniorversenyben II. volt. 8. A Szegeden lebonyolított helyőrségi kegyeleti stafétában I-nek a ker., II-nak a csnd. isk. csapata futott át a célon. 9. V/14-én Gyulán tartott helyőrségi mezei versenyen egyénileg első Kovács A. csnd., a 4., 5. és 7. is csnd. volt. 10. V/15-én Baján 4 honv. és 2 csnd.-tisz. 56 honv. és 13 csnd. leg. mezei versenyt futók közül az első tisz. Stifft g. főhadnagy, az első leg. egyén Orbán csnd., az első csapat a csnd. csapat 6 pont előnnyel. 11. Május 15-én Debrecenben a helyőrségi mezei futóversenyben I. a vámörök, II. a csendörök, III. a honvédek. 12. November 1-én ugyancsak Debrecenben 29 staféta közül a csendőrsapat III. lett. 13. A berettyóújfalui helyőrségi mezei versenyen a csnd. csapat volt az I. 14. Június 7-én a szatmármegyei levették és a mátészalkai oszt. labdarugó csapatának mérkőzése 2:1 eredménnyel végződött. 15. Jún. 13-án a nyíregyházi pentatlonversenyt az ottani csendőrsztály csapata nyerte; a közelharcversenyben, valamint a június 25-iki városon keresztüli stafétafutásban a csendőrsapat II. volt; a nyíregyházi honv. és csnd. footballcsapat 3:1 eredménnyel mérkőzött. 16. V/17-én Egerben tartott helyőrségi mezei versenyen az oszt. csapat II. 17. Okt. 6. és 18-án Miskolc, ill. Egerben tartott kegyeleti stafétafutáskor mindkét helyen a katonai alakulatok között a csendőrsapatok győztek. 18. A bpesti ker. és az Ecsi tisztjeiből összeállított csendőrtiszti labdarugó csapat 2:0-ra kikapott a bpesti államrendőrségi tisztviselők csapatától. 19. A honvédségnek a tattersali versenypályán jún. 11. és 15. között rendezett országos lovasmérkőzésén Csia, Biró és Papp fhdgy.-ok vettek részt. A nyeretlenek díjugratásában 98 versenyző közül 6. lett Csia fhdgy. Military „A” kategóriában 28 lovas közül Csia fhdgy. II., Papp és Biró fhdgy.-ok holtversenyben V. voltak. E) *Sporteredmények mérlegelése:* 1. *A kerületek 1925. évi sportsorrendje* a megtartott országos versenyek eredményei alapján:

F. sz.	Kerület	1925-ben	1924-ben
1.	Szegedi	I.	IV.
2.	Ecsi	II.	I.
3.	Debreceni	III.	VI.
4.	Budapesti	IV.	III.
5.	Szombathelyi	V.	VIII.
6.	Pécsi	VI.	II.
7.	Székesfehérvári	VII.	V.
8.	Miskolci	VIII.	VII.

I. a szegedi ker. 35 ponttal nyerte a Korunányzó Úr Ó Főméltósága által alapított — később kiadásra kerülő — vándordíjat. A kerületi parancsnok a v. Falka Ferenc alezrds. — mint a múlt évi védő — birtokában levő bajnoki plakettet, 1 bajnoki oklevelet és 1 drb aranyozott érmet. A szegedi ker. a II. országos versenyből egyszer volt VII., V. és IV., a többi eredményei III., II. és I. helyeztek voltak. Az egyéni atl. bajnoki versenyekig a bpesti ker. és az Ecsi mögött még III. helyen van. A 40-es csapatversenynek tömegsportot kifejező számai azok, amelyek a ker.-nek „1925-ben legjobb sportoló kerület” büszke címet biztosították. II. az Ecsi, — a múlt évi első. Bár múlt évi helyét csak egy számmal cserélte fel, mégis meg kell állapítani, hogy az 1924. évi

határozott és feltétlen fölény elmaradásának jelei már a Debrecenben tartott mezei futóversenykor jelentkeztek. Az Ecsi, mely az 1924. évi mezei versenykor 150 emberrel azt az átlageredményt érte el, amit az akkori IV. kerület 5 emberrel; — 1925-ben az Ecsi is, mint a kerületek — csak 5 futóval vett részt, de a múlt évi fölény elmaradt s két kerület 5-ös csapata is megelőzte az Ecsi, legyőzhetetlennek hitt futóit. A tömegsportot kifejező számokban, a 40-es csapatküzdelmekben, a 4. és 5. helyeket foglalja el. Ezen versenyekben kedvezőtlen helyei csak részben vezethetők vissza a szabálytalanul összeállított rosszabb rangsorolására, határozott visszafelődés látszik a legtöbb versenyágban. Az Ecsi együttes elhelyezéséből származó nagy előnyét már nem használta ki kellőleg. III. a debreceni kerület is úgy, mint a szegedi kerület három hellyel javított múlt évi véghelyezésén. Általában ugyanazokat mondhatjuk a debreceni kerületre, mint a szegedire, bár volt egy utolsó és három hatodik helye, azonban három I. hely szépít ezeken. IV. A budapesti ker. a múlt évinél eggyel rosszabb helyet kapott, ami főként arra vezethető vissza, hogy a 40-es csapatküzdelemben nem tudott 4 osztályt kiállítani. Ha a ker. parság fokozott figyelmet fordít arra, hogy azon osztályai, amelyek néhány 10-es küzdelemben résztvettek, valamennyi 10-es csapatversenyben induljanak, nem kellett volna ezen versenyekben a VIII. hellyel beérnie. A ker. parság sok egyénileg kiváló sportolóval rendelkezik, akiknek eredményes felhasználása a meglévő iskoláknál sem elég előnyös. V. a szombathelyi kerület helyezéseinek fele IV., III. és II., másik fele V., VI. és VII. helyekből tevődik össze. Jó átlageredményei azok, amelyek a múlt évi VIII-ról ezen helyre vitték előre. Ez évben egyetlen verseny-számban sem volt 8. Különösen szép eredményei vannak a 40-es küzdelemben, ahol egy II., két III. és egy IV. helyet biztosított magának. VI. a pécsi ker. A múlt évi eredmények alapján a legjogosabb jelöltje volt az 1925. évben legjobb sportoló kerületi címnek, azonban nem váltotta be ígérését. A mezei futás, úszás és egyéni atlétikában utolsó, tiszti csapatversenyben VI. A 40-es csapatküzdelmekben elért eredményei biztató jelek, hogy a múlt évi tervszerű munkának vannak jó hajtásai s eredményei is, csak fokozottan ápolni kell azokat. A székesfehérvári ker. utolsóelőtti helyezéseinek (VII.) oka, hogy a lovasmérkőzés, atl. egyéni és elméleti bajnokságban utolsó volt, továbbá, hogy a 40-es csapatküzdelemben 4 oszt. helyett csak 3-at tudott kiállítani, mintán egyik iskolája szünetel. Vívó- és mezei futóversenyben elért II. helyei a pontszámokon igen, a helyezési sorrenden már nem tudtak javítani. VIII. A miskolci ker. utolsó helye majd kizárólag arra vezethető vissza, hogy a 40-es csapatversenyben csak 3 osztályt indított. Gyenge volt a tiszti atl. csapat — a lovas- és vívóversenyen is. 2. *Osztályok eredményei a megéjtett 10-es sportversenyek alapján:*

F. sz.	Osztály	1925-ben	1924-ben
1. Eger		I.	XI.
2. Nyiregyháza		II.	XVI-on felül
3. Győr		III.	VIII.
4. Kaposvár		IV.	IV.
5. Berettyóújfalu		V.	IX.

I. az egri oszt. Nyerte a Csf. által alapított ezüstserleget — mint 1925-ben legjobb sportoló osztály. — parnoka a jelenleg Oláh őrnagy birtokában levő bajnoki plakettet, egy bajnoki oklevelet és 1 aranyozott sportérmét. Két évi szívós és rendszeres munka eredménye, hogy múlt évi XI. helyét a mostani I.-vel cserélte fel. Karabélylövésben I., pisztolyban IV., míg atl.-ban V. volt valamennyi oszt. között. II. a nyiregyházi oszt. Egy számban 3., kettőben 4., míg egyben 7. volt. A múlt évben nem volt az első 16 között. III. a győri oszt., egy 2., 3., 7. és 10. hellyel. 1924-ben az oszt. versenyében VIII. 3. Az 1925. év legjobb sportoló tisztje: Zsengellér fhdgy. 25. II. Plávenszky fhdgy. 24. III. Csürös szds. 23. IV. Cammerle szds. 20. V. Kontra fhdgy. 20 ponttal; 4. 1925. évben legjobb sportoló altiszt: Szántó őrm. (Szfv.), II. Kadó th. (Bpest), III. Bartók th. (Szeged). 5. 1925-ben legjobb sportoló csendőr: Pápai pes. tiz.

Ecsi. II. Domonkos pes. szkv. (Ecsi), III. Eradt pes. (Ecsi). a) A csoportok I. helyezettjei nyerték 1925. évben legjobb sportoló tiszt-, altiszt- illetve csendőr címet és 1—1 díszített nagy plakettet, b) A legjobb sportolók összeállításánál figyelembe vették a csnd. országos versenyeken elért egyéni eredmények. Az egyes versenyágak első 8 helyezettjei 8, 7, 6 stb. 1 pontot kaptak, míg a nyolcnál rosszabb helyet értek 1 pontot, továbbá minden bajnoki plakett után 2—2 pontot. 6. Az egyéni bajnokságok: a) 33 bajnokságból csak 8-at sikerült megvédeni 1925-ben is, ami általában a kedvező fejlődés javára írható. b) Bajnokságot nyert: 3-at Plávenszky fhdgy., 2—2-t Kontra fhdgy., Szabó th. (III. ker.), Zsengellér fhdgy., Cammerle szds., Eradt pes. (Ecsi), Marsó fhdgy., Micskey fhdgy., Cammerle szds. egyiket atl.-ban, másikat úszásban, míg a többiek egyazon versenyágban nyerték bajnokságaikat. A bajnokságokat a minősítvényi okmányokban a múlt évhez hasonlóan átvezetik. c) Rendfokozatonként a következőképp cszlanak meg: törzstiszt 1, főtiszt 19, altiszt 4, csendőr (pes) 8. Tisztektől 2 bajnokságot hódított el a legénység. Külön kell kiemelnünk Hager alezds. úszásban elért bajnokságát, amelyre méltán büszke lehet. d) Ker.-kint a bajnokságok a következőképp oszlattak meg: 1924-ben: I. 7, II. 2, III. 1, IV. 2, V. 4, VI. 1, VII. 3, Ecsi 13; 1925-ben: I. 6, II. 3, III. 3, IV. 3, V. 6, VI. 3, VII. 1, Ecsi 7. (A bírkőzés 1925-ben nem lett eldöntve.) A miskolci ker. 2, a bpesti 1, az Ecsi 6 bajnokságot veszített, a többi egy vagy kettőt nyert. 7. A ker. parságok évről jelentései alapján a legjobb sportolók az alábbiak szerint állítottak össze: 1. ker. Balassagyarmati oszt. Plávenszky fh. (altisztet nem tudott kimutatni). Jakus csnd., II. ker. győri oszt. Vojacek fh., Szántó őrm., Erdélyi csnd., III. ker. szombathelyi oszt., Rodt g. fh., Jakab 3. o. th., Kárász csnd., IV. ker. kaposvári oszt. Kontra fh., Béndek őrm., Balogh csnd., V. ker. szentesi oszt. Cammerle szds., Bertók th., Molnár csnd., VI. ker. nyiregyházi oszt. Csürös szds., Váci őrm., Papp csnd., VII. ker. egri oszt. Klepp fh., Tamási th., Ágocs csnd., VIII. ker. Híradó tanf. Zsengellér fh., Veress th., Rózsa szkvpes. 8. Sporteredményeinket országos viszonylatban csak igen nehezen tudjuk összehasonlítani, mert kevés adat áll rendelkezésre. Könnyebb ez a vidéki eredményekkel, miután itt többször találkoztak versenyzőink más katonai vagy polgári sportolókkal. a) A főváros legjobb futóit láttuk okt. 6-án a kegyeleti stafétában futni. 134 résztvevő csapat közül a csnd. A csapat V. helyre, a csnd. B. csapat XVII. helyre futott be. Az A) csapatot csupán a MAC. MTK. FTC és BRTÉ előzték meg. b) A honv. orsz. lövőversenyének döntőjébe Csürös és Marschall szds.-ok és 2 pes. az Ecsitől jutott és vett részt jó eredménnyel. c) A honv. orsz. vívóversenyben Kontra fhdgy. tör. juniorversenyben I. d) A honvédség lovasmérkőzésén díjugratásban VI. a Military "A" csoportban pedig II. volt Csia fhdgy., míg utóbbiban Papp és Biró fhdgy.-ok V. voltak. Ezek a versenyek igazolják, hogy sportunk orsz. viszonylatban is szépen fejlődik. e) A vidéki versenyekben főként a mezei futásban szerepeltek igen szépen futóink. A helyorségi mérkőzéseken I. voltak Sopronban. Feszterompiban, Székesfehérvárott. Baján. Bereftvónifalun, II. Debrecen- és Egerben, III. Kaposvárott. Atlétikában. A salgótarjáni iskola gyengébbnek bizonyult az ottani

Aki hazája fejlődésére minden legkisebb áldozattól irtózik, az épen oly keveset szereti hazáját, mint aki hona védelmezésének kötelességét csak kényszerítve teljesíti s többet nem tesz, mint amire hatalom vagy törvény kényszerítik, mert a tespedésnek életölő álma lassú halál s még inkább semmivé teszi a nemzetet s annak függetlenségét, mint a fegyveres ellenség dúlása. A földült ország eldarabolt ereje ismét összeállhat s idő és körülmények kedvezésével megtörheti az ellenség hatalmát, de a tespedésben kimúlt nemzeti erőt semmi hatalom többé vissza nem hozza.

Deák.

honvéd versenyzőknél. A bpesti I. és II. oszt. versenyein kidomborodott a csnd. főlénye. A honv. által Nyiregyházán rendezett pentatlon versenyben mi voltunk a jobbak. A Pakson rendezett atl. és football mérkőzésen előbbiben jobbak, a labdarugásban pedig gyengébbek voltak a csendőrök a „legényegylet” versenyzőinél. Egerben tartott atl. versenyen a honv. és csnd. egvének között körülbelül egyformán oszlottak meg a helyek. **Footballban általában** gyengébbeknek bizonyultunk, mint a jobban összetanult honv.-csapatok. **A kegyeleti stafétában** hasonló jók az eredmények, mint a mezei futásban. A szegedi helyőrségi versenyben I. a ker. II. az isk. csapata. A miskolci, valamint az egri helyőrségi stafétában a csendőrcsapatok győztek. Székesfehérvárott a polg. egyletekkel együtt tartott futásban a ker. csapata II., Debrecenben ugyancsak civil csapatokkal való futáskor a ker. csapata III. volt. f) A szegedi és debreceni kerületek találtak legtöbb alkalmat arra, hogy versenyzőik összemérhessék sporttudásukat más katonai és polg. csapatokkal, akiktől — mint azt az évvégi eredmény mutatja — sokat tanultak. g) A legjobb sportoló ker. vándordíja később kerül kiadásra, a legjobb sportoló-osztály vándordíja alkalmilag a központi díjgyűjtő bizottságnál vehető át. A parnokok aranyozott érmeit és bajnoki okleveleit a m. kir. csendőség felügyelője adja ki, a bajnoki plaketteket alapítólevéllel v. Falka alezds., illetve Oláh őrn. küldik meg az új védőknek. A legjobb sportoló tiszt, altiszt és csnd. nagv. plakettei ugyancsak a díjgyűjtő bizottságnál vehetők át.

(Folytatjuk.)

Vajmi gyöngye és boldogtalan teremtmények vagyunk mi, emberek! Mindig mi magunk szerezük magunknak szenvedéseinket. Miért panaszkodunk arról, amit rossz emberektől kell tünnünk, ha még a jók is gyötrik egymást? Rousseau.

Csendőrségi szállító!

Sapkák Kardok
Kardbojtok
Khaki szövetek Szabókellékek
Egyenruhák és egyenruházati cikkek
legolcsóbban

a 36 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6. szám

a keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 21-78.

Lapunkra való hivatkozásnál megrendelési költséget a cég visszatéríti.

Kérje kivonatos árjegyzékelem.

Testületeknek nagyobb megrendelésnél % árengedmény.

Levente és Bocskay sapkák!

Alapítva: 1874.

Telefon:

József 8-61 sz.

ZELINKA KARDGYÁR
BUDAPEST, IX. KER., ÜLLŐI-ÚT 55. SZÁM.
A MAGY. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁLLÍTÓJA.

Kardnikkelezést és egyéb javításokat elvállalunk.

HIREK

Dicséretetek. A m. kir. II. sz. csendőrkerületi parság Parkas György 2. oszt. tiszthelyettesét azért, mert az 1925. évi november hó 28-ról 29-re menő éjjelen Gombás József vértesszőlősi lakos kárára történt lő- és lőszerszám, illetve ruhalopás tettesének nyomozásánál a helyszíni szemlét kiváló alaposággal és körültekintéssel ejtette meg, a szomszédos őrsőket az ismeretlen tettesek menekülési irányának megjelölésével haladéktalanul értesítette, mely intézkedése folytán a tettesek csakhamar elfogattak és a bűnjelek megkerültek. — a szolgálat nevében dicsérő okirattal látta el, Tóth István III. csendőrnek pedig azért, mert egy lő-, lőszerszám- és ruhalopás tettesének eredményes nyomozásánál járőrvezetőjét odaadó buzgalommal támogatta, — a szolgálat nevében dicsérő elismerését fejezte ki.

A magy. kir. VI. számú csendőrkerületi parancsnokság Magyar András 1. oszt. tiszthelyettesnek azért, mert egy telvajszövetkezetet 158 órai igen ügyesen és szakértelemmel lefolytatott nyomozással ártalmatlanná tett, Faragó Károly és Jakab Károly csendőröket pedig azért, mert a nyomozás során igen buzgón és eredményesen működtek közre, dicsérő elismerését fejezte ki.

Elöléptek: I. oszt. tiszthelyettesé a II. számú csendőrkerületben: Szalai Károly, Fábian Péter, Oszoli István, Czmeró Frigyes, Kiss Gyula, Kovács Domokos, Rákosi Ferenc, Árva István, Valuch Lipót, Geleta Lajos, Nagy János III., Molnár Vince, Pap Miklós; az V. számú csendőrkerületben: Néveri Sándor, Veres József, Voda Simon és Albuez Péter 2. osztályú tiszthelyettesek. Főtörzsőrmesterré: a III. számú csendőrkerületben: Gózon Miklós törzsőrmester. Őrmesterré: a II. számú csendőrkerületben: Molnár Imre, Südi Lajos, Nagy István, Borda György, Véghe Lajos; a III. számú csendőrkerületben: Horváth István I., Fersli János, Fejes Adárdár, Böröcz István I., Molnár Ferenc II., Németh Vendel, Porpácsi Gyula, Tóth Imre II., Véghe János, Ferenc János, Tóth István I., Mészáros László; az V. számú csendőrkerületben: Szél András; a VI. számú csendőrkerületben: Horváth István, Hegedüs István és a VII. számú csendőrkerületben: Dobai

Világhírű

Styria és Dürkopp kerékpárok

kedvező fizetési feltételek mellett kaphatók.

Kerékpáralkatrészek és gummik gyári árban.

Schwartz Géza

kerékpárnagykereskedő

Budapest, Német-u 45. József-u. sarok

(Vigyázat, saroküzlet)

A

Csendőrségi Lapokban

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetésait közöljük, amelyekről olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni sziveskedjenek.

Mulatságok. Az országos gazdasági tiszti bált folyó hó 23-án rendezték a budapesti Tisztikaszinó termeiben. A műsor a műsor zongora-, ének-, szavaló-, kuplé- és táncszámai, valamint az egyes számokat konferáló Loós Vilmos csendőr százados mulattatták. Műsor után a budapesti 1. sz. honvédegyezred zenekarának hangjai mellett tánc vette kezdetét, amely igen jó hangulat mellett a reggeli órákig tartott.

A budapesti csendőrtiszti társalgó jövő hó 9-én rendezi a bpesti csendőrlaktanyabeli helyiségeiben húshagyó bálját.

A mészalkai osztály altiszti kara jövő hó 13-án Tirts László kir. kamarás, főispán és Streicher Andor alispán védnöksége alatt az osztály sportalapja javára zártkörű táncmulatságot rendez, amelyre ezúton is tisztelettel meghívja a bajtársakat a rendezőség.

Házasságot kötöttek: Dr. Vértes Lajos VI. számú csendőrkerületbeli gazdasági százados özv. Reök Margit úrhölgygel Kölcsein; Purth József III. számú csendőrkerületbeli főhadnagy Barabás Lilla úrhölgygel Veszprémben; Radics József V. számú csendőrkerületbeli főhadnagy Govrik Erzsébet Rozália Magdolna úrhölgygel Dobozon. A II. számú csendőrkerületben: Takács Ferenc 3. oszt. tiszthelyettes özv. Zalka Jánosné, szül. Geiling Ágnessel Nagyigmádon, Milotai János főtörzsőrmester Kozma Margittal Tatán, Farkas Dávid őrmester Simon Piroskával Ravazdon; a III. számú csendőrkerületben: Kovács Lőrinc őrmester Hajnal Vilmával Balatonbogláron, Buday Mihály 1. oszt. gazd. tiszthelyettes Kiss Máriával Szombathelyen; a VII. számú csendőrkerületben: Dolinezky Sámuel 3. oszt. gazd. tiszthelyettes Simon Fridával Tatán és Kohutics Tivadar 3. oszt. tiszthelyettes Kótics Erzsébetel Sátoraljaújhelyen.

Halálozás. Knauz Gyula százados, szerencsi szárnyparancsnok, folyó hó 12-én, életének 43-ik évében, hosszú és kínos szenvedés után Budapesten meghalt. Temetése folyó hó 14-én 15 órakor történt a régi Kerepesi-úti temető halottasházából a gyászoló család, rokonság és tisztikar részvételével. Pályafutását a volt cs. és kir. 24. tábori vadászszázalóknál kezdte, ahová 1903 október 3-án mint egyéves önkéntes vonult be, melynek tartalékkállományában 1905. évi május hó elsején tartalékos hadapródormesterré nevezetvé ki, egyidejűleg áthelyeztetett a volt cs. és kir. 31. gyalogezred tartalékáll-

mányába. Innen 1907 november 1-én csendőrségi próbaszolgálatba lépett. A csendőrség állományában 1908 május 2-án véglegesítettén, 1908 október 16-án hadapródtiszthelyettesé, 1912 november 1-én hadnaggyá, 1915 március 1-én pedig főhadnaggyá nevezetett ki. 1917 február 17-én a háború alatt a katonai egészségügy terén szerzett érdemeinek elismerésül a „Vöröskereszt hadiékítményes II. osztályú díszjelvénnel” tüntették ki. 1918 november 1-én százados lett s 1920 március hó 1-ével a szerencsi szárny parancsnokságával bízták meg előljárói. 1923 július 7-én Wagner Ilona Eugénia úrnővel kötött boldog házasságából 1924 május 26-án Évike Erzsébet és 1925 szeptember hó 22-én Gyula Károly nevű gyermekei születtek. Halálával a csendőrtisztikar derék, jó bajtársat, alárendeltjei pedig melegszívű, gondoskodó előljárót veszítettek.

Kérelmek. Pozsonyi János 2. oszt. tiszthelyettes, György József, Kovács György, Szász Árpád, Bellei Olivér és Fazekas Dénes főtörzsőrmestereket, akik 1919—1922-ben a budapesti 2. csendőr karhatalmi századnál szolgáltak, arra kéri Részegh Antal főtörzsőrmester (Barcs, Somogy várm.), hogy címüket közöljék vele és egyidejűleg írják meg neki, hogy optálásukra vonatkozólag igazolványt kaptak-e.

Kölcsonös áthelyezésüket óhajtják: Balogh József szanki őrsbeli (kecskeméti osztály) csendőr a budapesti kerület területére; Köböl József csendőr bácsborsodi őrsbeli (bajaí osztály) csendőr a makói osztály területére. Kérik kölcsonös áthelyezésüket óhajtó bajtársaikat, hogy címüket közöljék velük.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Dunamelléki csendőr. Kötelezője 1926. február 29-én jár le. 1889. Otthon. Olvassa el lapunk múlt évi 21. számában „Építkező” jellegre küldött üzenetünket.

Kolozsvár. Községi boradót kizárólag a termelő nem köteles fizetni a saját használatra fordított saját termésű bora után. Egyébként a termelő is fizeti az adót és fizetni köteles mindenki, aki bort fogyaszt. Természetesen a fogyasztóra rendszerint áthárítva esik ez az adó, mert már a borelárusítótól beszedi a község akkor, amikor az a bort a községbe beviszi. Ezért nagyon ritka eset az, amit Ön megírt, hogy a fogyasztó

SIRIUS MŰVEK Akkumulátor és Elemgyár R.-T.

Budapest, VI., Petneházy-utca 72. * * * * * Telefon: L. 978—36.

A Hazai Fatermelő R.-T. bútortermékei a legjobbak!

Háló-, ebédlő-, úri- és leányszoba berendezések gyári árban részletfizetésre kaphatók a

Hazai Fatermelő R.-T. bútorüzletében Budapest, VII., Erzsébet-körút 27. sz. alatt.

Telefon: József 145—73.

Ugyanott szab. „Xylos” ágybetétek ágyba behelyezve 240.000 koronáért kaphatók.

KERÉKPÁROK

(Styria és Premier budapesti vezérképviselője.)

A híres Continental gumi gyári lerakata.

Varrógépek, legjobb gyártmány, gramofonok, hanglemezek, legolcsóbban árusítanak, részletfizetésre is.

DEMÉMYI ÉS FIA cégnél Budapest, VI., Teréz-körút 4.

Glasz és Eichberg

szijgyártó, nyerges és bőröndös
Budapest, IV., Irányi-utca 18. sz.

Saját készítményű angol priesnyergék.
Verseny- és női nyergék.

Lovagló- és istállófelszerelések, valamint lőszerszámok állandóan raktáron.

Árjegyzéket kívánatra küldünk!

SIMON GYULA bőrönd- és bőrdíszmű-készítő

Budapest, VIII., Baross-utca 1. sz.

Calvin-tér mellett.

Csendőrségi tagoknak árengedmény.

EZÜSTKOSZORÚS
MESTER

Aranyéremmel kitüntetve

HALWA SÁNDOR
PUSKAMŰVES MESTER

Fegyvereket készít. Javítások. Lőszerek. Sportcikkek

BUDAPEST, I.,
KRISZTINA-TÉR 2.

Telefon: 166—02.

tónak kell az adót lerónia. Valószínűleg a termelőnek a községen kívül eső pincéjéből vásárolta és vitte be a bort a közsébe, mert ebben az esetben a pincében fekvő bor még megadózatlan lévén, ezt a terhet közvetlenül éri a fogyasztó. Különben a boradó alól való mentesülésnek egyedüli módja az, ha csak vizet iszik az ember. Így még a bor árát is megspórolja.

R. S. csendőr, Szob. Az 1883. XXIII. t.-c. 42. §-ának a) pontja értelmében jövedéki kihágást követ el az, akinek van vadászati jegye, de azt a csendőr felszólítására elő nem mutatja. A törvény ezzel a renitenciát (engedetlenséget) kívánja büntetni; éppen ezért nem vonatkoztatható ez arra az esetre, amikor a csendőr személyesen ismeri a vadászt és bizonyosan tudja róla, hogy van vadászjegye, csak éppen otthon felejtette. Itt rosszhiszeműség egyáltalán nem forog fenn, feledékenység pedig ez esetben kihágássá minősíteni nem lehet. Erre az esetre is vonatkozik azonban az idézett törvényeink 40. §-ának ama rendelkezése, hogy aki bármely okból (ebben az otthonfelejtés is bennfoglaltatik) elő nem mutatja vadászjegyét, köteles a vadászattal azonnal felhagyni.

Abaujszántó. Személyesen kell megjelennie Budapesten, a Rökk Szilárd-utca 2. szám alatt elhelyezett román konzulátuson, ahol egy űrlapot kell kitöltenie és azt a konzulátus Bukarestbe küldi. Sajnos, a tapasztalat azt mutatja, hogy a román vizumok ügye nagyon hosszúra szokott nyúlni. Jól teszi, ha Erdélyben lakó egyik rokonát vagy ismerősét megkéri, hogy a román hatóságoknál járjon közbe az ügy kedvező és gyors elintézése érdekében. Semmiféle más módja a sürgetésnek nincs. Magát az útlevelet az illetékes közigazgatási hatóságtól kérje.

Tátra. Kötelezője 1926. március 31-én jár le. Ugyanakkor lesz illetékes a III. oszt. legénységi szolgálati jel is.

Veszprém. Olvassa el lapunk múlt évi 20. számában „M. S. J. főtörzsőrmester Cegléd” jellegre küldött üzenetünket.

N. J. főtörzsőrmester. Az új szolgálati utasítás megjelenésének időpontját nem tudhatjuk pontosan. A folyó év közepe táján várható.

Turul. Ha haretéri szolgálatát igazolni tudja, akkor illetékes a Károly csapatkereszt. A kerületi parancsnokságtól kérje szolgálati úton.

Regensburg. 1. Forduljon a budapesti bélyegforgalmazóhoz. Címe: V., Vilmos császár-út 18. 2. Az 1925. évi 7000/M. E. rendelet értelmében a törvényes gyermekek 16 éves koruktól 24 éves korukig akkor részesülnek családi pótlékban, ha középiskolai bizonyítványukban az érdemjegyeknek legalább felejeles, vagy pedig az egyetemen az előírt vizsgákat kellő időben teszik le. Ahány ilyen gyermek a családban van, az mind részesül a családi pótlékban. 3. A kedvezményes vasúti igazolványok ügyét a folyó évi második számú Csendőrségi Közlönyben megjelent 93.591/VI. b) 1926. sz. B. M. rendelet szabályozza.

J. L. Jászfényszaru. Az előjárók döntenek el, hogy a házasságnak van-e akadálya. A levélben ismertetett körülmények lehetővé teszik a házasság engedélyezését, ámbar lehetnek minden egyes esetben olyan, a házasság engedélyezését gátló körülmények is, amelyeket nekünk az érdekeltek nem írnak meg s így ezekben a kérdésekben általában nem foglalhatunk el határozott álláspontot. A lényeges az, hogy az ara erkölcsileg és műveltség szempontjából a kellő színvonalon álljon és hogy a házasság által a nősülendő anyagi helyzetében javulás álljon be. Általában megjegyezzük, hogy az ara foglalkozása révén (ha például az illető varrónő), a nősülendő anyagi helyzetében csak akkor áll be javulás, ha a foglalkozás bármikor és bárhol folytatható, de éppen a varrónőnél is előfordulhat az az eset, hogy a csendőr olyan kis állomásra kerül, ahol varrással nem lehet keresni. Bizson meg előjáróiban, biztos lehet benne, hogy csak az Ön érdekét tartják szem előtt a döntésnél.

Sporttermek és plakettek, sportszobrok és dísz-
tárgyak (serlegek, órák stb.) mint tisztelet- és vándor-
díjak, **jelvények, katonai rendjelek**

MORZSÁNYI-nál,
Budapest, IV., Eskü-út 5. sz.

(Klotild palota, Erzsébet hídnál)

Az 1924. évi XVIII. t.-c. alapján szervezett
Iparosok Országos Központi Szövetkezete

Központja: Budapest, V., Nádor-ucca 22. III. em.

Telefon: 53-33, 53-37, 151-35, L. 912-30.

Táviratcim: Ipközpont.

HUNGÁRIA
kalaptomp és kalapgyár rt.

VII., Gizella-ut 24-26.

Az ország **legnagyobb** tomp és kalapgyára
A csendőrségi vadászkalapok készítője

Szőnyegegk

bútorcsarnok, matrac, csinvatok,
kocsigyártó- és kárpitoskelekek stb.

Neumayer Fülöp rt.

Budapest, V., Deák Ferenc-tér 1. szám.

Tel.: 11-21. Alap. 1889.

BÚTORCSARNOK

ERNST GYULA, BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33
(Klauzál-utca sarok)

Mindenféle bútorok és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

Fürdőszoba berendezések

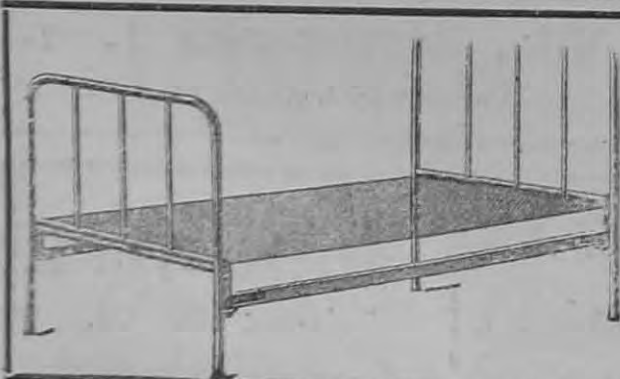
ülő- és gyermekfürdőkádak
magy. kir. szab. **jégszekrények**
és **vízvezetékek szerelések**

Wiesel Adolf Budapest, VI., Vilmos császár-út 47.
Telefon: 91-20.

ALBACHÁRY ÉS KORAI

gomb, cérna, minden minőségű bélésárú,
rövidárú és szabókellékek. Tress, zsinór,
csipke, himzés, csattok legolcsóbb be-
vásárlási forrása

Budapest, V., Erzsébet-tér 12. Telefon: 113-10.

HIKKER GYULA Réz-, vasbútor-, sodronybe-
tét- és gyermekkocsi gyára

Réz- és vasbútorok, valamint gyermekkocsik szak-
szerű javítását, fényezését és csiszolását elvállalom

Telefon:
Gyár
József 124-12.

Mintaraktár:

Budapest, VII., Dohány-utca 6.

Telefon:
Mintaraktár
József 61-97.

A Csendőrségi Lapokra hivatkozók 5% engedményben részesülnek.

Sz. Gy. A legénységi szolgálati jelek elnyeréséhez előírt időbe az összes katonai és csendőrségi szolgálati idő beszámít, tekintet nélkül a megszakításokra.

Sz. L. csendőr, Máriapócs. Lapunk folyó évi 1. számában „K. I. B.” jellege alatt megtalálja az útmutatást. Szamosi, Szigeti s általában i-vel végződő, avagy községnévet nem választhat. A következők bármelyikét kérheti: Szász, Szabó, Süveges, Sándor, Szakál, Szarka, Szarvas, Székely, Szijgyártó, Szívós, Szolga, Szücs, Szántó, Szalma, Széles, stb.

S. J. A valorizálás kérdését még nem rendezték és megközelítőleg sem lehet azt előre megmondani, hogy ez a rendkívül nehéz és bonyolult kérdés mikor és milyen megoldást nyer.

Rábaköz. Katonai szolgálati idejéből három évet beszámítva kötelezője 1926 június 30-án jár le.

1926. Nem „földműves“, hanem „földműves“ a helyes írásmódja a szónak. Egyéb szavakból is láthatja ezt, mint például nem „művész“, hanem „művés“, nem „miemlék“, hanem „műemlék“, stb. 2. Zajcsek Alfons szds. „Az eb nevelése és kiképzése“ c. könyve szerint a kölyökkutyának 7 hónapos koráig húst nem adunk enni. Igen jól bevált kölyöktáp a forrált tejjel vegyített rántottleves, melybe később zsemlye- vagy kenyérdarabokat áztatunk, aztán pedig rizst és tengeridarát főzünk. Jó, ha a rántottleves húslevesből készül. Az átmenet a rendes tápra átlag a hatodik vagy hetedik hónapban történik. Az említett könyv egyébként az etetésre vonatkozólag kimerítő útmutatásokat tartalmaz, amelyeket azonban helyszüke miatt nem közölhetünk.

Lábad. A rendszeresített létszám szerint történik.

Sz. J. irodaszolga, Abaujszántó. Értesülésünk szerint folyó év december hó 31-ig valamennyi irodaszolgái kinevezés megtörténik. Azok az irodaszolgák, akiknek legalább négy gyermekük van, kinevezésüket a közeljövőben megkapják.

MCMIL. 1. Sörös, Sós, Sáska, Sas, Sáros, Sulyok, Sárga, Sándor, stb. hasonló nevek közül bármelyiket kérheti. 2. A millió római számjegye: \overline{M} . A római számjegy fölé helyezett vonás azt jelenti, hogy az illető szám ezerszeresét kell érteni. Így $50.000 = \overline{L}$, $10.000 = \overline{X}$. Az csak helytelen szokás, hogy a római számjegyeket vízszintes vonalak közé zárjuk.

Petőfi. 1. Egyszerűen kérje nevének Kovácsra való megváltoztatását. 2. Az államrendőrség polgári testület. Egyenruhájukat ismernie kell. A városok belső területén végzik a közbiztonsági szolgálatot. 3. A detektívtestületbe jelenleg nem vesznek fel senkit. Ha majd hiány lesz, pályázatot fognak hirdetni s abban közölni fogják a feltételeket is, amelyek közül előre is jelezzük azt, hogy legalább négy középiskolai osztály végzettségre szükség van. A pályázatot annakidején a napilapok is közölni fogják. Értesülésünk szerint erre két-három hónap múlva van kilátás, de akkor is elsősorban a visszavételre érdemes B-listások jönnek tekintetbe. 4. Az ezredest méltóságos cím illeti meg. A főszolgabíró nagyságos, ha a VI. és tekintetes, ha a VII. fizetési osztályban van. 5. A lovas-tanfolyamra vonatkozó parancs idejében tudomására fog jutni s akkor lesz rá ideje és módja, hogy jelentkezzenek.

Brassó. Dr. Vén István hadbíró alezredes a debreceni vegyes dandárparancsnokságnál teljesít szolgálatot.

14. 1. A m. kir. posta kezelésében a következő rádióállomások vannak: Csepelen és Székesfehérvárott több különböző rendszerű állomás. Budapesten van a M. T. L. leadóállomása (ez a legnagyobb az országban, körülbelül 50 kilowattos gépadó) s ennek Szegeden, Pécsen, Szombathelyen, Miskolcon, Székesfehérvárott és Debrecenben vevőállomásai vannak. Budapesten nemrégiben lépett üzembe egy 2 kilowattos koncertadó (hírszóró), amelyet azonban 20 kilowattig meg fognak erősíteni. 2. A kölcsönös áthelyezést mindkettőjüknek kérni kell s az előjáróktól függ, hogy a csereáthelyezés megtörténhetik-e.

CSENDŐR-

tisztek, altisztek és azok családtagjai névre szóló utalványára

hat havi részletfizetésre készpénzárón

a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha- szöveteket, belésárukat, vásznat, sifont, zefireket, és egyéb vászonárukat, női s férfifehéreneműeket kész és rendelésre,	törülközőket, abroszokat, kötött és szövött árut, kötött gyermekgarnitúrát, kesztyűt, harisnyát, kész kötött kabátokat, fűg- göny és függönyke'mélet,
---	--

uj, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókeliméket, selymeket, valamint díszpárnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM.

A vásárláshoz szükséges utalványok Budapesten a csendőrkerületi parancsnokságnál, míg vidéken minden parancsnokságnál állanak t. vásárlóink rendelkezésére.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1926 április hó 1-ével kezdődnek.

KEMÉNYFA BÚTOROK

✦ elismert győri gyártmány jótállással ✦

HEGEDÜS ÉS TÁRSA-nál
BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 10.

Csendőrségek és közalkalmazottaknak 12 havi részletre előleg nélkül.

Magyar kir. honvédelmi miniszterium és csendőrség
sportcikkék szállítója

Macher Rezső és Társa

BUDAPEST, VI., PODMANICZKY-UTCA 45. SZ.

Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Az

amerikai „ROYAL“ írógép

legújabb **PILASTER** modellje
világszenzáció.

Kedvező fizetési feltételek. Országszerte díjmentesen bemutatja a vezérképviselőt:

KOVÁCS A. ÉS TÁRSA
BUDAPEST, V., NÁDOR-UTCA 5.

TELEFON: 34-96.

VARRÓGÉPEK
KERÉKPÁROK **kedvező részletfizetésre**

WEISZ BELANÁL
Budapest, VIII., Baross-u. 69.

B. J. Az Illeték Szabályzat 42. §-ának 3. pontja szerint azon egyének részére, akik kiképzés céljából valamelyik iskolába vagy tanfolyamra vezényeltetnek, vezénylési pótdíj csak az utazás idejére jár; hasonlóképpen intézkedik a 156.600/1925. számú belügyminiszteri rendelet 2. §. 4. pont 1. (kis L.) alpontja is. A belügyminiszter úr — méltányolva a nők anyagi helyzetét — az Illetékszabályzat eme rendelkezésénél velük szemben kivételt tett, amennyiben megengedte, hogy részükre családi segély címén a vezényeltetési pótdíj fele a vezényeltetés egész tartamára kifizetessék. Ez a segély a nőtlenek részére nem illetékes, mert hiszen nekik mindegy, hogy melyik állomáson és milyen szolgálatot teljesítenek s hátrahagyott családjuk sinesen, amelyről a vezénylés tartama alatt gondoskodniuk kellene. Ez a rendelkezés természetesen csak azokra vonatkozik, akiket kifejezetten kiképzés vagy továbbképzés céljából vezényelnek; más okból való vezényeltetés esetén az illetőnek a vezénylési pótdíjra a különben fennálló szabályok szerint igénye van.

Ungvár. 1. Az agyagipari szakiskola nem képesít olyan állások elnyerésére, amelyekhez négy középiskolai osztályt megkívánnak. Ha négy középiskolai osztályt megkívánó polgári pályán óhajt elhelyezkedni, akkor a még hiányzó két polgári iskolai osztályt el kell végeznie. 2. Nem akadály. 3. Igen. 4. A vitézi rend Kiskatáját a Vitézi Szék Főszéktartóságának segédhivatalában (Budapest, Vár) megkaphatja. Ára 5000 korona és a portóköltés.

F. T. 1. A rendszeresített létszámra fennálló hiánytól függ. Valószínű, hogy ebben az évben már lesznek. 2. Vezénylő-lajstromban csak azokat a szolgálatokat kell nyilvántartani, amelyek naponként, vagy bizonyos időközönként rendszeresen ismétlődnek. Tehát az állandó helyi szolgálat, laktanya-ügyelet, állandó vasútügyelet, stb. A fogolyörzés nem rendszeresen ismétlődő szolgálat, azt tehát a szolgálati könyvben kell tárgyalni.

D. F. Azt az évet, amelyre kötelezte magát, ki kell szolgálnia; a kötelezőt a már megkezdett évben visszavonni nem lehet. A következő évre azonban nyilatkozatot adhat be.

Tornóczy. Ha katonai szolgálati idejét igazolni tudja, akkor kötelezője 1924 október 31-én lejárt. Bizonyára ott a hiba, hogy katonai szolgálati idejét igazolni nem tudja.

Dunamenti. Ezt megtudakolni nincs módunkban. A kérvény beadása alkalmával a sorszámáról értesítik a kérvényezőket.

Fekete szem. Az Ön esetében mindenképpen megszakítás forog fenn. Olyan rendeletről nem tudunk, de olyat nem is adhattak ki, amely a megszakítás kérdését a nyugdíj szempontjából a törvénytől eltérő módon szabályozná. Nyugdíjaztatása alkalmával kérje kegyelmi úton, hogy a megszakítási időt megelőző állami szolgálatban töltött ideje nyugdíjába beszámíttassék.

K. J. csendőr, Hajdúszoboszló. Báró Skerlecz Gyula huszárezredes a szegedi vegyes dandárparancsnokságnál teljesít szolgálatot.

K. P. csendőr, Dunapataj. 1. A volt es. és kir. 33. gyalogezred irattára Békés vármegye alispáni hivatalában van Gyulán. 2. Radig Lajos tanácsnok a pécsi vegyes dandárparancsnokságnál teljesít szolgálatot.

Elmult idő. A volt 40. honvéd tüzérezred irattára Északpest vármegye alispáni hivatalában van Budapesten. A keresett iratokat nem találtuk.

Z. H. Ilyen nevű századosot nem találtunk. Maga a volt es. és kir. 14. nehéz tüzérezred nem volt magyar kiegészítésű s így nem lehet tudni, hogy irattára hol van. Ha esetleg a volt es. és kir. 14. nehéz tábori tüzérezredről volna szó, annak irattárát megtalálja Győrött az alispáni hivatalban.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas r.-t. nyomdája Budapesten, V., Honvéd-u. 10. sz.
(Telefon: 5-67, 5-68.)

Felelős vezető: Tiringner Károly műszaki igazgató.

Az AEG-MIGNON írógép a csendőrség kedvelt írógépe.

Előnyei:

1. rendkívüli olcsósága,
2. könnyű és kényelmes kezelhetősége,
3. azonnali és állandó látható írása,
4. egyenletes és tiszta írása,
5. nagy átütőképessége, (15 átütés egyszerre)
6. egyszerű, szolid, erős kivitele, miáltal a javítások feleslegessé válnak.

Havi 150.000 K részletfizetés ellenében kapható:
az

Unio Magyar Villamossági
Részvénytársaságnál

Budapest, VI., Andrássy-ut 15. sz.

Az egykori osztrák-magyar had-
sereg által használt

WAFFENRAD

gyártmányú **kerékpárokat**
tíz havi részletfizetésre csendőr-
szolgálatra alkalmas felszerelés-
sel szállít

„BÖHM“ GÉPÁRUHÁZ SZENTGOTTHÁRD.

KÉRJEN AJÁNLATOT!

Eddig kb. 500 darab csendőrhasználatban.

HAZAI VASKERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

TELEFON 981-16

BUDAPEST, VI., HUNYADI-TÉR 15. SZÁM

TELEFON 981-16

Vas, vasáru, zománcozott edények, mindennemű háztartási cikkek, valamint tüzhelyek és kályhák

legolcsóbb beszerzési forrása!

A Magyar Királyi Csendőrség tagjainak 5% kedvezmény